

Załącznik do Uchwały Nr.....

Rady Miejskiej w Głogowie Młp. z dnia.....

W sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania

Problemów Społecznych w Gminie Głogów Młp.

na lata 2017-2020

STRATEGIA

ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE GŁOGÓW MAŁOPOLSKI NA LATA 2017-2020

Głogów Małopolski 2017 rok

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I

1.1. Istota i znaczenie strategii dla rozwiązywania problemów społecznych	4
1.2. Podstawy prawne tworzenia strategii	5
1.2.1. Dokumenty europejskie	5
1.2.2. Dokumenty krajowe i regionalne	8
1.2.3. Dokumenty lokalne	15
1.3. Pojęcie problemu społecznego	16
1.4. Rodzaje problemów społecznych.....	17
1.5. Podstawowe pojęcia związane z marginalizacją i wykluczeniem społecznym	19

ROZDZIAŁ II

2.1. Charakterystyka gminy Głogów Małopolski	24
--	----

ROZDZIAŁ III

3.1. Diagnoza problemów społecznych w gminie Głogów Małopolski	34
Mapa lokalnych problemów społecznych	35
3.2. Pomoc społeczna	35
3.3. Problem bezrobocia	46
3.4. Problem przemocy w rodzinie.....	51
3.5. Problem uzależnienia	58
3.6. Stan bezpieczeństwa w gminie Głogów Małopolski	59
3.6.1. Patologia społeczna	61
3.6.2. Przemoc.....	62

3.7. Problemy osób starszych	69
3.8. Problemy niepełnosprawności	70
3.9. Służba zdrowia w gminie Głogów Małopolski.....	72
3.10. Oświata w gminie Głogów Małopolski	74
3.11 .Organizacje pozarządowe, grupy wsparcia w gminie Głogów Małopolski	76
ROZDZIAŁ IV	
4.1 Metody i techniki badań, analiza wyników badań własnych	79
ROZDZIAŁ V	
5.1. Analiza SWOT	103
5.2. Cele główne, cele szczegółowe, działania, wskaźniki pomiaru, instytucje odpowiedzialne, środki finansowania	106
5.3 . Źródła finansowania działań przewidzianych od realizacji w ramach strategii	118
5.4 Monitoring i ewaluacja strategii	118
5.5. Podsumowanie.....	120

ROZDZIAŁ I

1.1. Istota i znaczenie strategii dla rozwiązywania problemów społecznych

Najważniejszym czynnikiem rozwoju gospodarczego i społecznego każdego państwa powinien być człowiek. Różnice w poziomie życia w poszczególnych państwach członkowskich UE, różnice w rozwoju gospodarczym i społecznym są znaczące. Aby móc minimalizować różnice i dysproporcje na różnych płaszczyznach życia społecznego i gospodarczego niezbędne jest przygotowanie wieloletnich planów, oraz wdrażanie funduszy i programów pomocowych. Wspomniane wieloletnie plany na poziomie gmin powinny być zawarte w Gminnych Strategiach Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Pojęcie strategii możemy przedstawić w trzech ogólnych znaczeniach:

- zamierzeń,
- realizacji zamierzeń,
- zarówno zamierzeń, jak i ich realizacji¹.

Tak więc strategia określa kierunki działań i ogólne cele jakie chcielibyśmy osiągnąć, plany ich realizacji, oraz ich wykonania².

Strategia winna zagwarantować zrównoważony rozwój wszystkich grup społecznych i być spójna z głównym dokumentem krajowym realizującym politykę spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej. Przygotowanie strategii jest realizacją podstawowych zasad, jakimi kieruje się wspólnota;

- zasada planowania- oznacza planowanie na każdym szczeblu,
- zasada programowania- oznacza spójność dokumentów planistycznych z dokumentacją wdrażania funduszy,
- zasada subsydiarności- mówi nam, że musimy objąć planowanymi działaniami wszystkie grupy społeczne potrzebujące wsparcia,

¹ R. Szarfenberg, *Ewaluacja i analiza polityki społecznej*, [w:] G. Firlit-Fesnak, M. Szyłko-Skoczny (red.), *Polityka Społeczna. Podręcznik akademicki*, Warszawa 2008, s. 129

² Tamże, s. 129

- zasada dodatkowości- oznacza, że do każdego wniosku musimy mieć własny wkład,
- zasada monitorowania- formułuje wskaźniki z reguły wykazane w sposób kwantyfikowany osiągnięcia zamierzonych celów³.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka⁴.

1.2. Podstawy prawne tworzenia strategii

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Głogów Małopolski na lata 2017-2020, oraz jej wdrażanie stanowi wypełnienie zobowiązań ustawowych zgodnie z art. 17. ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 roku , poz. 930 z późniejszymi zmianami).

Strategia, jako scenariusz działań pomocowych samorządu lokalnego w obszarze pomocy społecznej i przeciwdziałania marginalizacji i wykluczenia społecznego mieszkańców gminy Głogów Małopolski jest wyznaczeniem nowych priorytetów na lata 2017-2020, oraz kontynuacją przedsięwzięć realizowanych we wcześniejszym okresie programowania.

Podstawą prawną tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są:

1.2.1. Dokumenty europejskie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Głogów Małopolski na lata 2017 – 2020, w ujęciu ogólnym jest dokumentem zgodnym z założeniami polityki społecznej UE. Stwarza to możliwości korzystania z funduszy unijnych nakierowanych na rozwiązanie różnych problemów społecznych. Polityka społeczna Wspólnoty Europejskiej określana jest przez traktaty i inne dokumenty odnoszące się do zagadnień społecznych. Najważniejsze z nich to: Wspólnotowa Karta Praw Socjalnych Pracowników, Traktaty z Maastricht i Amsterdamski. Przełomowym w podejściu UE do problematyki społecznej był szczyt Luksemburski, następstwem, którego było wypracowanie Europejskiej Strategii

³ K. Wódz, S. Pawlas-Czyż, *Praca socjalna wobec nowych obszarów wykluczenia społecznego*, Toruń 2008, s. 48

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku, poz 930 z późniejszymi zmianami), art. 16b ust. 1, art. 17 ust. 1 pkt. 1

Zatrudnienia, która ma fundamentalne znaczenie dla zastosowania, stale aktualizowanego Europejskiego Funduszu Społecznego – głównego źródła finansowania problemów społecznych. Głównym założeniem polityki społecznej UE jest zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego metodą otwartej koordynacji (open method of coordination – OMC). W ramach OMC podstawowe cele dla wszystkich krajów są ustalane wspólnie, a następnie przekładane na strategie poszczególnych państw. Przyjęta w Nicei Europejska Agenda Społeczna wyznacza główne cele w odniesieniu do zwalczania wykluczenia społecznego i ubóstwa, będące podstawą Krajowych Planów Działania na rzecz Integracji Społecznej.⁵

W 2002 roku w Nicei, Rada Europejska przyjęła cztery cele zwalczania ubóstwa i wykluczania społecznego na obszarze Unii Europejskiej tj.: zwiększanie udziału w zatrudnieniu i dostępie do środków, praw, dóbr i usług, zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego, pomoc dla najbardziej potrzebujących, mobilizacja wszystkich odpowiednich instytucji. Strategia Polityki Społecznej otworzyła Polsce dostęp do najważniejszego instrumentu finansowego, jakim jest Europejski Fundusz Społeczny. Zadania realizowane przez fundusz sprowadzają się do:

- aktywnych form zwalczania bezrobocia,
- przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- promowanie i oprawa kształcenia ustawicznego,
- doskonalenie kadry i rozwój przedsiębiorczości,
- aktywizacji zawodowej kobiet.⁶

Dokumenty strategiczne na poziomie Unii Europejskiej mające znaczenie w tworzeniu Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych to:

- Europa 2020 – jest to nowo strategia gospodarcza Unii Europejskiej zastępującą Strategię Lizbońską. Nowe wyzwania takie, jak światowy kryzys finansowy zmusiły Europę do redefinicji zarówno celów, jak i instrumentów wspierających rozwój gospodarczy. Jest to strategia na rzecz inteligentnego i zróżnicowanego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu – czyli strategia wzrostu Unii Europejskiej w kolejnych latach, zakłada potrzebę tworzenia inteligentnej i zrównoważonej gospodarki, która przyczynia się do włączenia społecznego.

⁵ Susanne Kraatz *Walka z ubóstwem, wykluczeniem społecznym i dyskryminacją*, dostępne na http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/pl/displayFtu.html?ftuid=FTU_5.10.9.html

⁶ Marta Karapuda, *Europejski Fundusz Społeczny – historia, istota, funkcjonowanie*, dostępne na: <http://uniaeuropejska.org/europejski-fundusz-spoleczny-historia-istota-funkcjonowanie/>

Strategia ta obejmuje 5 celów:

- zatrudnienie (75% osób w wieku 20-64 lat powinno mieć pracę)
- badania i rozwój oraz innowacje (na inwestycje w badania, rozwój i innowacje należy przeznaczać 3% PKB Unii – łączne wykorzystanie środków publicznych i prywatnych)
- zmiany klimatu i energię – ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do roku 1990 (20% energii wino być pozyskiwanych ze źródeł odnawialnych, efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20%)
- edukacja (odsetek młodych osób, które przedwcześnie rezygnują z edukacji nie powinien przekraczać 10%, a odsetek osób w wyższym wykształceniu w grupie wiekowej 20-34 lat powinien wynosić 40%)
- ubóstwo i wykluczenie społeczne (zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem wykluczeniem społecznym o 20 mln)

W strategii „Europa 2020” szczególne znaczenie mają:

- *Europejski program walki z ubóstwem* - dokument opracowany w celu zapewnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu ekonomicznym i społecznym
- *Program na rzecz nowych umiejętności i miejsc pracy* - dokument mający na celu stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy, ułatwienie mobilności pracowników i rozwój ich umiejętności, w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości europejskich modeli społecznych
- *Komunikat Komisji Europejskiej „Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej”* - wydany w dniu 25 października 2011r. Dokument Komisji Europejskiej podkreśla znaczenie ekonomii społecznej w dokumencie Europa 2020 w celu walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W gospodarce społecznej UE zatrudnionych jest ok 6% (tj. 11 mln osób) wszystkich zatrudnionych. W celu wzmocnienia ekonomii społecznej Komisja Europejska proponuje :
 - poprawa dostępu do finansowania poprzez:
 - ułatwiony dostęp do mikrokredytów;
 - tworzenie etycznych ram funduszy inwestycyjnych;

- traktowanie przedsiębiorstw społecznych jako priorytetu inwestycyjnego Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

- poprawa promocji ekonomii społecznej poprzez :
 - zwiększenie rozpoznawalności ekonomii społecznej;
 - zestawianie dobrych praktyk
 - utworzenie bazy danych, oznakowań i certyfikatów oraz platformy wymiany danych i certyfikatów
- poprawa otoczenia prawnego, w tym :
 - akcentowanie elementu jakości w procedurze zamówień publicznych;
 - uproszczone stosowanie zasad pomocy publicznej w przypadku usług społecznych i lokalnych
 - wzrost znaczenia kryteriów i warunków pracy w zamówieniach publicznych.⁷

1.2.2. Dokumenty krajowe i regionalne

1. Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”. Podstawowym instrumentem realizacji strategii „Europa 2020” przez państwa członkowskie są Krajowe Programy Reform (KPR). Priorytetowym celem rządu RP jest wspieranie inkluzywnego wzrostu gospodarczego przy jednoczesnym prowadzeniu odpowiedzialnej polityki budżetowej, w ramach ograniczeń wynikających z prawa krajowego i unijnego, w szczególności stabilizującej reguły wydatkowej oraz respektowania progu 3% PKB dla deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych.⁸
2. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 – opracowana została w celu rozwijania kapitału ludzkiego, z uwzględnieniem potencjału osobowego, pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, politycznym, ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Cele szczegółowe Strategii Rozwiązywania Kapitału Ludzkiego to:
 - wzrost zatrudnienia;

⁷ Europa 2020, dostępne na: http://ec.europa.eu/europe2020/documents/related-document-type/index_pl.htm

⁸ Krajowy Program Reform, dostępne na: <https://www.mr.gov.pl/strony/zadania/polityka-rozwoju-kraju/strategia-europa-2020/krajowy-program-reform/>

- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.⁹

3. Strategia Rozwoju Kraju 2020: konkurencyjna gospodarka, spójność społeczna i terytorialna, sprawne i efektywne państwo. Przedstawione są tu cele i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego Polski w najbliższej dekadzie oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia Rozwoju Kraju 2020 za konieczne uznaje kompleksowe ujęcie działań w zakresie bezpieczeństwa socjalnego obywateli znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.¹⁰

4. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji”. Celem dokumentu jest przedstawienie projektowanej polityki państwa w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym w ramach warunku 9 Wspólnych Ram Strategicznych. Za istotny element uznano wyodrębnienie problematyki ubóstwa i wykluczenia społecznego, jako część krajowych działań budowy Europejskiego Modelu Społecznego. Stanowi on realizację krajowej polityki społecznej, w szczególności celu szczegółowego 3 Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL). Celem dokumentu jest przedstawienie projektowanej polityki państwa w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym w ramach warunku 9 Wspólnych Ram Strategicznych.¹¹

5. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego – na lata 2014 -2020
Celem głównym RPO WP 2014-2020 jest wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu dla zrównoważonego i inteligentnego

⁹ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL) , dostępne na :<https://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/>

¹⁰ Strategia Rozwoju Kraju , dostępne na : <https://www.mr.gov.pl/strony/zadania/polityka-rozwoju-kraju/zarzadzanie-rozwojem-kraju/strategia-rozwoju-kraju/>

¹¹Uchwała w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji” dostępne: www.premier.gov.pl/wydarzenia/decyzje-rzadu/uchwala-w-sprawie-przyjecia-programu-pod-nazwa-krajowy-program.html

rozwoju województwa podkarpackiego. W ramach RPO WP 2014-2020 ustalono następujące osie priorytetowe:

Oś priorytetowa I Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka

Oś priorytetowa II Cyfrowe Podkarpackie

Oś priorytetowa III Czysta energia

Oś priorytetowa IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturalnego ,

Oś priorytetowa V Infrastruktura komunikacyjna ,

Oś priorytetowa VI Spójność przestrzenna i społeczna ,

Oś priorytetowa VII Regionalny rynek pracy

Oś priorytetowa VIII Integracja społeczna

Oś priorytetowa IX Jakość edukacji i kompetencji w regionie

Oś priorytetowa X Pomoc Techniczna .¹²

6. Krajowy Program Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie 2014-2020. Jest to dokument będący dopełnieniem przepisów ustawy i usystematyzowaniem priorytetów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Opracowany Program zawiera odniesienia do celów zawartych w dokumencie programowym UE EUROPA 2020, bowiem zjawisko przemocy w rodzinie może bezpośrednio lub pośrednio wpływać na zwiększenie odsetka osób wykluczonych społecznie lub żyjących w ubóstwie. W ramach realizacji Programu osoby doświadczające przemocy w rodzinie będą miały możliwość skorzystać z kompleksowej pomocy przeciwdziałającej marginalizacji społecznej, umożliwiającej powrót do aktywności społecznej i zawodowej.¹³

7. Krajowy Program Przeciwdziałaniu Narkomanii 2011-2016. Celem głównym, jest ograniczenie używania substancji psychoaktywnych i związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych. Realizowany w pięciu obszarach:

- profilaktyki,

¹² Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 -2020, dostępna na : <http://rpo2007-2013.podkarpackie.pl/257>

¹³ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, przedłożony przez ministra pracy i polityki społecznej, dostępne na : <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/decyzje-rzadu/krajowy-program-przeciwdzialania-przemocy-w-rodzinie-na-lata-2014-2020.html>

- leczenia, rehabilitacji, ograniczania szkód zdrowotnych i reintegracji społecznej,
- ograniczenia podaży,
- współpracy międzynarodowej,
- badań i monitoringu.¹⁴

8. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.(PO WER). Jest to program, który z jednej strony odpowiada na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, z drugiej zaś oferuje wsparcie bezpośrednie w obszarach, których wsparcie z poziomu krajowego jest uzasadnione obiektywnymi przesłankami. W programie, oprócz środków EFS dostępne będą także środki inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych, dlatego wsparcie osób młodych do 29 r.ż. odbywa się w ramach PO WER, a nie w Regionalnych Programach Operacyjnych. Ponadto w PO WER wspierane są innowacje społeczne, projekty mobilności międzynarodowej i współpraca ponadnarodowa, a także wsparcie szkolnictwa wyższego.¹⁵

9. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej 2014-2020 W KPRES określono kluczowe kierunki interwencji publicznej mające służyć kształtowaniu jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w Polsce. Zapisane w KPRES cele, wynikające z nich działania oraz spodziewane rezultaty zostały sformułowane w oparciu o diagnozę sektora ekonomii społecznej przy uwzględnieniu aktualnego kontekstu politycznego, społecznego i gospodarczego w Polsce i w Unii Europejskiej. Przyjęte założenia, konstrukcja i treść dokumentu sprawiają, iż KPRES jest dokumentem otwartym na zjawiska i procesy, jakie mogą zajść w bliższej i dalszej perspektywie, a mające potencjalny wpływ na rozwój ekonomii społecznej.¹⁶

10. Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020. Jest przedsięwzięciem kompleksowym, uwzględniającym obszary i kierunki wsparcia umożliwiające osiągnięcie celu głównego, jakim jest poprawa jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną. Program

¹⁴ Krajowy Program Przeciwdziałaniu Narkomanii 2011-2016, dostępne na : <http://www.kbpn.gov.pl/porta1>

¹⁵ Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 <https://www.power.gov.pl/strony/o-programie/dokumenty/szczegolowy-opis-osi-priorytetowych-programu-operacyjnego-wiedza-edukacja-rozwoj-2014-2020/>

¹⁶ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej dostępne na <http://www.pozYTEK.gov.pl/Krajowy,Program,Rozwoju,Ekonomii,Społecznej,3495.html>

zakłada praktyczne włączenie sektora organizacji pozarządowych do działań służących zaangażowaniu seniorów.

Opiera się na następujących priorytetach:

Priorytet I. Edukacja osób starszych

Priorytet II. Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową

Priorytet III. Partycypacja społeczna osób starszych

Priorytet IV. Usługi społeczne dla osób starszych.¹⁷

11. Wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania "Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020". Jest to wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym określonych w art. 17 ust. 1 pkt 3 i pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930, z późn. zm.3). Program realizowany w latach 2014–2020, obejmuje swoim zasięgiem wszystkie województwa.¹⁸

Prawną podstawą do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Głogów Małopolski na lata 2017-2020 jest ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej ze zmianami, nakładająca na gminy obowiązek opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Zgodnie z art. 17.1 wyżej cytowanej ustawy: *„do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”*.¹⁹

¹⁷ Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020 , dostępne na : <https://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/rzadowy-program-asos/>

¹⁸ UCHWAŁA NR 221 RADY MINISTRÓW z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014–2020,

https://www.mpips.gov.pl/gfx/mpips/userfiles/_public/1_NOWA%20STRONA/Pomoc%20spoleczna/2016/Program%20dozywiania%202014%20-%202020%20-%20Tekst%20jednolity.pdf

¹⁹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz 163 z późniejszymi zmianami), art. 17.1

Z opracowaniem i analizą problemów w celu przygotowywania strategii ściśle wiążą się akty prawne regulujące zadania z zakresu szeroko pojętej ekonomii społecznej oraz innych dziedzin ze sfery społecznej takich jak : edukacja, zdrowie, rynek pracy, sport, kultura itd. Do najważniejszych aktów prawnych mających znaczenie przy opracowaniu strategii należy wskazać:

- Konstytucję RP
- ustawę z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej(Dz. U. z 2016 roku, poz. 930 ze zmianami)
- ustawę z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2016 r poz. 983 ze zm.)
- ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2016 poz. 487)
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017r., poz. 697)
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 1518 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2016 r., poz. 169 ze zm.)
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1390)
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2017 r. poz. 783)
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2016 r., poz. 625 ze zm.)
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2016 r, poz. 1828.)
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046)
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 180.)
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o

- wolontariacie (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 1817),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2016r., poz. 157),
 - ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2016 r., poz. 546),
 - ustawa z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2016 r., poz. 162 ze zm.)
 - ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2016 r., poz.1943 ze zm.)
 - ustawa z dnia 29 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. Poz.35)
 - ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o działalności leczniczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 960)
 - ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1793 ze zm.),
 - uchwała nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r., w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania” na lata 2014-2020,
 - ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 ze zm.),
 - ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047 ze zm.),
 - ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 963 ze zm.),
 - ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r., o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1255 ze zm.)
 - ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 902),

1.2.3. Dokumenty lokalne

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr XXIV/2012 Rady Miejskiej w Głogowie Małopolskim z dnia 28 czerwca 2012 roku,
- Gminny Program "Rodzina 3+ " w ramach Programu Wsparcia Rodzin Wielodzietnych
- Program współpracy gminy Głogów Małopolski na rok 2016 z organizacjami pozarządowymi, oraz podmiotami o których mowa w art.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Uchwała Nr XVII/148/2015 rady Miejskiej w Głogowie Małopolskim z dnia 26 listopada 2015 roku.

Należy przyjąć, że realizacja celów zakładanych w strategii przyczyni się do realizacji celów z powyższych dokumentów.

1.3. Pojęcie problemu społecznego

Definicje problemu społecznego mogą być bardzo różne w zależności od twórcy. Robert Merton; ojciec podejścia obiektywistycznego, funkcjonalista zakładał, że o problemie społecznym nie decydują zwykli ludzie, lecz profesjonaliści. Według niego istotą problemu społecznego jest znacząca, wyraźna rozbieżność między standardami a stanem faktycznym sprawy.

Definiowanie problemu społecznego jest procesem grupowym, zdefiniowanie problemu musi mieć poczucie rozwiązywalności, autorytetu, oraz zorganizowanych wysiłków społeczeństwa i instytucji. Dokonując analizy definicji innych twórców (Glick, Hebding, Maris), można problemem społecznym nazwać takie położenie lub sytuację grupy społecznej, którą znaczna liczba osób uważa za niepożądaną i wymagającą zmiany poprzez mobilizowanie grupy do działania. Jan Danecki przedstawiając teorie na temat kwestii społecznych określa je jako konkretne problemy społeczne o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia w współdziałania członków danej społeczności²⁰. Kwestie społeczne są więc szczególną klasą problemów społecznych. Ich istota wyraża się w blokowaniu zaspokajania podstawowych potrzeb zbiorowości ludzkich, a z ogółu problemów wyróżnia je kilka cech ujmowanych łącznie:

- Ich charakter, zasięg i nasilenie wynikają przede wszystkim ze sposobu urzędzenia społeczeństwa tzn. układu stosunków między składającymi się na nie grupami,
- zasad gospodarowania i podziału dóbr,
- hierarchii wartości i interesów, które ukierunkowują główne nurty życia społecznego²¹.

W kwestii rozwiązywania problemów społecznych istotne znaczenie ma organizowanie społeczności lokalnej do podejmowania stosownych działań mających na celu zaangażowanie samych obywateli, uruchamianie mechanizmów pomocy dla samopomocy. Proces mobilizowania i wzmacniania społeczności powinien odbywać się przy wykorzystaniu wszystkich lokalnych zasobów instytucji, organizacji, wolontariuszy, oraz energii członków społeczności lokalnej w celu dokonania i stabilizacji niezbędnych zmian.

Społeczność lokalna jest zbiorowością w której występują silne więzi wynikające ze wspólnoty interesów i potrzeb, a także z poczucia zakorzenienia i przynależności do

²⁰ J. Danecki, *Kwestie społeczne. Wybrane zagadnienia teoretyczne*, [w:] *Węzłowe kwestie społeczne wsi polskiej u progu XX wieku*, K. Gorlach, A. M. Pyrc (red.), Kraków 2000, s. 17-27

²¹ J. Danecki, *Kwestia społeczna-istota, źródła, zarys diagnozy*, [w:] *Polityka społeczna. Materiały do studiowania*, A. Rajkiewicz, J. Supińska, M. Księżopolski(red.), Katowice 1998, s. 110

zamieszkiwanego miejsca. Jest to wysoki kapitał społeczny i ludzki, który może stanowić spoiwo spójności i trwałości lokalnej sieci do rozwiązywania problemów społecznych.

1.4. Rodzaje problemów społecznych

Rodzaje problemów społecznych czy ich podział może być uzależniony od wielu czynników lub pewnych okoliczności danej jednostki czy grupy społecznej. A Nowak w swojej pozycji książkowej wymienia następujące rodzaje problemu społecznego:

- Jawny problem społeczny występuje wówczas, gdy pewne zjawisko jest postrzegane przez ogół społeczeństwa podobnie negatywnie. Potrzeba rozwiązania takiego problemu jest również powszechnie uznawana i akceptowana. Problemy zaliczające się do tej grupy mają bardzo szeroki zasięg.²²

Wśród jawnych problemów społecznych można zauważyć między innymi problemy dezorganizacji społecznej oraz zachowania odbiegające od wzorów społecznych tj. przestępczość młodocianych, alkoholizm, narkomania, patologia życia seksualnego.

- Ukryty problem społeczny występuje wówczas, gdy pewne zjawisko przez jakiś okres czasu, nie było dostrzegane przez społeczeństwo jako społeczne zło.²³

Bardzo często stereotypy panujące w społeczeństwie powodują bagatelizowanie problemów ukrytych. Za przykład problemu ukrytego może służyć chociażby przemoc wobec dzieci. Można przypuszczać, że ludzie łatwiej dostrzegają takie problemy jak alkoholizm, narkomania czy przestępczość. Tak więc problem społeczny jest spostrzegany w sposób obiektywny lub subiektywny. W przypadku ukrytych problemów społecznych ich trafne rozeznanie wymaga systematycznej i kontrolowanej obserwacji życia społecznego, w czym pomagają badania socjologiczne. Jeśli jednak problem społeczny jest jawny, badania socjologiczne mogą pełnić kluczową rolę w bliższym określeniu charakteru problemu a co za tym idzie w rozwiązaniu problemu.²⁴

Socjologowie E. Rubington oraz M.S. Weinberg wyróżniają siedem sposobów ujmowania problemów społecznych:

Pierwszy sposób opierał się na koncepcji patologii społecznej, gdzie rozmaite problemy społeczne interpretowano w kategoriach „zdrowia” i „choroby”, porównując

²² A. Nowak, *Problemy i zagrożenia społeczne we współczesnym świecie: elementy patologii społecznej i kryminologii*, Katowice 2001, s. 23-24

²³ Tamże, s. 24

²⁴ S. Nowak, *Metodologia badań społecznych*, Warszawa 2007, s. 451

społeczeństwo do ludzkiego organizmu. „Objawy choroby” pojawiały się zwłaszcza tam, gdzie naruszano normy moralne.

Podstawą drugiego sposobu określenia problemu społecznego były teorie dezorganizacji społecznej, która miała występować w trzech podstawowych formach jako:

- brak norm, kiedy nie wiadomo czego się od nas oczekuje;
- kulturowy konflikt dwóch zbiorów norm, gdy spełniając jeden zbiór oczekiwań łamiemy tym samym inny;
- złamanie norm, gdy zachowujemy się zgodnie z oczekiwaniami, ale nie osiągamy żadnych korzyści lub spotykają nas za to kary.

W ramach trzeciej perspektywy określa się problem społeczny jako warunki niezgodne z wartościami i interesami różnych grup, którym udało się upowszechnić świadomość potrzeby podjęcia pewnych działań.

Czwarty punkt widzenia traktuje problem społeczny jako sytuację naruszenia norm, tj. zachowanie dewiacyjne. Zachowania tego typu wyjaśniane są niewłaściwą socjalizacją w ramach grup pierwotnych takich jak rodzina czy grupy rówieśnicze. Kolejna teoria wykorzystuje koncepcję naznaczania, gdzie problem społeczny lub zachowanie dewiacyjne pojawia się wtedy, gdy mamy do czynienia z reakcją instytucji kontroli społecznej takich jak policja, sądy, nauczyciele, rodzice na naruszenie norm. Perspektywa krytyczna z kolei odwołuje się do koncepcji wyzysku i społeczeństwa klasowego. Są to podstawy specyficznej organizacji społeczeństwa, podtrzymującej dominację jednej z klas społecznych, co jest zasadniczym źródłem występowania problemów społecznych. W ramach ostatniego podejścia uwagę skupia się na sposobach definiowania pewnych rzeczywistych lub domniemanych sytuacji i procesów jako problemów społecznych. Szczególne znaczenie przypisuje się wzajemnym oddziaływaniom osób, które domagają się zmian i instytucji reagujących na takie żądania ²⁵. Podsumowując analizę wybranych definicji i podziału problemów społecznych, należy stwierdzić iż jest to termin szeroko rozumiany i trudny do jednoznacznego zdefiniowania. Analizując problem społeczny w kontekście wybranej grupy społecznej jaką jest młodzież, wskazanie na socjologiczny sposób ujmowania w/w kwestii będzie pomocne w dalszej analizie problemu.

²⁵K. Czekaj, K. Gorlech, M. Leśniak, *Labirynty współczesnego społeczeństwa*, Katowice 1998, wyd.1, s. 43-45

1.5. Marginalizacja i wykluczenie społeczne jako istota problemów społecznych.

Wykluczenie społeczne jest pojęciem, którego od wielu lat używają zarówno naukowcy jak i politycy. Opisuje ono bowiem zjawisko całkiem nie nowe, ale przy użyciu tego terminu bardziej przemawiające do wyobraźni ludzi współczesnych, oraz pozwala objąć tym pojęciem duże spektrum kategorii społecznych.

Ekskluzja – jest terminem wywodzącym się z Francji, a powszechnie stosowanym w piśmiennictwie polskim. Zdaniem T. Kowalaka, *określa zarówno istniejący stan rzeczy, jak i proces powodujący jego powstawanie*²⁶. W literaturze przedmiotu pojęcie wykluczenia lub inaczej ekskluzji używane jest w odniesieniu do negatywnych aspektów życia społecznego.

Jakkolwiek zjawisko to może przybierać różną postać i przejawiać się w różnych dziedzinach życia na wiele sposobów, to socjologowie używają tego pojęcia w kontekście problemów i zagrożeń społecznych. Często termin wykluczenia społecznego używany jest jako dobitniejsze ujęcie zjawiska związanego z marginalizacją społeczną. W opracowaniach z zakresu nauk społecznych można znaleźć pewne cechy określające pojęcie wykluczenia społecznego a mianowicie, że:

- jest to zjawisko uniwersalne, występujące w społeczeństwie;
- ma charakter wielowymiarowy;
- powstaje w wyniku oddziaływania różnych zjawisk wzajemnie powiązanych;
- jest to proces dynamiczny obejmujący różne fazy i etapy²⁷.

Według T. Kazimierczaka wielowymiarowość ekskluzji społecznej można rozpatrywać w dwóch perspektywach, a mianowicie pod względem różnych aspektów życia społecznego, oraz pod względem sytuacji życiowej danej jednostki czy grupy społecznej. Opisuje, że:

- ekskluzja jest wielowymiarowa, gdyż dotyczy wielu różnych aspektów życia społecznego, z których można być wykluczonym. Chodzi tu o aspekt ekonomiczny, polityczny, kulturowy i społeczny. Społeczeństwo w zależności od swojej struktury, zasobności, organizacji ładu stwarza mechanizmy wyłączenia;

²⁶ T. Kowalak, *Marginalność i marginalizacja społeczna*, Warszawa 1998, s. 29.

²⁷ Z. Frączek, *Współczesna rodzina polska w obliczu wykluczenia społecznego*, [w:] Z. Frączek, B. Lulek (red.), *Dylematy współczesnej rodziny-praktyczne rozwiązania*, Rzeszów 2013 s. 34.

- ekskluzja jest wielowymiarowa, bowiem dana jednostka czy rodzina może jednocześnie doświadczać wielu wykluczeń w zależności od sytuacji życiowej danej jednostki czy rodziny w postaci stopniowego nawarstwiania się wielu różnych czynników²⁸.

Jak wskazuje ten sam autor definiowanie pojęcia wykluczenia społecznego wymaga zwrócenia uwagi na dwie kwestie, a mianowicie:

- z czego następuje wykluczenie, czyli jakie są sfery wykluczenia;
- kto wyklucza²⁹.

Zjawisko wykluczenia społecznego jest jedną z ważniejszych kwestii politycznych. *Proces wykluczenia społecznego oddala ludzi od możliwości znalezienia pracy, uzyskania dochodu i wykształcenia, jak również od aktywności, sieci społecznej i wspólnoty*³⁰.

Mając na uwadze szeroki zakres pojęcia wykluczenia społecznego dla pełniejszego zobrazowania wymienionego pojęcia B. Szatur - Jaworska wskazuje, że:

- wykluczenie może być pojmowane statycznie jako brak lub ograniczenie uczestnictwa bądź dynamicznie jako proces;
- wykluczenie pojmowane jest jako nierówności praw członków społeczeństwa, a także jako ograniczenia utrudniające korzystanie w pełni z równych i powszechnych praw;
- wykluczenie może dotyczyć tak jednostki jak i całych zbiorowości,
- wykluczenie może dotyczyć różnych obszarów życia społecznego i ograniczać dostęp do dóbr, usług, instytucji i praw³¹.

Wykluczenie społeczne nie jest wynikiem tylko tego, że jednostki zostają wykluczone, ale może być tak, że jednostka sama wyklucza się z różnych aspektów życia społecznego. Istnieje wiele obszarów wykluczenia społecznego. T. Kazimierczak przedstawia propozycję podziału ekskluzji powodującej wykluczenie w następujących dziedzinach życia:

- rynku pracy – dotyczy długotrwałego bezrobocia bez szans na nową pracę;
- ekonomiczne - dotyczy społecznych i kulturowych wartości standardów życia;

²⁸ T. Kazimierczak, *Praca socjalna między upośledzeniem społecznym a obywatelskością*, Katowice 2006, s. 72-73.

²⁹ Tamże, s. 73.

³⁰ B. Szatur - Jaworska, *Uwagi o ekskluzji i inkluzji na przykładzie polityki społecznej wobec ludzi starych*, [w:] K. Faliszek, J. Grotowska - Leder (red.), *Ekskluzja i inkluzja społeczna. Diagnoza- uwarunkowania- kierunki działań*, Toruń 2005, s. 62-72.

³¹ Tamże, s. 62-72.

- kulturowe - dominujące wzory zachowań i wartości mają wyłączający efekt wobec tych, którzy są przywiązani do innych wzorów i je praktykują;
- przez izolację – kontakty społeczne następują wyłącznie w obrębie grupy zmarginalizowanej;
- przestrzenne – obszary danego regionu lub miasta zamieszkałe przez wykluczonych;
- instytucjonalne – wykluczenie z dostępu do instytucji opiekuńczych czy usług publicznych³².

Na podstawie raportu *Diagnozy Społecznej 2000-2005*, R. Szarfenberg przedstawia interesujące pogrupowanie wykluczenia społecznego:

- wykluczenie strukturalne - dotyczy mieszkania na wsi, wykształcenia, ubóstwa;
- wykluczenie fizyczne – dotyczy wieku 50 i więcej lat, inwalidztwa;
- wykluczenie normatywne.-dotyczy samotności, uzależnienia³³.

Na podstawie powyższych badań wyciągnięto wniosek, że „...W Polsce nie ma jednego spójnego syndromu wykluczenia społecznego...”³⁴

Mówiąc ogólnie, ludzie wykluczeni społecznie to tacy, którzy chcieliby uczestniczyć w życiu społecznym, ale nie są w stanie pokonać barier na swojej drodze, lub po prostu nie wiedzą jak to zrobić. Zjawisko wykluczenia społecznego charakteryzuje niski poziom lub brak uczestnictwa w życiu społecznym, długotrwałość i niedobrowolność takiej sytuacji, oraz trudności w realizacji praw obywatelskich.

Przyczyny marginalizacji i wykluczenia społecznego osób i grup społecznych mogą mieć różne wymiary w zależności od obszaru jakiego dotyczą. Możemy je podzielić na przyczyny w skali makro i mikrosocjalne oraz poszczególnych osób³⁵

Wielowymiarowość marginalizacji społecznej i wykluczenia społecznego ściśle wiąże się z poziomem rozwoju społecznego i cywilizacyjnego. Chcąc wskazać mechanizmy powodujące zjawisko marginalizacji powołując się na T. Kowalaka, można wyróżnić dwie podstawowe przyczyny marginalizacji:

- niezależne od woli jednostki, i tu możemy wymienić jako czynnik np. chorobę lub niepełnosprawność;

¹⁸ T. Kazimierczak, *praca socjalna...*, op. cit., s. 71.

³³ R. Szarfenberg, *Ubóstwo, marginalność i wykluczenie społeczne*, [w:] G. Firlit - Fesnak, M. Szyłko – Skoczny (red.), *Polityka Społeczna. Podręcznik akademicki*, Warszawa 2008, s. 328.

³⁴ Tamże, s. 328

³⁵ T. Kowalak, *marginalność i marginalizacja...*, op. cit., s. 156.

- zależne od woli jednostki czy grupy np. wybrany styl życia, czyli wybór dokonany na własną odpowiedzialność. Tu jako czynnik możemy wymienić alkoholizm, bezdomność³⁶.

Najogólniej ująć można, że wykluczonym można być z powodu wydarzeń niezależnych od woli człowieka, na skutek rozmaitych zdarzeń losowych takich jak np. kalectwo, ciężkie schorzenia, które doświadczają człowieka, tak niezawinionych jak i zawinionych. W tym miejscu warto przytoczyć przykład obrazujący wymieniony czynnik niezależny od człowieka. Osoba niepełnosprawna pod względem fizycznym czy psychicznym może być zmarginalizowana w kategorii społecznej ze względu na wiek, płeć, zawód czy stopień naruszenia sprawności. Te czynniki mogą spowodować trwałe uniemożliwienie uczestnictwa w życiu społecznym.

Analizując wskazane powyżej rodzaje i przyczyny wykluczenia społecznego i tym samym marginalizacji można zauważyć, że powyższe procesy grożą między innymi takim kategoriom grup społecznych jak: osoby bezrobotne lub zagrożone tym zjawiskiem i ich rodziny, absolwenci szkół, którzy chcą pracować, a rynek pracy nie jest w stanie im jej zapewnić, osoby przynależne do grup marginalnych ze względu na chorobę czy niepełnosprawność.

Podsumowując analizę skutków marginalizacji i wykluczenia społecznego należy stwierdzić, że niewątpliwie konsekwencje wymienionych zjawisk mają odzwierciedlenie w sferach psychicznej, społecznej, kulturowej, oraz ekonomicznej zarówno jednostki jak i rodziny, oraz całego społeczeństwa. Mogą negatywnie wpływać na rozwój dzieci, uniemożliwiając samodzielne funkcjonowanie, samorozwój, przezwyciężanie barier. Obniżają prestiż i pozycję społeczną jednostki i jej rodziny.

W celu wzmocnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w podejmowanych przez nich działań aktywizujących nie możemy zapominać o wsparciu społecznym, oraz o przynależności i zaangażowaniu tych osób do różnych grup społecznych. Istnieje wiele danych empirycznych, które wskazują, że przynależność do różnych grup społecznych i zaangażowanie na ich rzecz zmniejszają i łagodzą skutki marginalizacji i poczucie wykluczenia społecznego. Ludzie podejmujący działania kierują się różnymi motywami, które pobudzają ich do działania i nadają kierunek ich aktywności. Mogą to być motywy osobiste wewnętrzne jak; uczucia, poglądy czy dążenia, oraz motywy społeczne.

³⁶ Tamże, s. 153.

Walka z wykluczeniem społecznym stała się wyzwaniem dla polityki społecznej we współczesnej Polsce. Zmiany w systemie polityki społecznej dążą w kierunku aktywnej polityki społecznej, której głównym celem jest przeciwdziałanie temu, co jest największym problemem państwa: tj. bierności i wyuczonej bezradności jednostki, uzależnionej od pomocy państwa czyli wykluczeniu społecznemu³⁷.

Aby sprostać temu wyzwaniu, niezbędne jest zweryfikowanie dotychczasowych działań i poszukiwanie nowych środków i metod pracy z osobami i grupami społecznymi zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Tak więc przed samorządem gminnym stoi konieczność tworzenia zintegrowanej, samorządnej wspólnoty zarządzającej własnymi sprawami w ramach posiadanych kompetencji i możliwości. Aby skutecznie budować warunki do rozwoju lokalnego, trzeba zbudować przekonanie, że los i rozwój społeczności lokalnej, sytuacji jej mieszkańców zależy w pierwszym rzędzie od nich samych, od ich postawy i aktywności, a problemy społeczne nie są kłopotem tych, którzy ich bezpośrednio doświadczają, ale mogą stać się istotną barierą rozwoju dla całej społeczności.

³⁷ K. Faliszek, *Partycypacja i wykluczenie w społeczności lokalnej*, [w:] K. Wódz, S. Pawlas – Czyż (red.), *Praca socjalna wobec nowych obszarów wykluczenia społecznego*, Toruń 2008, s. 72.

ROZDZIAŁ II

2.1. Charakterystyka gminy Głogów Małopolski

Najstarsze ślady osadnictwa odkryte w regionie Głogowa Małopolskiego pochodzą z okresu neolitu, czyli młodszej epoki kamiennej - 4500 - 1800 lat p.n.e. Bardzo intensywnie rozwijało się tu osadnictwo w okresie wpływów rzymskich I - IV w. n.e. Samo Miasto Głogów Młp. założone zostało przez Krzysztofa Głowę z Nowosielec, herbu Jelita w 1570 r. Przez około dwa wieki miasteczko nosiło nazwę Głowów, po czym w drugiej połowie XVIII przyjęło nazwę Głogów. Po II wojnie światowej, po przyłączeniu do Polski zachodnich terenów Piastowskich w obrębie państwa znalazły się dwa Głogowy. Celem uniknięcia nieporozumień Głogów w woj. rzeszowskim otrzymał określenie Małopolski. Miasto Głogów Małopolski jest siedzibą gminy.

Gmina Głogów Małopolski położona jest w centralnej części województwa podkarpackiego. Administracyjnie gmina należy do powiatu rzeszowskiego, jest to gmina o charakterze miejsko-wiejskim, o powierzchni 145,7 km². W skład gminy wchodzi miasto Głogów Małopolski, położone 12 km na północ od Rzeszowa oraz trzynaście sołectw. W kierunku południowo - zachodnim od Głogowa Małopolskiego położone są miejscowości: Zabajka, Wola Cicha, Rogoźnica i Lipie. W kierunku południowo-wschodnim Rudna Mała, Pogwizdów Nowy oraz Miłocin. Budy Głogowskie położone są w zachodniej części gminy, z kolei Wysoka Głogowska położona jest w odległości 5 km na wschód od Głogowa Małopolskiego. W kierunku północnym znajdują się wsie: Styków, Przewrotne, Hucisko oraz Pogwizdów Stary.³⁸

³⁸ Gmina Głogów Małopolski, dostępne na : <http://um.glogow-mlp.pl/kds/o-miescie/ogolne/55-polozenie-i-obszar-naszego-miasta>

Mapa 1. Gmina Głogów Małopolski



Źródło: <http://um.glogow-mlp.pl/kds/o-miescie/ogolne/55-polozenie-i-obszar-naszego-miasta>

Gminę Głogów Małopolski tworzą jednostki pomocnicze: sołectwa i osiedla. Każde sołectwo i osiedle wspólnie z innymi tworzy wspólnotę samorządową gminy Głogów Małopolski. Miasto Głogów Małopolski podzielone jest na 2 osiedla: Osiedle Centrum oraz Osiedle Niwa.³⁹ W skład Gminy Głogów Małopolski wchodzi 13 sołectw, w których na stałe zameldowanych jest 19 352 osób, (stan na 31.12.2015):

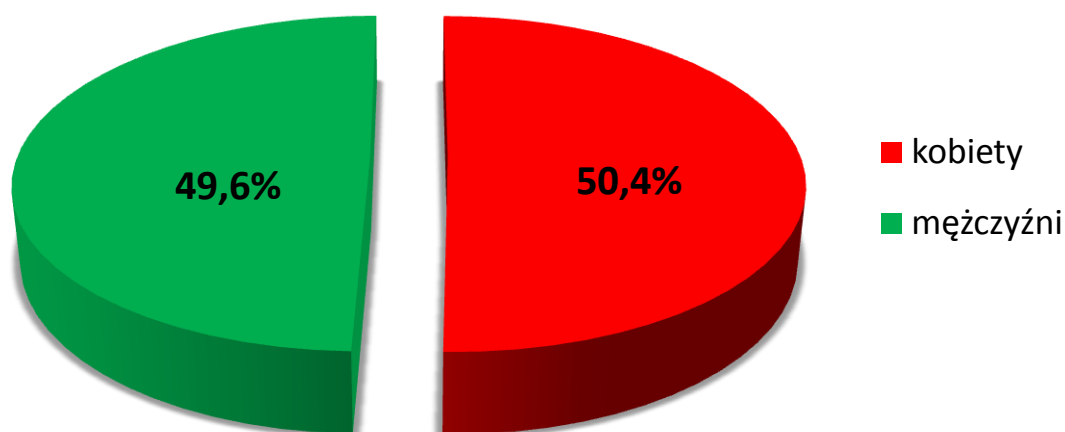
Sołectwo	Ludność
Głogów Małopolski - Miasto	6 106
Wysoka Głogowska	2 303
Budy Głogowskie	1 904
Przewrotne	1 724
Miłocin	707
Rudna Mała	1 479
Pogwizdów Nowy	1 149
Styków	877
Zabajka	752
Rogoźnica	612
Pogwizdów Stary	499
Lipie	504
Hucisko	387
Wola Cicha	349

Źródło: <http://um.glogow-mlp.pl/kds/o-miescie/ogolne/195-struktura-ekonomiczna-ludnosc>

³⁹ Gmina Głogów Małopolski, dostępne na <http://um.glogow-mlp.pl/kds/o-miescie/organizacja/solectwa>

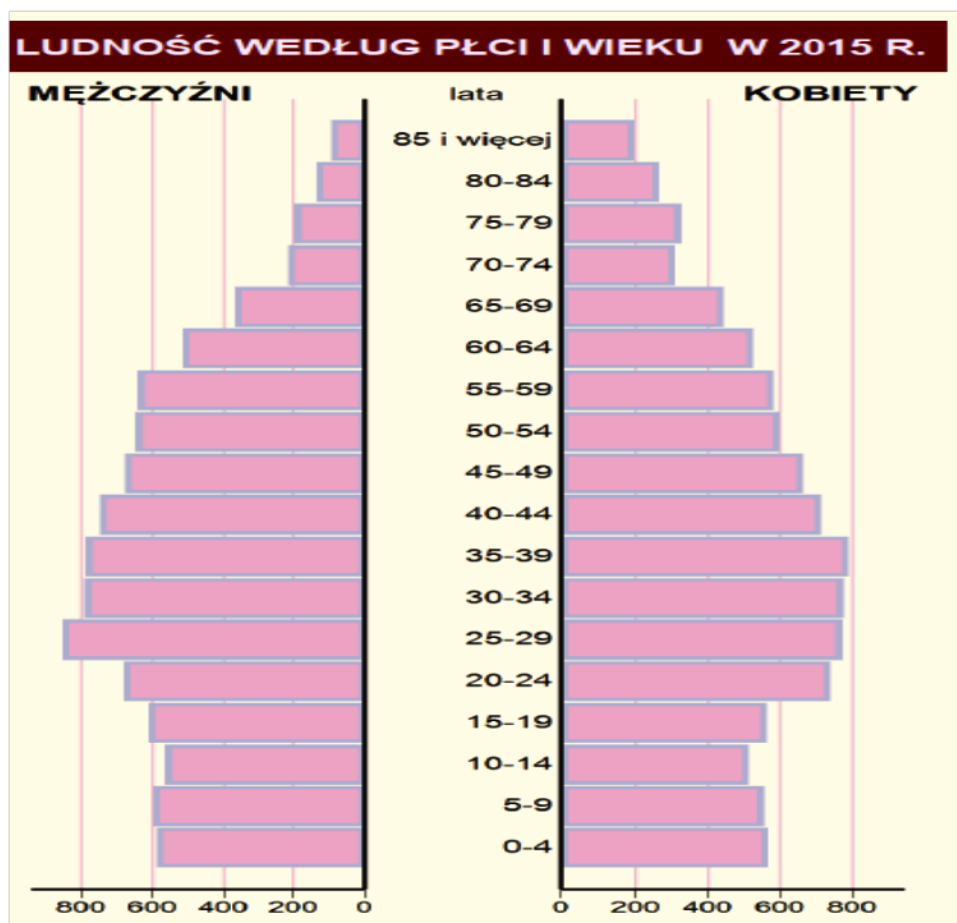
Gmina Głogów Młp. jest jedną z najludniejszych gmin powiatu rzeszowskiego ziemskiego. W/g danych Urzędu Miejskiego w Głogowie Małopolskim na 31.12.2015 rok, na powierzchni wynoszącej 145,7 km² mieszka 19 352 osób. Gmina stanowi 12,5% powierzchni powiatu, zamieszkuje ją 11,7% ludności powiatu. Średnia gęstość zaludnienia gminy wynosi 135 osób na km². Kobiety przeważają wśród mieszkańców gminy, stanowią 50,4% populacji, mężczyźni 49,6% .

Wykres 1. Struktura ludności gminy Głogów Małopolski ze względu na płeć.



W latach 2002-2015 liczba mieszkańców wzrosła o 11,8%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,3 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa podkarpackiego, oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy gminy Głogów Małopolski zawarli w 2014 roku 120 małżeństw, co odpowiada 6,2 małżeństwom na 1000 mieszkańców, w 2015 roku 32 małżeństw, co odpowiada 5,2 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa podkarpackiego oraz więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to mniej od wartości dla województwa podkarpackiego oraz znacznie mniej od wartości dla kraju.

Wykres 2. Ludność gminy Głogów Małopolski według płci i wieku



Źródło: . Dane Urzędu statystycznego w Rzeszowie. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2016r.

Osoby stanu wolnego stanowią 31,2% mieszkańców Głogowa Małopolskiego, 58,0% żyje w małżeństwie, 1,6% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,6% to wdowy/wdowcy. Przeważająca część 63,7% mieszkańców gminy Głogów Małopolski jest w wieku produkcyjnym, 21,0% w wieku przedprodukcyjnym, a 15,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Struktura wiekowa ludności na terenie gminy jest korzystna: średnia wieku wynosi 37,3 lat. Duży odsetek ludzi młodych determinuje dodatni przyrost naturalny.

Wykres 3. Wybrane dane demograficzne dla gminy Głogów Małopolski

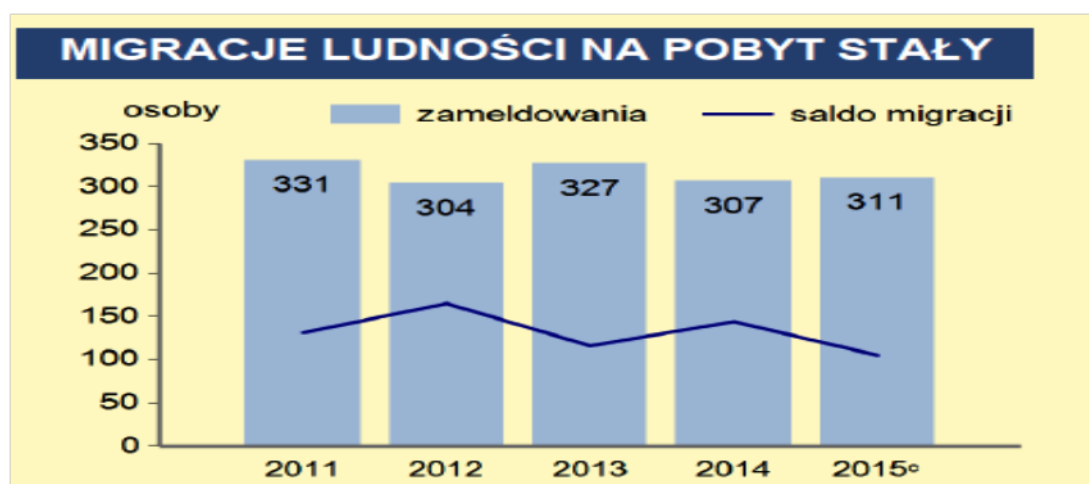
WYBRANE DANE DEMOGRAFICZNE W 2015 R.			
	Powiat	Gmina	Powiat=100
Ludność	167342	19547	11,7
w tym kobiety	84763	9848	11,6
Urodzenia żywe	1689	212	12,6
Zgony	1556	171	11,0
Przyrost naturalny	133	41	x
Saldo migracji ogółem ^c	629	105	x
Ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	33572	4079	12,2
produkcyjnym	105406	12415	11,8
poprodukcyjnym	28364	3053	10,8

Źródło: Urzędu statystycznego w Rzeszowie. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2016r.

Głogów Małopolski ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 18. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 2,9 na 1000 mieszkańców Głogowa Małopolskiego. W 2015 roku urodziło się 65 dzieci, w tym 46,2% dziewczynek i 53,8% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 361 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,09 i jest większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.⁴⁰

Na poziom liczby ludności w istotny sposób wpływają również migracje. Zarówno na terenie miasta, jak i gminy obserwuje się w ciągu ostatnich lat dodatnie saldo migracji. W 2015 roku saldo migracji wewnętrznych wyniosło dla gminy Głogów Małopolski 105.

Wykres 4. Migracja ludności na pobyt stały w gminie Głogów Małopolski.



Źródło: Urzędu statystycznego w Rzeszowie. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2016r.

⁴⁰ http://www.polskawliczbach.pl/Glogow_Malopolski#dane-demograficzne#ixzz4c2bwm0wD

W 2015 roku zarejestrowano 97 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 77 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wyniosło dla Głogowa Małopolskiego 20. W tym samym roku 0 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 0.⁴¹

Gospodarka

Na sytuację na rynku pracy w mieście i gminie duży wpływ ma jego usytuowanie w pobliżu aglomeracji rzeszowskiej. Powiat grodzki jest bowiem głównym centrum rozwoju dla otaczających go terenów, a przede wszystkim ośrodkiem zatrudnienia dla okolicznej ludności, w tym także dla mieszkańców gminy Głogów Małopolski.

Charakterystyczną cechą gminy jest to, że większość zatrudnionych pracuje poza samym Głogowem Młp. Jest to związane w dużej mierze z tym, że wiele dużych firm ma swoje zakłady produkcyjne na terenach gminy, będących już dalekimi przedmieściami Rzeszowa (np. Zelmer, VIDOK, Dremex, DHL, Raben, DB Schenker, Skanska, Farmakol, KwarcSystem, Wexbud, CjBlok, Polbruk, Poczta Polska, MetaZel, DAGlass, itp.). Sytuacja ta odróżnia gminę Głogów Młp. od innych gmin miejsko - wiejskich, w których ośrodek miejski jest zwykle głównym ośrodkiem zatrudnienia.

W Głogowie Małopolskim na 1000 mieszkańców pracuje 234 osób . Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa podkarpackiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski. 49,6% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 50,4% mężczyźni.

Bezrobocie rejestrowane w Głogowie Małopolskim wynosiło w 2015 roku 12,7% (12,4% wśród kobiet i 12,9% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa podkarpackiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Głogowie Małopolskim wynosi 3 333,91 PLN, co odpowiada 80.3% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Głogowa Małopolskiego 679 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 441 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy. 52,1% aktywnych zawodowo mieszkańców Głogowa Małopolskiego pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo), 20,6% w przemyśle i budownictwie, a 4,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów,

⁴¹ http://www.polskawliczbach.pl/Glogow_Malopolski#dane-demograficzne#ixzz4c2jIntvj

transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 4,0% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).⁴²

Wykres 5. Struktura dochodów budżetu gminy Głogów Małopolski

STRUKTURA DOCHODÓW BUDŻETU GMINY WEDŁUG DZIAŁÓW (w odsetkach)			
	2013	2014	2015
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	0,3	4,3	0,6
Transport i łączność	1,1	0,8	1,0
Gospodarka mieszkaniowa	5,0	4,2	1,6
Administracja publiczna	0,4	0,3	0,6
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,0	0,2	0,2
Różne rozliczenia	26,0	23,4	21,6
Oświata i wychowanie	1,3	2,6	2,7
Pomoc społeczna	12,4	11,1	10,6
Edukacyjna opieka wychowawcza	2,1	0,4	0,2
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,3	0,2	16,8
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,2	3,5	0,3
Kultura fizyczna	1,3	1,1	1,0
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej	48,5	47,3	41,7
Pozostałe	1,1	0,6	1,1

W 2015 r. dochody gminy na 1 mieszkańca wyniosły: **3454 zł.**

Dochody własne stanowiły w dochodach ogółem budżetu gminy **50,3%**.
Udział wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach własnych wyniósł **34,2%**.

W gminie w 2015 r. **100,0%** wydatków majątkowych przeznaczono na cele inwestycyjne.
Wydatki majątkowe inwestycyjne stanowiły **32,2%** wydatków ogółem budżetu gminy.

Źródło: Dane. Urzędu statystycznego w Rzeszowie. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2016r

⁴²http://www.polskawliczbach.pl/Glogow_Malopolski#danedemograficzne#ixzz4c2mOVIW

Według ostatniego spisu rolnego na terenie miasta i gminy znajduje się 1918 gospodarstw rolnych będących źródłem utrzymania dla 3554 osób (czyli ok. 21% populacji gminy). Najwięcej rolników, bo 2874 (czyli 81%), pracuje w małych gospodarstwach rolnych do 5 ha. Głogów Młp. jest gminą rolniczą. Jednakże z uwagi na małą wielkość gospodarstw rolnych dla wielu mieszkańców rolnictwo nie stanowi podstawowego źródła dochodu. Wielu mieszkańców jednocześnie pracuje zawodowo uzupełniając swoje dochody pracą w gospodarstwach rolnych lub na działkach rolnych. Jest to tzw. zjawisko dwuzawodowości charakterystyczne dla Podkarpacia. W gminie znajdują się również 1283 działki przydomowe, które dla wielu rodzin stanowią ważne źródło pozyskiwania produktów żywnościowych.

Grupy emerytów i rencistów posiadają własne źródła dochodów niekiedy sięgające zaledwie minimum socjalnego. Inną grupą są ludzie utrzymujący się wyłącznie z rolnictwa. Ich sytuacja materialna określana jest jako trudna. Następną grupą to osoby w wieku produkcyjnym pracujące w zakładach uspołecznionych bądź prowadzące działalność gospodarczą. Ich sytuację określa się jako średnią i dobrą. Wśród ludzi w wieku produkcyjnym znajduje się grupa osób z prawem do zasiłku bądź bez prawa do zasiłku. Grupa ludzi znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej otrzymuje wsparcie z pomocy społecznej.

Gmina Głogów Małopolski systematycznie rozbudowuje posiadaną infrastrukturę, na ten cel przeznaczając około 30% budżetu gminy.

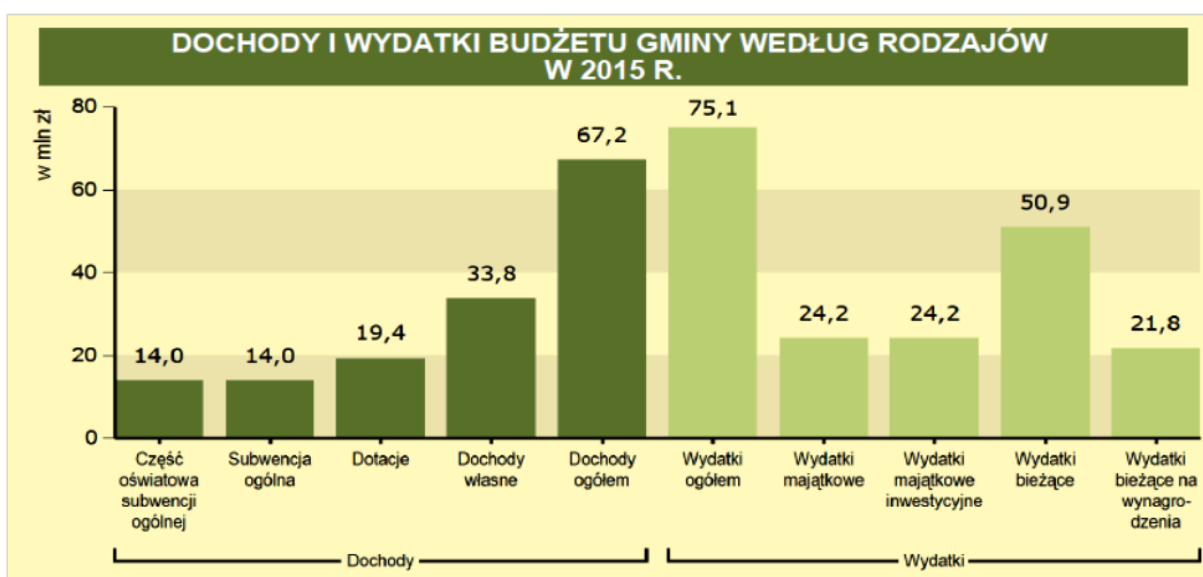
Modernizacja i rozbudowa infrastruktury jest podporządkowana trzem głównym celom:

- stworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi rolnictwa;
- stworzeniu warunków rozwoju drobnej wytwórczości;
- podniesieniu warunków socjalno - bytowych lokalnej społeczności.

Gmina jest w całości zwodociągowana oraz zgazyfikowana. Istnieje pełna infrastruktura telekomunikacyjna. Sieć kanalizacyjna obejmuje ok. 70% gminy. Powstała też nowoczesna infrastruktura oświatowa, a także kryta pływalnia w Głogowie Małopolskim. Planowana jest budowa sieci kanalizacji sanitarnej w północnych miejscowościach gminy.

Główne inwestycje ostatnich lat to: budowa obwodnicy miasta Głogów Małopolski, rozbudowa sieci gazowej, wodociągowej, elektrycznej i telefonicznej, budowa własnych ujęć wody i oczyszczalni ścieków oraz modernizacja dróg miejskich i domów ludowych, budowa chodników oraz oświetlenia, budowa hali sportowej przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Głogowie Małopolskim.

Wykres 6. Struktura budżetu Gminy według rodzajów dochodów i wydatków w 2015r.



Źródło: Dane Urzędu statystycznego w Rzeszowie. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2016

Suma wydatków z budżetu Głogowa Małopolskiego wyniosła w 2015 roku 75,1 mln złotych, co daje 3,9 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 26.6% w porównaniu do roku 2014. Największa część budżetu Głogowa Małopolskiego - 35.5% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (29.4%) oraz na Dział 852 - Pomoc społeczna (12.3%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 24,2 mln złotych, czyli 32,2% wydatków ogółem.

Suma dochodów do budżetu Głogowa Małopolskiego wyniosła w 2015 roku 67,2 mln złotych, co daje 3,5 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 12.1% w porównaniu do roku 2014. Największa część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (41.7%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 758 - Różne rozliczenia (21.6%) oraz z Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (16.8%). W budżecie Głogowa Małopolskiego wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 594 złotych na mieszkańca (17,2%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 104 złotych na mieszkańca (3,0%). Inne dochody podatkowe, ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw, stanowiły 19,4%.⁴³

⁴³ [://www.polskawliczbach.pl/Glogow_Malopolski#dane-demograficzne#ixzz4c2rOOhQz](http://www.polskawliczbach.pl/Glogow_Malopolski#dane-demograficzne#ixzz4c2rOOhQz)

Wykres 7. Wysokość środków unijnych w budżecie gminy Głogów Małopolski



Źródło: Dane Urzędu statystycznego w Rzeszowie. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2016r

Największe z realizowanych obecnie inwestycji to:

- budowa wielofunkcyjnych boisk sportowych w Głogowie Młp.;
- rozbudowa oczyszczalni ścieków;
- budowa infrastruktury technicznej na osiedlu mieszkaniowym „Niwa”.

ROZDZIAŁ III

3.1. Diagnoza problemów społecznych w Gminie Głogów Małopolski

Termin "Diagnoza społeczna" jest używany w szerokim i węższym znaczeniu. Są to wszelkie badania empiryczne, w których zbiera się dane szczegółowe, porządkuje je i interpretuje w celu udzielenia odpowiedzi na pytania:

- Jaki jest stan rzeczy?
- Co to jest?
- Dlaczego tak jest?

Badania są prowadzone zarówno dla celów naukowych jak i praktycznych. Przedmiotem badań są różnorodne zjawiska i procesy społeczne, potrzeby ludzkie, środki ich zaspokajania, stosunki społeczne, opinie ludzi, a ich efektem są między innymi wnioski i zalecenia dla społecznej praktyki.

Diagnoza społeczna w węższym znaczeniu to przede wszystkim rozpoznanie zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian. Badania diagnostyczne są prowadzone przy wykorzystaniu różnych metod, i technik badawczych. Przeprowadzono badania ilościowe i jakościowe. Technikami badań socjologicznych jakie zastosowano to analiza dokumentów urzędowych i statystycznych, ankiety oraz obserwacja. W diagnozie warunków, poziomu i jakości życia i procesów rozwoju społecznego wykorzystano wskaźniki społeczne.

Wskaźniki społeczne to mierniki statystyczne i dane ilościowe z badań służące opisowi i ocenie zjawisk, oraz procesów społecznych, demograficznych i ekonomicznych związanych z warunkami bytu, poziomem i jakością życia danego społeczeństwa, oraz stosowane do oceny procesów rozwoju społecznego. Na podstawie wybranej metody badawczej jaką często stosuje się w badaniach społecznych, a mianowicie sondażu diagnostycznego zastosowana została min. technika ankietowa.

Zdaniem Earla Babbiego badania sondażowe mogą być zastosowane do celów opisowych, wyjaśniających i eksploracyjnych. Są one stosowane głównie w takich

projektach badawczych w których jednostkami analizy są pojedynczy ludzie, jako dobrane grupy reprezentujące populację ogólną w której występują badane zjawiska⁴⁴.

Narzędzie jakim był kwestionariusz ankiety posłużył do zbierania informacji w celu dokonywania określonych analiz.

Jak wskazuje Earl Babbie niekiedy właściwe jest dobranie badanej grupy inaczej próby na podstawie własnej wiedzy o badanej populacji oraz celach badań. Ten typ doboru jest nazywany próbą celową⁴⁵. Tak więc przeprowadzono badania na 103 osobowej grupie celowej z alokacją losową z wybranej populacji osób, mieszkańców gminy Głogów Małopolski. Kwestionariusz ankiety zawierał pytania ułożone tematycznie według sytuacji ekonomicznej oraz sytuacji społecznej. Niektóre z pytań w ankiecie zawierały możliwość udzielenia kilku odpowiedzi. Po przeprowadzeniu badań opracowane zestawienia statystyczne z uzyskanymi wynikami badań zostały zaprezentowane w dalszej części strategii.

Mapa lokalnych problemów społecznych

3.2. Pomoc społeczna. Współczesny wizerunek instytucji pomocy społecznej

Pomoc ludziom, którzy nie mogą się troszczyć sami o siebie była ideą powszechną i sięga początków ludzkości. Byli biedni i tacy którzy im pomagali. Pomoc społeczna jest działalnością instytucji państwowych, samorządowych i społecznych umożliwiających i ułatwiających zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osobom i rodzinom niezdolnym do uczynienia tego samodzielnie, oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zgodnie z Ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, stanowiącą podstawowy akt prawny regulujący funkcjonowanie systemu pomocy społecznej w Polsce, pomoc społeczna jest „instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.”⁴⁶

⁴⁴ E. Babbie, *Badania społeczne...*, op. cit., s.268-269.

⁴⁵ Tamże, s. 205.

⁴⁶ Ustawa z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej /Dziennik Ustaw z 2016 r poz. 930 ze zm./

Celem pomocy społecznej jest zwiększenie możliwości jednostek w zakresie rozwiązywania problemów i radzenia sobie z trudnościami przez rozwijanie ich umiejętności i zdolności indywidualnych. Istotnym jest podnoszenie efektywności ludzkiego działania poprzez dostarczanie osobom usług i optymalizowania ich funkcjonowania w różnych systemach w których podejmują działania. Celem w zakresie niesienia pomocy rodzinie jest uruchomienie takich form wsparcia w sferze materialno-bytowej, oraz społeczno-wychowawczej, by ich efektem była samodzielność ekonomiczna, oraz niezależność w zakresie funkcjonowania psychospołecznego⁴⁷.

Działania ośrodka pomocy społecznej są ukierunkowane na rozmaite sfery zagrożenia, jak: ubóstwo, bezrobocie, przewlekłe choroby, niepełnosprawność itd.

Pomoc dla rodziny realizowana przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Wsparcie instrumentalne, nastawione na szeroko rozumianą pomoc finansową i usługową, stanowi przede wszystkim odpowiedź na trudną sytuację ekonomiczną wielu rodzin i związane z nią procesy pauperyzacji, gdyż znaczny odsetek osób żyje na granicy ubóstwa bądź poniżej niej. Jak wskazują wyniki badań własnych w 2014 roku z powodu ubóstwa skorzystało z pomocy ośrodka pomocy społecznej 311 rodzin o liczbie osób w rodzinach 996, oraz w 2015 roku z tego powodu skorzystało z pomocy 310 rodzin o liczbie osób 905. Powyższe liczby wskazują poważny problem ubóstwa.

Świadczenia przysługujące rodzinie można podzielić na świadczenia finansowe, oraz rzeczowe, doraźne, oraz długoterminowe. Dominującą formą pomocy są świadczenia w formie zasiłków pieniężnych, stałych, okresowych i celowych.

⁴⁷ K. Piątka, *Polityka społeczna na drodze do Unii Europejskiej*, Włocławek 1997, s. 186.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin, oraz osób objętych różnymi firmami pomocy w latach 2014-2015

Tabela 2. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną 2014-2015

Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych	Liczba rodzin		Liczba osób którym przyznano świadczenie		Liczba osób w rodzinach	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Ogółem w tym:	786	897	1233	1110	2362	2783
Świadczenia pieniężne	549	351	794	563	1298	1262
Świadczenia niepieniężne	237	546	439	547	1064	1521
Świadczenia w ramach zadań zleconych	8	8	8	9	25	27
Świadczenia w ramach zadań własnych	786	897	1233	1110	2362	2783
Praca socjalna	496	512	-	-	1490	1489

Źródło: opracowanie własne MGOPS Głogów Mlp.

Z powodu bezrobocia i trudności znalezienia pracy, jak również niskich zarobków żywicieli rodziny, ten rodzaj wsparcia dla wielu gospodarstw domowych stanowi jedyny sposób na zaspokojenie podstawowych potrzeb dzieci, oraz pozostałych członków rodziny. Po pomoc do Ośrodka Pomocy Społecznej coraz częściej zwracają się nie tylko rodziny dotknięte problemem bezrobocia, czy wielodzietne, lecz także matki samotnie wychowujące dzieci, rodziny z osobą niepełnosprawną, rodziny z przewlekłymi chorobami, rodziny z problemem uzależnienia itp. Dla polityki społecznej państwa wzrost liczby rodzin potrzebujących pomocy nie oznacza zależności proporcjonalnej tj. zwiększania środków na te cele. Przeciwnie, w porównaniu do bilansu potrzeb, zasiłki stają się z roku na rok niższe, a coraz więcej zobowiązań spada na samorządy.

Populacja rodzin korzystających z pomocy społecznej jest zróżnicowana. Różnorodność dotyczy zarówno struktury wiekowej beneficjentów, liczebności gospodarstw domowych, typów rodzin, a także obszarów problemowych.

Tabela poniżej przedstawia zdiagnozowane w latach 2014-2015 powody, trudności życiowych rodzin, uzasadniające przyznanie pomocy.

Tabela 3. Powody przyznania pomocy

Powody trudnej sytuacji życiowej	2014		2015	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	311	996	310	905
Bezdomność	6	6	3	4
Potrzeby ochrony macierzyństwa	64	384	56	337
Wielodzietność	43	282	38	251
Bezrobocie	273	891	266	779
Niepelnosprawność	150	461	144	404
Choroba	270	761	265	711
Bezradność	169	496	153	446
Rodziny niepełne	48	156	45	146
Wielodzietne	11	74	15	90
Alkoholizm	21	61	22	49
Zakład karny	4	7	8	13
Zdarzenie losowe	8	24	6	22
Przemoc w rodzinie	32	91	33	106

Źródło: Opracowanie własne MGOPS Głogów Młp

Innym rodzajem wsparcia instrumentalnego, odgrywającym obecnie istotną rolę są tzw. formy pozafinansowe, wśród których najczęściej stosowane są:

- usługi opiekuńcze
- dożywianie dzieci w szkołach, dofinansowanie wypoczynku letniego dzieci
- udzielenie schronienia, ubrania
- pomoc rzeczowa w formie żywności
- zapewnienie opieki dzieciom w placówkach o zasięgu gminnym(światlice)
- pomoc w znalezieniu zatrudnienia.

Obok pomocy finansowej bądź rzeczowej, ośrodki pomocy społecznej prowadzą pracę socjalną z rodzinami dysfunkcyjnymi w postaci wsparcia asystenta rodziny, a jej forma dostosowana jest do problemu z którym boryka się rodzina. Każda rodzina boryka się z problemami życia codziennego, gdyż życie jest takie, że dzień w dzień pojawiają się trudności, które trzeba pokonywać. Są rodziny, które nie potrafią pomyślnie rozwiązywać swoich sytuacji kryzysowych i realizować swoich funkcji. W rodzinach tych spotykamy się z nierozwiązanymi problemami wynikającymi z tragedii życiowych, zdarzeń traumatycznych, chorób somatycznych, psychicznych, utraty pracy, doświadczaniem przemocy, nadużyć, czy bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Czasem niewiele potrzeba aby pomóc rodzinom, ale każde działania muszą być przemyślane, kompleksowe i systematyczne. W przypadku informacji o rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze wobec swoich dzieci, Dyrektor ośrodka pomocy społecznej może zlecić przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w tej rodzinie. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy potwierdzi informacje o trudnościach w rodzinie, wówczas asystent podejmuje pracę z rodziną. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i przy jej aktywnym udziale. Rodzina może być zobowiązana, również przez sąd do pracy z asystentem rodzinnym. Wymienione zróżnicowane formy oddziaływania zmierzają do wspólnego celu, a mianowicie przywrócenia rodzinie zdolności do prawidłowego, samodzielnego funkcjonowania.

Tabela 4. Formy udzielonej pomocy w latach 2014-2015

Formy pomocy	Liczba rodzin		Liczba świadczeń	
	2014	2015	2014	2015
Zasilki stałe	34	34	343	338
Zasilki okresowe	91	77	305	299
Zasilki celowe	525	426	-	-
Zasilki specjalne celowe	108	112	117	180
Dożywianie dzieci	218	213	53645	56948
Usługi opiekuńcze	21	24	7881	7561
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	8	8	3455	2320
DPS	21	20	247	195
Asystent rodziny	17	13	-	-

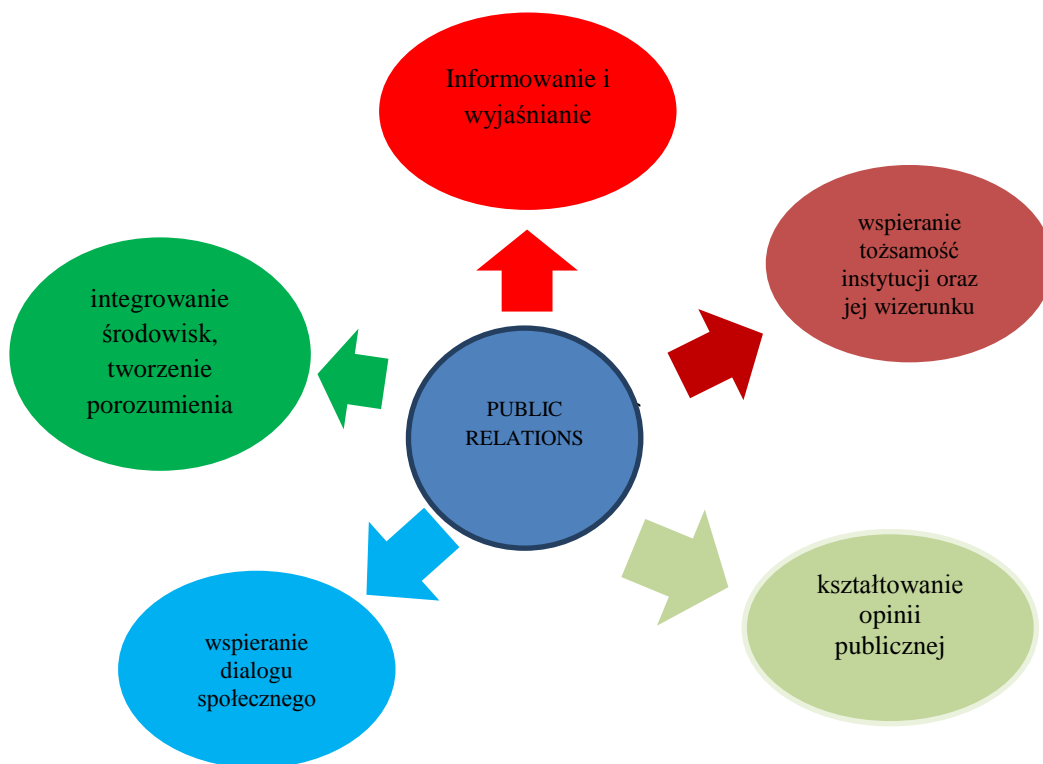
źródło: opracowanie własne MGOPS Głogów Młp.

Nadrzędnym celem działalności instytucji pomocy społecznej nie jest promocja ani reklama. Jest nim pomoc, wsparcie, aktywizacja, wspieranie społecznej partycypacji, budowanie zaufania klientów i osób zgłaszających się po pomoc. Jednakże podstawowych celów w pomocy społecznej nie można skutecznie i wydajnie realizować, zaniedbując takie aspekty, jak dobra komunikacja z otoczeniem oraz pozytywny wizerunek.

Bez sprawnej komunikacji niewiele działań uda się rozpocząć, natomiast bez wsparcia środowiska niewiele działań kończy się pełnym sukcesem.⁴⁸ W działalności instytucji pomocy społecznej istotne znaczenie mają zabiegi, których celem jest wypracowanie zaufania społecznego. O zaufanie społeczne trzeba ciągle zabiegać, działania takie wiążą się z umiejętnością informowania tzw. otoczenia instytucjonalnego, dziennikarzy, władz lokalnych oraz środowiska lokalnego, rozumianych jako opinia społeczna. Zaufanie społeczne i reputacja staje się dzisiaj warunkiem efektywnego i skutecznego realizowania podstawowych zadań instytucji pomocy społecznej. Public relations w instytucji pomocy społecznej spełnia określone funkcje.

Poniżej przedstawiono schemat wybranych funkcji public relations w instytucji pomocy społecznej.

Wykres 8. Wybrane funkcje public relations instytucji pomocy społecznej.



Opracowanie na podstawie: M. Szyszka, *Kształtowanie wizerunku instytucji pomocy społecznej w mediach*, Warszawa 2012r, s.16.

⁴⁸ M. Szyszka, *Kształtowanie wizerunku instytucji pomocy społecznej w mediach*, Warszawa 2012r, s.16.

Jeżeli wizerunek instytucji w środowisku identyfikowany jest z odpowiedzialnością społeczną, kompetencją i partnerstwem, w praktyce przekłada się na lojalność, partnerstwo i oddanie wewnętrznych grup otoczenia. W środowisku zewnętrznym wywołuje natomiast reakcje w postaci wsparcia, akceptacji celów, pomocy wolontariuszy, korzystnych postaw wobec potrzeb. Dlatego w procesie podejmowania działań PR, służących kształtowaniu wizerunku trzeba dążyć do zgodności misji instytucji z kreowanymi wizerunkami i oczekiwaniami wszystkich grup docelowych.⁴⁹

Działania te wymagają zaplanowania i odpowiedzi na następujące pytania:

- jaki jest cel i sens misji instytucji?,
- do kogo kierowana jest działalność?,
- jakie są cele i aspiracje głównych grup?,
- czego oczekuje się od otoczenia instytucji?,

Wskazane powyżej pytania mają charakter podstawowy a zarazem uniwersalny. Ich celem jest ukierunkowanie działań PR na realizację celów instytucji zgodnie z oczekiwaniami docelowymi grup społecznych instytucji.⁵⁰

Jako instytucje publiczne, jednostki pomocy społecznej znajdują się bezpośrednio w obszarze zainteresowania mediów i środowiska, w którym największe znaczenie odgrywają kategorie efektywności i przejrzystości działania oraz racjonalnego wykorzystania finansów publicznych.⁵¹

⁴⁹ B. Iwankiewicz –Rak, *Public relations w instytucjach publicznych i organizacjach pozarządowych* [w] I. Olędzki, D. Tworzydło (red.), *Public relations, znaczenie społeczne i kierunki rozwoju*, Warszawa 2006r, s.88.

⁵⁰ Tamże..., s. 88

⁵¹ M. Szyszka, *Kształtowanie wizerunku...*,17.

Tabela 5. Argumenty przemawiające za prowadzeniem PR w instytucji pomocy społecznej

Instytucjonalne uwarunkowania wskazujące na konieczność wdrażania public relations	Działalność PR bezpośrednio wpisuje się w wymogi i standardy współczesnej demokracji: mieszkańcy, społeczności mają prawo do informacji, zwłaszcza w obszarach, które ich dotyczą.
	Działalność PR wpisuje się w postulaty współczesnego zarządzania, zwłaszcza wymogi transparentności instytucji publicznych.
	Podatnicy mają pełne prawo do informacji, w jaki sposób wydawane są środki na pomoc społeczną, jak prowadzone są usługi, jaka jest ich skuteczność.
	Instytucja pomocowa odgrywa ważną rolę w strukturze lokalnej społeczności, ma znaczący wpływ na jej funkcjonowanie, postawy, upowszechnienie pewnych wzorów.
	Gmina, i inne organy samorządu terytorialnego finansujące instytucje i decydująca o jej budżecie, prowadzą nadzór, kontrolują. Działania PR sprzyjają dobrym relacjom z instytucjonalnymi zwierzchnikami.

Opracowanie na podstawie: M. Szyszka, Kształtowanie wizerunku...s.17

Charakterystyka działalności świetlicy socjoterapeutycznej- świetlica jako placówka wsparcia dziennego

Nie ulega wątpliwości, że podstawowym środowiskiem wychowawczym i opiekuńczym jest rodzina pełniąca funkcję podstawowej komórki społecznej. Jednakże w dobie intensywnych przemian, wzrostu tempa życia, rodzice coraz gorzej radzą sobie z problemami dzieci i młodzieży. Taka postawa rodziców jest wynikiem nienadążania za zmianami, rodzice sami borykają się z trudnościami i przeciwnościami losu, tym samym nie wywiązują się z podstawowych funkcji rodziny.

Wypełnienia roli wychowawczej nie możemy również oczekiwać od szkoły, bowiem szkoła jest placówką oświatową, jej podstawowym celem jest więc edukacja.

W związku z tym rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań a także dziecku z tej rodziny udziela się pomocy w formie poradnictwa rodzinnego, terapii rodzinnej, pracy socjalnej oraz zapewniania dzieciom właściwej opieki i wychowania. Działalność ta wyraża się poprzez działania specjalistów przygotowanych do pracy z rodziną a także poprzez funkcjonowanie placówek opiekuńczo wychowawczych

wsparcia dziennego, Na gruncie lokalnym, wszelkie działania tego typu podejmowane są w funkcjonujących świetlicach, mających w zależności od typu prowadzonych działań różny charakter. W celu wsparcia funkcji opiekuńczych rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w następujących placówkach opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego:

- opiekuńczej, prowadzonej w formie kół zainteresowań, świetlic, klubów, ognisk wychowawczych, które pomagają dzieciom w pokonywaniu trudności szkolnych i organizowaniu czasu wolnego,
- specjalistycznej, w której jest realizowany program psycho-korekcyjny, psychoprophylaktyczny, w tym terapia psychologiczna, rehabilitacja i resocjalizacja.

Głównym celem świetlicy jest podejmowanie działań z zakresu zapobiegania patologiom społecznym wśród dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych i znajdującej się w trudnej sytuacji socjalnej.

Celami szczegółowymi świetlic są:

- wspieranie wychowawczej roli w integralnym rozwoju dziecka w jego naturalnym środowisku,
- wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych i wychowawczych dzieci i młodzieży,
- rozwinięcie u wychowanków umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach życia codziennego i rozwiązywania problemów,
- wzmacnianie u wychowanków poczucia własnej wartości,
- profilaktyka uzależnień,
- wyrobienie i utrwalenie wśród dzieci i młodzieży prawidłowych nawyków higienicznych,

Zasady działania i organizacji placówek opiekuńczo wychowawczych wsparcia dziennego.

Aktami prawnymi określającymi zasady działania wszystkich placówek opiekuńczo wychowawczych, w tym także placówek wsparcia dziennego są:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej /Dz. U. z 2016 r poz.930 ze zm./
- Rozporządzenie Rady Ministra z dnia 19 października 2007r w sprawie placówek opiekuńczo wychowawczych /Dz. U. z 2007r poz. 1455/

Zadania świetlicy socjoterapeutycznej:

- Sporządzenie diagnozy indywidualnej dziecka i jego sytuacji rodzinnej i szkolnej.
- Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych zgodnie z programem przygotowanym dla całej grupy i diagnozą indywidualną dzieci.
- Praca ze stałymi grupami dzieci.
- Praca z dziećmi w kontakcie indywidualnym.
- Przygotowanie i realizacja indywidualnych programów rozwojowo – terapeutycznych dla dzieci. W planach tych warto uwzględnić włączenie dziecka w działania różnorodnych kół zainteresowań, grup rozwojowych zgodnie z predyspozycjami i zainteresowaniami dziecka.
- Utrzymywanie kontaktów z rodziną dziecka w celu:
 - diagnozy sytuacji rodzinnej,
 - rozwiązywania problemów rodziny,
 - współpracy dotyczącej postępów dziecka w procesie socjoterapii.
- Współpraca z instytucjami /gminna komisja problemów alkoholowych, ośrodek pomocy społecznej, organizacje pozarządowe/ które mogą pomóc rodzinie w rozwiązywaniu jej problemów.
- Korzystanie z regularnych konsultacji lub superwizji dotyczących pracy placówki.
- Zajęcia /spotkania/ grupowe dla rodziców, warsztaty w zakresie doskonalenia umiejętności wychowawczych.

Zadania świetlicy z programem opiekuńczo – wychowawczym:

- Stała systematyczna współpraca z rodziną dziecka.
- Rozpoznanie sytuacji dziecka w kontekście jego sytuacji rodzinnej.
- Organizacja czasu wolnego, prowadzenie zajęć tematycznych.
- Prowadzenie pracy z grupy, poprzedzone jej planowaniem w zespole pracowników.
- Indywidualne spotkania z dziećmi organizowane poza pracą z grupą.
- Prowadzenie dokumentacji pracy z dzieckiem i grupą.
- Współpraca z innymi instytucjami.
- Dożywanie dzieci.
- Pomoc dziecku w radzeniu sobie z życiowymi problemami, kryzysami.
- Korzystanie z regularnych konsultacji dotyczących pracy placówki.

Diagnoza sytuacji

Działania w obszarze pomocy społecznej wymagają właściwego planowania, co z kolei związane jest z diagnozą problemów, deficytów, ale także szans i zasobów.

Dla prawidłowego sporządzenia diagnozy przydatne są następujące pytania:

- jak nas widzą?,
- jacy jesteśmy?,
- co należy zmienić?,
- jakie są nasze potrzeby i oczekiwania?
- kto wesprze działania finansowo i autorytetem?,
- do kogo należy kierować działania aby były skuteczne?,
- co i kiedy należy zrobić aby osiągnąć zamierzone cele?,

Analiza powyższych pytań i uzyskane odpowiedzi posłużą do ustalenia celów PR i zadań służących ich realizacji. Aby uzyskać odpowiedzi na powyższe pytania przeprowadzono rozmowy z przedstawicielami funkcjonujących na terenie gminy instytucjami ze szczególnym zwróceniem uwagi na opinie osób zajmujących się z pracą z rodziną. Zebrany materiał informacyjny oraz przeprowadzone konsultacje i dokonanie analizy SWOT pozwoliły na sporządzenie poniższej diagnozy.

Z udzielonych na powyższe pytania odpowiedzi należy stwierdzić, że znana jest w środowisku lokalnym działalność świetlicy. Jednakże zakres posiadanych informacji jest niewielki zwłaszcza w kwestiach dotyczących szczegółów działalności niniejszej placówki. Niski jest poziom wiedzy n/t celów i założeń programowych jak również do kogo są skierowane i czemu służą działania świetlicy. Pomimo prowadzonej działalności mało znane w środowisku są inicjatywy, różne kampanie profilaktyczno edukacyjne, programy realizowane przez świetlice.

Przyczyny takiego stanu rzeczy mają różne podłoże. Wynikają z braku zaufania, bierności i niskim poziomie zaangażowania się poszczególnych jednostek w życie społeczne. Istotnym podkreślenia jest również fakt, iż działalność świetlicy w swoich pierwotnych założeniach nie skupiała się na promocji, co z kolei jest powodem niskiego poziomu wiedzy nt. działalności tej placówki w środowisku lokalnym. Słaba lub mało efektywna promocja działalności placówki sprzyja jej niekorzystnemu wizerunkowi w środowisku. Na tej podstawie można wysunąć wniosek, że należy wzmocnić wewnątrz oraz na zewnątrz stronę informacyjną. Efektem takiego działania mogą być dwójakie.

Z jednej strony może być pozyskiwanie nowych środowisk wymagających wsparcia socjoterapeutycznego, zaś z drugiej strony rozszerzenie informacji na szeroki obszar może służyć uzyskaniu wsparcia w postaci sponsorów, wolontariuszy, darczyńców jak również innych osób chętnych do współpracy. Ich zaangażowanie ma istotny wpływ na kreowanie wizerunku instytucji.

3.3. Problem bezrobocia

Słowo *bezrobocie* według L. Evena znaczyło kiedyś odpoczynek. Był to czas przeznaczony na działania uaktywniające intelekt i rozwijające ducha. Dzisiaj słowo bezrobotny wywołuje inne skojarzenia. Dla większości ludzi oznacza niejednokrotnie ciężką próbę życiową, biedę, która jest konsekwencją utraty pracy⁵². Bezrobocie od dawna jest przedmiotem zainteresowania socjologów, psychologów, ekonomistów i polityków społecznych, ponieważ ze względu na swoje następstwa jest poważnym problemem społeczno-gospodarczym i politycznym.

Bezrobocie jest zjawiskiem polegającym na tym, że pewna część ludzi zdolnych do pracy, poszukujących pracy i akceptujących istniejący poziom wynagrodzenia nie znajduje zatrudnienia. Bezrobocie stanowiące przeciwieństwo pełnego zatrudnienia jest jednym z najważniejszych problemów współczesnego świata. Jest trudnym problemem ekonomicznym i dotkliwym problemem społecznym nie tylko dla władzy państwowej, całego społeczeństwa, ale zwłaszcza dla samych bezrobotnych⁵³. Wobec powyższego, bezrobocie określane jest mianem zjawiska rozległego, złożonego i wielowymiarowego.

Istnieje wiele metod mierzenia poziomu bezrobocia. Zjawisko to jest mierzone procentem siły roboczej, która nie znajduje zatrudnienia. Podstawowym miernikiem poziomu bezrobocia jest stopa bezrobocia, czyli ukazywana w procentach relacja pomiędzy liczbą zarejestrowanych osób bezrobotnych a liczbą osób czynnych zawodowo⁵⁴.

⁵² <http://www.michaeljournal.org/Bezrobocie.htm> (04.05.2016).

⁵³ M. Wolska-Długosz, *Problemy bezrobocia wyzwaniem dla polityki społecznej. Modele i strategie przeciwdziałania bezrobociu* [w:] K. Marzec Holka, A. Rutkowska, M. Joachimowska (red.), *Praca socjalna i polityka społeczna – obszary współdziałania wobec wykluczenia społecznego*, Bydgoszcz 2008, s. 226.

⁵⁴ J. Pilch, *Bezrobocie – nowa kwestia społeczna* [w:] T. Pilch, I. Lepalczyk (red.), *Pedagogika społeczna- człowiek w zmieniającym się świecie*, Warszawa 1995, s. 369.

Poniżej przedstawiono porównanie stopy bezrobocia z kilku lat w Polsce, województwie podkarpackim i gminie Głogów Małopolski.

Stopa bezrobocia zarejestrowanego w gminie Głogów Mlp. ,województwie podkarpackim i w Polsce w latach 2014-2016

Lata	2014	2015	2016
Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce	11,4%	9,8%	8,3%
Stopa bezrobocia rejestrowanego w woj. podkarpackim	14,6%	13,2%	11,6%
Liczba osób rejestrowanych w gminie Głogów Mlp.	1059	1035	836

Źródło: Główny Urząd Statystyczny Rzeszów

Zdaniem K. Kmieciak-Baran definicje bezrobocia w ujęciu różnych dyscyplin naukowych można podzielić na:

- definicje prawne;
- definicje ekonomiczne;
- definicje socjologiczne ⁵⁵.

W prawnym ujęciu definicja bezrobocia określa, kto może posiadać status osoby bezrobotnej, jaki zasiłek osoba bezrobotna może pobierać, czy ma prawo do bezpłatnej pomocy medycznej itp. Za osobę bezrobotną uznaje się więc osobę w wieku produkcyjnym, która jest zdolna i gotowa do podjęcia pracy na typowych warunkach występujących w gospodarce, oraz pozostająca bez pracy, pomimo podjęcia starań o nią ⁵⁶.

Zupełnie inaczej przedstawia się definiowanie bezrobocia w ujęciu ekonomicznym. Dominującym stanowiskiem w ekonomii jest spojrzenie na bezrobocie z perspektywy rynku pracy. W tym ujęciu bezrobocie jest przede wszystkim brakiem równowagi na rynku pracy

⁵⁵ K. Kmieciak-Baran, *Bezrobocie czynnikiem marginalizacji i ubóstwa*, Gdańsk 2009, s. 15.

⁵⁶ Tamże, s. 17.

wyrażającym się w podaży pracy nad popytem na pracę. Oznacza to, że mniejsza lub większa liczba osób na rynku pracy zdolna do pracy, chcąc pracować, pozostaje bez pracy, nie znajduje zatrudnienia.

Jak stwierdza A. Rajkiewicz, *takie bezrobocie ma charakter przymusowy a nie dobrowolny*⁵⁷. Można powiedzieć, że niezatrudniona siła robocza, oraz nieprzepracowany przez nią czas pracy jest stratą, która nie będzie zwrócona społeczeństwu. We współczesnej literaturze ekonomicznej można znaleźć trzy główne cechy określające osobę bezrobotną a mianowicie:

- pozostawanie bez pracy;
- poszukiwanie pracy;
- gotowość do pracy⁵⁸.

W ujęciu socjologicznym definicja bezrobocia rozpatrywana jest jako kwestia podmiotowa, a mianowicie od strony osób dotkniętych brakiem pracy.

Według T. Borkowskiego *bezrobocie jest stanem bezczynności zawodowej jednostek zdolnych do pracy i zgłaszających gotowość do jej podjęcia z podkreśleniem, że chodzi przede wszystkim o jednostki, dla których podstawą egzystencji są dochody z pracy*⁵⁹.

Socjologia bada głównie konsekwencje jakie niesie bezrobocie grupom społecznym w kwestii ich postaw i wzajemnych zachowań. Jak zauważa I. Reszke socjologowie analizują reakcje bezrobotnych na pozbawienie pracy, sytuację rodzin osób bezrobotnych i zachodzące zmiany w ich położeniu, oraz postawy społeczeństwa wobec bezrobotnych⁶⁰.

Intensywny rozwój gospodarczy doprowadził do dużej konkurencyjności na rynku pracy, dysproporcji ekonomicznej, oraz zmiany podejścia do człowieka.

Zdaniem wielu naukowców na powstanie bezrobocia w Polsce wpływa wiele czynników tak ekonomicznych jak i pozaekonomicznych np. czynniki polityczne, demograficzne, czy kulturowe.

Zdaniem K. Kmiecik- Baran nie bez znaczenia są pewne czynniki pozapłacowe, które wywierają wpływ na powstawanie bezrobocia w Polsce, a mianowicie:

- szybki postęp techniczny i technologiczny, który wprowadzając automatyczne urządzenia zastępuje pracę człowieka;

⁵⁷ A. Rajkiewicz, *Mała encyklopedia ekonomiczna*, Warszawa 1974, s. 71.

⁵⁸ E. Kwiatkowski, *Bezrobocie podstawy teoretyczne*, Warszawa 2006, s. 13.

⁵⁹ T. Borkowski, *Socjologia bezrobocia*. Warszawa 1996, s. 45.

⁶⁰ I. Reszke, *Wobec bezrobocia: opinie, stereotypy*, Katowice 1999, s. 14 -17.

- przyspieszony rozwój nowoczesnych branż produkcji;
- niedorozwój instytucji pomocowych mających na celu przeciwdziałać bezrobociu poprzez wdrażanie aktywnych form ograniczania tego zjawiska ⁶¹.

Należy zwrócić uwagę na liczne sygnały polskich pracodawców, którzy wskazują, iż istotnymi przyczynami bezrobocia są zbyt wysokie koszty pracy, które uniemożliwiają tworzenie nowych miejsc pracy.

Bezrobocie jest ogromnym ciężarem dla całej gospodarki kraju pod względem ekonomicznym, społecznym. Wywołuje negatywne skutki psychospołeczne, które stanowią ogromny problem społeczny⁶².

Warto zaznaczyć, że ekonomiczne konsekwencje bezrobocia nie dotyczą tylko osób pozostających bez pracy. W dłuższej perspektywie czasowej odbijają się na funkcjonowaniu całego społeczeństwa i na jego ekonomicznych kosztach tego funkcjonowania.

Bezrobocie jako ważny czynnik degradacji ekonomicznej prowadzi również do istotnego pogorszenia warunków życia całych społeczności lokalnych. Ubożenie dużej grupy mieszkańców ma wpływ na zwiększenie zadań gmin wobec tych, którzy nie są w stanie sami zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych ⁶³.

Bezrobocie wywołuje różne negatywne skutki społeczne. Konsekwencje bezrobocia odczuwa całe społeczeństwo. Dochodzi do wzrostu konfliktów społecznych, nasilenia różnych zjawisk patologii społecznej, zaniku więzi społecznej, oraz do pogorszenia stanu zdrowia fizycznego i psychicznego w społeczeństwie. Społeczeństwo dotknięte w/w patologiami wymaga podjęcia działań ratowniczych, które kosztują, koszty te trzeba ponosić z wciąż deficytowego budżetu. Wiąże się to z nakładami finansowymi na służbę zdrowia, sądownictwo, więziennictwo oraz działalność placówek opiekuńczo - wychowawczych.

Jak zauważa E. Kwiatkowski, najważniejsze negatywne skutki ekonomiczne jakie wywołuje długotrwałe bezrobocie to:

- niewykorzystany, nieproduktywny potencjał ludzki;
- znaczne koszty materialne związane z utrzymaniem bezrobotnych, oraz służb zajmujących się ich problemami i obsługą;
- spadek dochodów rodzin, rozszerzenie się społecznych kręgów ubóstwa;

⁶¹ K. Kmieciak- Baran, *Bezrobocie czynnikiem...*, op.. cit., s.31.

⁶² Z. Dach, *Ekonomiczno- społeczne skutki bezrobocia*, [w]: „praca i zabezpieczenie społeczne”, nr.2/93

⁶³ M. Szyłko - Skoczny, *Polityka społeczna wobec...*, op.. cit., s. 73.

- emigracja dobrze wykształconych młodych ludzi, którzy nie mogą znaleźć odpowiedniej pracy w kraju⁶⁴.

Badacze społecznych skutków bezrobocia podkreślają jego negatywne konsekwencje w sferze życia rodzinnego. Prawidłowo funkcjonująca rodzina ma do wypełnienia szereg funkcji, których realizacja może być zakłócona w sytuacji bezrobocia⁶⁵.

Degradacja ekonomiczna rodziny, nasilenie się konfliktów, zakłócenia w realizacji dotychczasowych ról społecznych przez jej członków, oraz wzrost społecznej izolacji prowadzą do naruszenia podstawowych funkcji rodziny. Rodzina, która w momencie wystąpienia bezrobocia jest grupą społeczną dającą jednostce oparcie, pomoc, poczucie przynależności, użyteczności i bezpieczeństwa, traci wiele z tych ról w miarę wydłużania się okresu pozostawania bez pracy⁶⁶.

Degradacja rodziny w wyniku długotrwałego bezrobocia, jest groźna dla prawidłowego rozwoju młodego pokolenia. Ma to swój wyraz w zakłóceniach realizacji przez rodzinę nie tylko funkcji ekonomicznych ale i wychowawczych i socjalizacyjnych.

W rezultacie w rodzinach bezrobotnych ulegają ograniczeniu możliwości awansu społecznego dzieci, pojawia się problem dziedziczenia przez dzieci bezrobocia jak również statusu społecznego rodziców. Taka sytuacja międzypokoleniowego przekazywania ubóstwa prowadzi do marginalizacji społecznej rodzin dotkniętych bezrobociem, co więcej grozi ich społecznym wykluczeniem⁶⁷. Obecny charakter polskiego bezrobocia i dotkliwie negatywne konsekwencje społeczne jakie ono niesie, uzasadnia uznanie tego zjawiska za jedną z najważniejszych kwestii społecznych do rozwiązania dla polityki społecznej.

Aby uświadomić sobie jakie znaczenie ma praca w życiu człowieka warto odwołać się do psychologicznej teorii potrzeb A. Masłowa i porównać możliwości ich zaspokajania w kontekście posiadania pracy bądź jej braku. Tak więc praca odgrywa kluczową rolę w życiu każdego z nas i stanowi warunek rozwoju oraz możliwości zaspokajania potrzeb.

⁶⁴ E Kwiatkowski, *Bezrobocie...*, op. cit., s. 80-89.

⁶⁵ J. Pilch, *Bezrobocie nowa kwestia...*, op. cit., s. 3756.

⁶⁶ M. Szyłko - Skoczny, *Polityka społeczna wobec...*, op. cit., s. 79.

⁶⁷ Tamże, s. 81.

Zdaniem M. Szyłko- Skoczny w dobie przemian gospodarczych praca przestała być oczywistością „dobrem naturalnym”, które się należy, stała się dobrem szczególnie cennym, którego trzeba szukać; trzeba też starać się tego dobra nie stracić⁶⁸.

Wyniki badań własnych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Głogów Małopolski przedstawione w dalszej części Strategii, potwierdzają teoretyczne rozważania o bezrobociu, jego konsekwencjach, i możliwościach minimalizowania tego zjawiska.

Z analizy problemu bezrobocia na podstawie danych statystycznych wynika że liczba osób bezrobotnych, dynamika oraz stopa bezrobocia przybiera tendencję malejącą, jednak nie zmienia to faktu, że jest to grupa osób podwyższonego ryzyka, wymagająca wsparcia.

Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej od wielu lat podejmuje działania aktywizujące względem różnych grup społecznych min. względem osób bezrobotnych. Od 2011 roku do 2015 roku realizowane były projekty systemowe w których uczestniczyło 140 osób korzystając z szerokiego wachlarza oferty pomocowej. W 2015 roku realizowany był również projekt konkursowy w którym wzięło udział 30 bezrobotnych w wieku do 34 lat. Projekt zakończył się stażami dla kilku osób.

Diagnoza problemów, deficytów, ale też szans i zasobów osób bezrobotnych, pozwoliła zaplanować prawidłową diagnozę do sporządzenia której przydatne były następujące pytania:

- Jakie są potrzeby i oczekiwania osób bezrobotnych?
- Do kogo kierować działania aby były one skuteczne?
- Co i kiedy należy zrobić aby osiągnąć zamierzone cele?

Analiza powyższych pytań posłużyła do ustalenia celów i zadań służących do ich realizacji.

3.4. Problem przemocy w rodzinie

Problem przemocy domowej występuje we wszystkich społeczeństwach i kręgach kulturowych. rodziny, w których dochodzi do krzywdzenia najbliższych skrzętnie ukrywają swój problem. Do przemocy dochodzi zazwyczaj za szczelnie zamkniętymi drzwiami domów. Wiele ofiar doznaje przemocy latami skrywając rozmiar doznawanej krzywdy.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka: kształtuje osobowość, system wartości, światopogląd, styl i sposób życia. Ogromną rolę w prawidłowym

⁶⁸ M. Szyłko- Skoczny, *Polityka społeczna wobec...*, op.. cit., s. 63.

funkcjonowaniu rodziny mają relacje pomiędzy rodzicami, które powinny być oparte na miłości, wzajemnym szacunku i zrozumieniu. Jeśli występują zaburzenia w tej sferze, role wewnątrzrodzinne także ulegają zaburzeniu, w konsekwencji następuje stopniowa dezorganizacja życia rodzinnego.

Rodzina nie jest w stanie wypełniać podstawowych funkcji, łamane są zasady, a postępowanie poszczególnych jej członków staje się coraz bardziej destrukcyjne, niezgodne z normami moralnymi, społecznymi i prawnymi. Przemoc domowa stanowi często zagrożenie dla zdrowia i życia osób jej doznających. Jest źródłem lęku, rozpacz, poczucia bezsilności. Przemoc domowa może być skutkiem i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Jest także potwornym zagrożeniem.

Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje głębokie szkodliwe, ujawniające się w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Działa dysfunkcyjnie na wszystkie sfery życia rodziny.

Definicje i charakterystyka zjawiska przemocy

Mówiąc o zjawisku przemocy oraz o sposobach jej przeciwdziałania, a także pomocy ofiarom i sprawcom, należy zdefiniować najważniejsze pojęcia związanych z tym zagadnieniem. Definicja najczęściej stosowana określa przemoc domową jako: działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi siły lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste.

Przemoc w rodzinie w świetle ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to: jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się specyficznymi cechami jak intencjonalność, nierównowaga sił wynikająca z działania człowieka, naruszanie praw i dóbr osobistych powodując cierpienie i ból.

Skala problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Głogów Małopolski przedstawia się następująco

Tabela 6. zjawisko przemocy w latach 2014-2016.

Zjawisko przemocy wg danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Głogowie Młp. w poszczególnych latach:			
	2014	2015	2016
Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy	32	33	34
Liczba osób w rodzinach	91	106	89
Liczba kobiet w rodzinach	40	46	53
Liczba mężczyzn w rodzinach	28	47	5
Liczba dzieci w rodzinach	23	45	31

Źródło: opracowanie własne MGOPS Głogów Młp.

Tabela 7. osoby stosujące przemoc w latach 2014-2016

Liczba osób stosujących przemoc	2014	2015	2016
Ogółem	32	34	36
Liczba kobiet	1	2	2

Źródło: opracowanie własne MGOPS Głogów Młp.

Tabela 8.działania pomocowe w latach 2014-2016

Działania podejmowane wobec osób doświadczających przemoc w rodzinie na terenie gminy Głogów Małopolski w poszczególnych latach			
	2014	2015	2016
Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy	28	33	34
Liczba osób w rodzinach	91	106	125

Źródło: opracowania własne MGOPS Głogów Młp.

Tabela 9.działania pomocowe wobec osób doświadczających przemoc w latach 2014-2016

Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, które zostały objęte działaniami pomocowymi poszczególnych latach			
Poradnictwo prawne i socjalne	63	73	84
Poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne	28	15	32
Poradnictwo medyczne	0	2	0
Poradnictwo psychoprofilaktyczne	0	7	0

Źródło: opracowania własne MGOPS Głogów Młp.

Tabela 10. działania pomocowe wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w latach 2014-2016

Działania podejmowane wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie na terenie gminy Głogów Małopolski w poszczególnych latach			
Informowanie o warsztatach korekcyjno-edukacyjnych, informowanie osób z problemem alkoholowym o możliwości terapii, udziału w grupach AA	28	1	17

Źródło: opracowania własne MGOPS Głogów Młp.

Tabela 11. poradnictwo specjalistyczne w latach 2014-2016

Dostępność poradnictwa specjalistycznego na terenie gminy Głogów Małopolski w poszczególnych latach			
Rodzaj poradnictwa	2014	2015	2016
Poradnictwo prawne	Jeden raz w tygodniu	Jeden raz w tygodniu	Jeden raz w tygodniu
Poradnictwo psychologiczne	Więcej niż raz w tygodniu	Więcej niż raz w tygodniu	Więcej niż raz w tygodniu

Źródło: opracowanie własne MGOPS Głogów Młp.

Diagnoza problemu

W celu zdiagnozowania zjawiska przemocy, w tym przemocy w rodzinie na terenie miasta i gminy Głogów Małopolski materiały uzyskane z Komisariatu Policji oraz materiały uzyskane w toku wykonywanej pracy przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej (wywiady środowiskowe, niebieska karta, karty informacyjne i obserwacje)

Analiza zebranych danych pozwala zauważyć, że mieszkańcy Miasta i Gminy Głogów Młp. narażeni są na problem przemocy w rodzinie. Postawy i świadomość mieszkańców gminy względem zagrożenia przemocą są zróżnicowane.

Większość jest zdania, że kary fizyczne nie są dobrą nauką, jednocześnie większość nie postrzega nadmiernego krytykowania i naśmiewania za rodzaj przemocy. Świadczy to przede wszystkim o utożsamianiu przemocy w rodzinie z przemocą fizyczną i niewystarczającej świadomości o innych jej rodzajach. Jednocześnie mieszkańcy są zdania, że przemoc domowa jest nie tylko sprawą rodziny i powinno się interweniować. Jednak istnieje duża grupa ludzi, którzy uważają, że problem przemocy powinno rozwiązywać się w samej rodzinie bez interwencji i pomocy z zewnątrz. Głównie oni powinni znaleźć się w gronie adresatów, do których kierowane będą działania profilaktyczne i informacyjne. Jeśli chodzi o poszukiwania wsparcia przez dzieci i młodzież największym autorytetem cieszą się rodzice i opiekunowie oraz nauczyciele, co jest pozytywną tendencją przemawiającą za autorytetem wychowawczym i pedagogicznym. Warto zauważyć, że na nieskuteczność instytucjonalnych form zwalczania zjawiska przemoc wpływają powszechne stereotypy oraz niski poziom świadomości społeczności lokalnej, co pokazuje potencjał działań profilaktycznych zmierzających do przeciwdziałania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy.

Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. W opinii respondentów alkohol jest główną przyczyną występowania przemocy domowej, dlatego oba te zjawiska mogą być ze sobą skorelowane. Rodzinom z problemem alkoholowym powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogliby uzyskać wsparcia i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów. Z kolei na terenie gminy należy prowadzić lokalną kampanię uwrażliwiającą na szkodliwość alkoholu oraz zachęcającą do ograniczenia jego nadmiernego spożywania.

Rekomenduje się kampanie społeczne skierowane przeciwko zjawisku przemocy w rodzinie, jak również zapewnienie skutecznej pomocy osobom poszkodowanym. Nacisk na edukację w zakresie możliwych form pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, zaznajomienie z lokalnie działającymi podmiotami i instytucjami zajmującymi się zagrożeniem.

Należy zwrócić uwagę, że przez dzieci i młodzieży stosunkowo często wskazywana była przemoc rówieśnicza, do której zwykle dochodzi na terenie placówki edukacyjnej. Sytuacja ta nie

powinna mieć miejsca, ponieważ szkoła jest środowiskiem gdzie młodzi mieszkańcy powinni czuć się bezpiecznie. Należy dołożyć wszelkich starań, by zmienić tę sytuację i poprawić bezpieczeństwo. Aby temu przeciwdziałać, można zaprojektować warsztaty psychoedukacyjne związane z poprawą relacji między uczniami, a także przeprowadzić spotkania dydaktyczne zwiększające świadomość występowania problemu oraz możliwych sposobów poszukiwania pomocy na terenie szkoły.

Jedną z kluczowych instytucji świadczących pomoc dla rodzin z problemem przemocy w rodzinie jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głogowie Młp. oraz funkcjonujący w jego ramach Zespół Interdyscyplinarny. W pracy na rzecz rodzin doświadczających przemocy w rodzinie pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej współpracują z instytucjami i służbami takimi jak: policja, prokuratura, kurator, służba zdrowia, oświata.

3.5. Problem uzależnienia

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia populacji. Uzależnienia obniżają zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, zaburzają relacje rodzinne, interpersonalne i społeczne. Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm jako poważny problem społeczny. Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorców picia.

Najważniejszym rozstrzygnięciem w rozwiązywaniu problemów alkoholowych jest działanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Komisja działa w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych. Do zadań komisji należy inicjowanie działań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego. W ramach współpracy z Komisją w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi finansowane są projekty socjalne, kolonie letnie dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, szkolenia dla osób uzależnionych, szkolenia przedstawicieli instytucji i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy w rodzinie. Aby eliminować niekorzystny wpływ uzależnień na społeczność Gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia, corocznie ustalane są programy profilaktyki i rozwiązywania problemów

alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, a także prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, udział w lokalnych kampaniach, jak również akcjach informacyjno-edukacyjnych skierowanych m.in. do sprzedawców alkoholu.⁶⁹

3.6. Stan bezpieczeństwa w gminie Głogów Małopolski

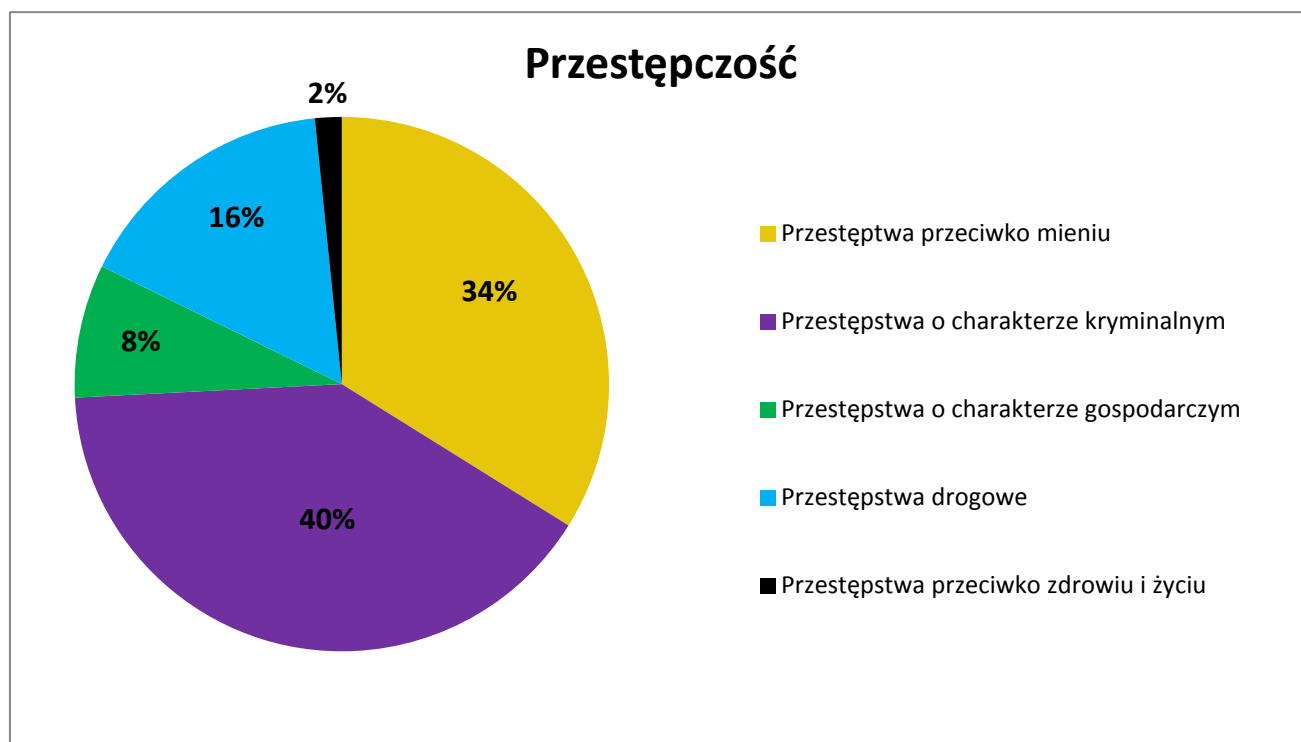
Poczucie bezpieczeństwa należy do podstawowych potrzeb każdego człowieka i ma decydujący wpływ na funkcjonowanie każdej społeczności. Z kolei przestępczość to zjawisko społeczne, które wywiera bardzo niekorzystny wpływ na społeczność lokalną. I mimo iż przestępczość stanowi margines życia społecznego jednakże intensywność oraz częstotliwość zdarzeń przestępczych mają ogromny wpływ na jakość życia społeczności lokalnej. Za utrzymanie porządku i bezpieczeństwa publicznego w gminie Głogów Małopolski odpowiada Komisariat Policji w Głogowie Małopolskim. Działania Policji skupiały się wokół zabezpieczenia ładu społecznego oraz indywidualnego poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy w formie działań prewencyjnych i interwencyjnych. Komisariat Policji w Głogowie Małopolskim mieści się przy ul. Witosa 10a. Komisariat jest czynny całodobowo przez 7 dni w tygodniu. Funkcjonariusze z Komisariatu Policji w Głogowie Małopolskim obsługują teren gminy Głogów Małopolski i Świlcza. W Komisariacie Policji w Głogowie Małopolskim zatrudnionych jest 31 funkcjonariuszy oraz 1 pracownik służby cywilnej. W komisariacie wyodrębnić można Ogniwko Kryminalne, Rewir Dzielnicowych, Dział ds. wykroczeń. Mieszkańcom Gminy Głogów Małopolski stale pomoc niesie 5 dzielnicowych, którzy obejmują swoim patronażem wszystkie sołectwa. W 2016 roku mieszkańcy gminy Głogów Małopolski wzięli udział w pracowaniu Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa w Polsce, która ma za zadanie identyfikację lokalnych zagrożeń. Mapy zagrożeń stanowią istotny element procesu zarządzania bezpieczeństwem publicznym, realizowanym w partnerstwie międzyinstytucjonalnym i społecznym.

⁶⁹Uzależnienie, zagrożeniem wolności człowieka, dostępne na <http://www.duszpasterstwo.trzezowosci.opole.opoka.org.pl>

Skuteczność działań Policji wyrażona we wskaźnikach wykrywalności przestępstw pozwala na skonstruowanie wniosku, że poziom bezpieczeństwa na terenie Gminy jest stosunkowo wysoki.

W oparciu o dane udostępnione przez Główny Urząd Statystyczny można stwierdzić, że na terenie Gminy najczęściej dochodzi do przestępstw o charakterze kryminalnym oraz przeciwko mieniu.

Wykres 9. Przestępczość oszacowana na podstawie danych GUS w gminie Głogów Małopolski



Źródło : http://www.polskawliczbach.pl/Glogow_Malopolski#dane-demograficzne#ixzz4cHplOfoT

Młodzież i młodość wyróżnia tendencja i motywacja przejęcia odpowiedzialności za siebie, dążenie do samodzielności i niezależności, bunt przeciw zewnętrznej kontroli i ograniczaniu autonomii. Mówi się dzisiaj o zagrożeniach, które dotyczą społeczność młodych. Tożsamość młodych osób dopiero się kształtuje i jest mniej odporna i bardzo podatna na wszelkie negatywne bodźce z zewnątrz. W sytuacji niezrozumienia przez dorosłych, trudności w zaspokajaniu własnych potrzeb, frustracji, młodzi często sięgają po środki zastępcze jak używki, agresję, przemoc, uzależnienia, rywalizację chociażby po to aby zwrócić na siebie uwagę czy

zaimponować innym. Dla zrealizowania własnych niezbywalnych potrzeb bardzo często popadają w konflikt z prawem.

3.6.1. Patologia społeczna

W obecnych czasach problem różnorodnych zagrożeń z jakimi spotykają się dzieci, młodzież a także dorośli, staje się zagadnieniem bardzo niepokojącym, ze względu na dynamikę, powszechność, dostęp i wpływ środków na zachowanie. Patologią społeczną możemy określić niepożądane zjawiska, które mogą wywołać negatywne skutki. Zdaniem A. Podgóreckiego za L. Pytką zachowania patologiczne mogą mieć wymiar jednostkowy, instytucjonalny, grupowy i ogólnospołeczny⁷⁰. Uważa, że patologią społeczną można nazwać postawy i zachowania działające destrukcyjnie na społeczeństwo, a przy tym niezgodne z wartościami uznawanymi w danym kręgu kulturowym⁷¹. Ujmując to bardziej ogólnie patologią społeczną, zwaną też dezorganizacją lub zachowaniem dewiacyjnym można określić stan w którym dochodzi do zakłócenia równowagi społecznej. Skutkiem takiego stanu jest zachwianie systemu wartości, osłabienie więzi społecznych oraz nieskuteczność kontroli społecznej.

Analizując rozważania teoretyczne nasuwa się wniosek, iż z problemu społecznego może wyniknąć patologia a patologia rodzi dewiację. Dewiacją możemy określić zachowanie, które powoduje odchylenie od normy w dwóch kierunkach o wymiarze pozytywnym lub negatywnym, ale bardziej w kierunku negatywnym.

- Pozytywne to takie działania, które stanowią przekroczenie norm z obszaru maksymalizmu moralnego i którym towarzyszy nieegoistyczna motywacja.
- Negatywne, stanowi narzucenie norm powinności, może się to wiązać z ich niedopełnieniem lub łamaniem, przekroczeniem. Norma powinności ma charakter nakazowo – zakazowy np. kodeks karny, normy moralne, dekalog⁷².

E. Jaroszewska i M. Kordas- Surowiec idąc za A. Podgóreckim przedstawiają teorię trójstopniowego działania norm jako zależność trzech zmiennych:

- zmienna niezależna – ustrój społeczno – gospodarczy

⁷⁰ L. Pytka, T. Zacharuk, *Wielowymiarowa geneza zaburzeń przystosowania społecznego*[w:] *Pedagogika społeczna*, T. Pilch, I. Lepalczyk (red.), Warszawa 1995, s. 397

⁷¹ Tamże, s. 397

⁷² Tamże, s. 397-406

- zmienna zależna – zachowania przestępcze
- zmienne pośredniczące – podkultura, w której jednostka funkcjonuje, jej osobowość, czynniki sytuacyjne np. sytuacja bytowa jednostki, stopień identyfikacji z podkulturą, wpływ alkoholu.⁷³

Na każdym poziomie rozwoju jednostki mogą pojawiać się czynniki, które będą wypaczały funkcjonowanie osoby w rozwoju danej społeczności lub całego społeczeństwa.

Rodzaje patologii społecznej:

- patologia indywidualna
- patologia rodziny
- patologia struktur organizacyjnych.⁷⁴

Przejawy patologii indywidualnej: uzależnienia (narkomania, alkoholizm, lekomania), samobójstwa, przestępczość (osoby nieletnie), prostytutka, dewiacje seksualne.

Przejawy patologii rodziny: rozpad rodziny, przemoc w rodzinie, pozbawienie praw rodzicielskich, osłabienie funkcji wychowawczej rodziny, sieroctwo społeczne.

Przejawy patologii struktur organizacyjnych: biurokracja, korupcja, bezrobocie, ubóstwo.

3.6.2. Przestępczość

Zdaniem A. Podgóreckiego cytowanego przez E. Jaroszewską i M. Kordas- Surowiec *przestępstwem jest czyn osoby fizycznej, który oddziałuje ujemnie na stosunki społeczne.*⁷⁵

W polskim prawie brak jest sformułowania jednoznacznej definicji przestępstwa. Na podstawie przepisów zawartych w części ogólnej kodeksu karnego, *przestępstwem jest czyn społecznie szkodliwy, zabroniony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia pod groźbą kary jako zbrodnia lub występki, bezprawny, zawiniony i społecznie szkodliwy.*⁷⁶ Za kodeksem karnym możemy wymienić następujące rodzaje przestępstw:

- zbrodnie i występk
- umyślne i nieumyślne

⁷³ E. Jaroszevska, M. Kordas-Surowiec, *Przestępczość jako problem społeczny: profilaktyka społeczna i polityka kryminalna*[w:] *Polityka społeczna, podręcznik akademicki*, G. Firlit-Fesnak, M. Szyłko-Skoczny(red.), Warszawa 2008, s. 277

⁷⁴ A. Nowak, *Problemy i zagrożenia społeczne...*, op. cit. ,s. 73

⁷⁵ E. Jaroszevska, M. Kordas-Surowiec, *Przestępczość jako problem społeczny...*,op. cit., s. 277

⁷⁶ *Kodeks karny* z 6 czerwca 1997 r, art. 1, art.7

- ścigane z urzędu lub oskarżenia prywatnego
- podstawowe, kwalifikowane i uprzywilejowane .⁷⁷

Według kodyfikacji prawnej przestępstwa możemy podzielić w zależności od tego jakie wartości mogą zostać zagrożone, min: przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu, RP, porządkowi publicznemu, mieniu, czci.⁷⁸

Możemy wyróżnić inny podział przestępczości w odniesieniu do osoby sprawcy: przestępczość kobiet, przestępczość młodzieży, przestępczość zorganizowaną.⁷⁹

Współczesna cywilizacja w sposób patologiczny wprowadza młode pokolenie w życie społeczne proponując im wartości materialne i konsumpcyjne. Wiele dyskusji w różnych środowiskach wywołuje przestępczość nieletnich, która w Polsce gwałtownie rośnie. Najbardziej niepokojące wydawać się mogą dwie tendencje, mianowicie fakt kryminalizacji najmłodszych dzieci oraz bardzo wyraźna brutalizacja przestępstw .⁸⁰ Nieletni popełniają przestępstwa najczęściej w grupach 3-5 osobowych, gdzie motorem napędowym jest konsumpcja używek, alkohol, presja grup rówieśniczych a także agresja i łamanie norm moralnych, obyczajowych, społecznych. Takie wzajemne współzawodnictwo prowokuje i wzmacnia stosowanie przemocy.⁸¹

Kodeks karny za nieletnią uznaje osobę do 17 roku życia, jednak w przypadkach drastycznych już 15 latek może być sądzony jak dorosły. Istotne znaczenie na zachowanie młodzieży nieprzystosowanej społecznie ma kontrola społeczna zewnętrzna o charakterze formalnym, którą sprawują instytucje np. policja, straż miejska, sądy, przepisy prawne, kodeks karny oraz o charakterze nieformalnym, którą sprawują np. rodzice, wykładowcy, sąsiedzi, ksiądz, etykiety, obmowa, wyśmiewania, szyderstwa. Różnicą między kontrolą formalną a nieformalną są sankcje. Problem przestępczości nieletnich można upatrywać w niedostosowaniu społecznym. Zdaniem Przetacznikowej za L. Pytką *niedostosowaniem społecznym jest zaburzenie w zachowaniu jednostki występujące w stopniu silnym lub głębokim, które utrudnia lub uniemożliwia jednostce normalne współżycie z innymi ludźmi. Jest to silne i trwałe zakłócenie reakcji interpersonalnych jednostki* .⁸²

⁷⁷ Nowa encyklopedia powszechna, Kraków 2004, s. 726

⁷⁸ E. Jaroszevska, M. Kordas- Surowiec, *Przestępczość...*, op. cit. ,s.278

⁷⁹ Tamże, s. 282

⁸⁰ Tamże, s. 282

⁸¹ Tamże, s. 283

⁸² L. Pytka, *Wstępny pomiar nieprzystosowania społecznego dzieci i młodzieży w Polsce*, [w:] *Problemy resocjalizacji dzieci i młodzieży*, Białystok 1982, s. 9-41

Wielu autorów wymienia następujące symptomy nieprzystosowania społecznego młodzieży:

- systematyczna wagary
- ucieczki z domu, szkoły lub instytucji opiekuńczo- wychowawczej
- przebywanie w środowisku zdemoralizowanych kolegów
- dokonywanie kradzieży i innych przestępstw
- picie alkoholu
- wandalizm
- chuligaństwo
- zachowania agresywne
- prostytutka
- nadużywanie środków odurzających .⁸³

Analizując dane odnoszące się do przestępczości nieletnich zauważyć można dwie główne tendencje: obniżanie się dolnej granicy wiekowej sprawców przestępstw oraz ich postępującą brutalizację. Eliminacja lub złagodzenie tych zjawisk będzie możliwe tylko wówczas, gdy w akcję przeciwdziałania przestępczości nieletnich zaangażuje się całe społeczeństwo. Policja realizuje większość takich działań poprzez powoływanie na szczeblu województw i powiatów komórek ds. nieletnich i patologii czy też wprowadzanie do szkół różnego rodzaju programów wychowawczo-edukacyjnych. Kluczową rolę w przeciwdziałaniu, zarówno przestępczości, jak i nieprzystosowaniu społecznemu odgrywa jednak rodzina. Stosowane przez rodziców środki wychowawcze, przekazywane wartości, zasady i normy życia w społeczeństwie w głównej mierze decydują o dalszych czynach i postępowaniu dziecka.

Charakterystyka przyczyn zjawiska nieprzystosowania społecznego

Czynniki środowiskowe

Zmiany w środowisku naturalnym człowieka bardzo niekorzystnie wpływają na jego psychikę, a szybkość zmian jest tak znaczna, że niektórzy ludzie nie wytrzymują tego tempa co skutkuje pojawieniem się problemów społecznych takich jak: alkoholizm, narkomania, przestępczość,

⁸³ F. Kozaczuk, *Profilaktyka pedagogiczna wobec zagrożeń cywilizacyjnych*, [w:] *Profilaktyka i resocjalizacja młodzieży*, F. Kozaczuk, B. Urban (red.), Rzeszów 1997, s. 28

samobójstwa, choroby psychiczne i cywilizacyjne, a także niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemoc w rodzinie itp.

Analizując literaturę naukową przedstawiającą opisywany temat za główne przyczyny problemów społecznych, powodujących zjawiska patologiczne można uznać:

- osłabienie więzi społecznych i związanego z nimi mechanizmu kontroli społecznej,
- wzrost rozpiętości między aspiracjami a możliwościami ich realizacji,
- ukształtowanie się w pewnych grupach i środowiskach norm obyczajowych sprzecznych ze społecznie akceptowanym systemem wartości,
- ekskluzja i marginalizacja społeczna

Wśród czynników środowiskowych odgrywających znaczący wpływ na nieprzystosowanie społeczne młodzieży możemy wyróżnić:

- rolę rodziny
- rolę grup rówieśniczych
- rolę szkoły.⁸⁴

Rodzina ma decydujący wpływ na przyszły kształt i osobowość dziecka. Wszelkie zaburzenia w zakresie jej funkcjonowania mają odzwierciedlenie w zachowaniu i postawach dzieci. Są to takie dysfunkcje rodziny jak: rozwody i rodziny niepełne, sieroctwo społeczne, przemoc w rodzinie, rodziny alkoholiczne, narkomańskie, swoboda obyczajów. Te czynniki powodują u dzieci upośledzenia zdrowotne w wyniku zaniedbań opiekuńczych, obniżone aspiracje życiowe, frustracje. Powodują wzrost populacji dzieci i młodzieży używających alkoholu oraz przestępczość w związku z alkoholem.⁸⁵

Grupy rówieśnicze mają ogromny wpływ na kształtowanie się osobowości i charakteru młodych ludzi, którzy w wieku dojrzewania są niezwykle podatni na wpływ ze strony rówieśników. Najczęstszą przyczyną uzależnienia, sięgania po narkotyki oraz popadanie w konflikt z prawem jest brak akceptacji ze strony rodziny, niedowartościowanie, problemy w domu, lub w szkole, a także naturalna ciekawość ulegania grupie, w celu zaimponowania lub chęci przynależności.⁸⁶

Obok rodziny szkoła jest głównym czynnikiem kształtującym osobowość dziecka. Jest wiele powodów nieprzystosowania dziecka z powodu szkoły mianowicie; nadmierne wymagania,

⁸⁴ L. Pytka, T. Zacharuk, *Wielowymiarowa geneza zaburzeń przystosowania społecznego...*, op. cit., s. 398-407

⁸⁵ Tamże, s. 399

⁸⁶ Tamże, s. 406

negatywne kontakty ucznia z nauczycielem, strach przed szkołą, często lęk przed niepowodzeniem, rywalizacja wśród rówieśników, wyśmiewanie, ironia. Jeżeli szkoła staje się miejscem niepowodzeń i porażek to często powoduje, że młody człowiek ulega nieprzystosowaniu społecznemu, patologii społecznej i przestępstwom.⁸⁷

Czynniki biopsychiczne

Zagadnienie w jakim zakresie czynniki biopsychiczne wyjaśniają nieprzystosowanie społeczne i przestępczość są bardzo trudne do jednoznacznego sprecyzowania. Występuje wiele rozbieżności wśród naukowców przeprowadzających badania w tej dziedzinie. Do czynników biopsychicznych wyszczególnianych przez wielu autorów możemy zaliczyć mikro defekty i mikro uszkodzenia w zakresie centralnego systemu nerwowego, zaburzenia rozwoju, czynniki genetyczne, psychopatyczna, zaburzona struktura osobowości, niska samoocena, nie zrównoważenie emocjonalne, zaburzenia psychosomatyczne, odtrącenie emocjonalne w dzieciństwie.⁸⁸

Czynniki sytuacyjne

Istotny wpływ na nieprzystosowanie społeczne mają sytuacje pokusy. P. A. Stępniaak czynniki sytuacyjne określa dwuwariantowo. Wyróżnia sytuację zawisłą środowiskowo i sytuację okazjonalną.⁸⁹

Powodem ulegania pokusie może być to, że:

- osoba posiada mało wpojone normy lub wartości
- sama sytuacja jest tak silna bodźcowo, że jednostka nie może się powstrzymać mimo wewnętrznych zakazów
- osoba znajduje wiarygodne usprawiedliwienie dla swojego zachowania.⁹⁰

W wyniku takich działań osoba wyzwala się z pod kontroli norm moralnych i prawnych co prowadzi do stanu anomii.

⁸⁷ Tamże, s. 403-404

⁸⁸ Tamże, s. 408-411

⁸⁹ A.P. Stępniaak, *Sytuacyjne uwarunkowania przestępczości młodocianych*, Poznań 1989, s. 79

⁹⁰ L. Pytka, T. Zacharuk, *Wielowymiarowa geneza...*, op. cit., s. 414

Zapobieganie przestępczości

Pojęcie zapobiegania przestępczości

Przy rosnącej liczbie patologii społecznej i przestępstw wśród młodzieży, zapobieganie przestępczości stanowi jeden z najważniejszych problemów zarówno w aspekcie społecznym jak i naukowo-teoretycznym. Pojęcie zapobiegania przestępczości jest złożone ze względu na wielość określeń definicyjnych.

Zdaniem E. Jaroszewskiej i M. Kordas- Surowiec za B. Hołystem *całokształt zagadnień zapobiegania przestępczości bywa określany mianem " polityki kryminalnej."*⁹¹

Politykę kryminalną można określić jako system zapobiegania specjalnego. Działalność zapobiegawczą można sklasyfikować według różnych kryteriów np.: zapobieganie przestępczości zorganizowanej czy przestępczości nieletnich. Ze względu na złożoność B. Hołyst proponuje podział działań zapobiegawczych na:

- profilaktykę kryminalistyczną
- profilaktykę kryminologiczną
- politykę karną
- profilaktykę penitencjarną.⁹²

Działania zapobiegawcze

Dla efektywnego zapobieganie przestępczości należy szukać kompleksowych rozwiązań, gdzie w rozwiązywanie problemu nieprzystosowania społecznego, patologii i przestępczości powinny się zaangażować wszystkie instytucje i organizacje państwowe, samorządowe, stowarzyszenia, społeczność lokalna, media.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r o postępowaniu w sprawach nieletnich reguluje min. Środki profilaktyczne, które Sąd Rodzinny może stosować wobec nieletnich .⁹³

Duże możliwości oddziaływania na sprawcę ma sąd w przypadku odstąpienia od wymierzenia kary(art. 59 k.k.), lub warunkowego zawieszenia jej wykonania(art. 60).

Coraz bardziej popularne staje się stosowanie przez sąd środka dyscyplinującego jakim jest mediacja pomiędzy sprawcą a pokrzywdzonym ⁹⁴. Sprawca przeprosza ofiarę, wyraża

⁹¹ E. Jaroszevska, M. Kordas- Surowiec, *Przestępczość jako problem....*,op. cit., s. 286

⁹² Tamże, s. 284

⁹³ Ustawa z dnia 26 października 1982 r(Dz. U. z 2002 roku nr 11, poz.109)

skruczę i bierze odpowiedzialność za swoje postępowanie. Jest to filozofia tzw. „sprawiedliwości naprawczej” gdzie korzyści resocjalizacyjne są ogromne i bardzo efektywne. Ten rodzaj rozwiązania zawiera znowelizowana ustawa z dnia 10 stycznia 2003 r- Kodeks Postępowania Karnego.⁹⁵

Organem pomocniczym dla sądów w sprawach nieletnich są kuratorzy sądowi i społeczni. Kuratorzy realizują zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym.⁹⁶ Pracę kuratora regulują przepisy takie jak; Ustawa o kuratorach sądowych oraz Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych.⁹⁷

Ważną rolę w podejmowaniu działań zapobiegawczych pełni policja. W celu ograniczania źródeł przestępczości istotne znaczenie mają oddziaływania wychowawcze i socjalizacyjne licznych instytucji i struktur społecznych jak: rodzina, szkoła organizacja społeczne, świetlice socjoterapeutyczne, pedagodzy szkolni.

Analizując dane odnoszące się do przestępczości nieletnich zauważyć można dwie główne tendencje: obniżanie się dolnej granicy wiekowej sprawców przestępstw oraz ich postępującą brutalizację. Eliminacja lub też chociaż złagodzenie tych zjawisk będzie możliwe tylko wówczas, gdy w akcję przeciwdziałania przestępczości nieletnich zaangażuje się całe społeczeństwo. Policja realizuje większość takich działań poprzez powoływanie na szczeblu województw i powiatów komórek ds. nieletnich i patologii czy też wprowadzanie do szkół różnego rodzaju programów wychowawczo-edukacyjnych.

Kluczową rolę w przeciwdziałaniu, zarówno przestępczości, jak i nieprzystosowaniu odgrywa jednak rodzina. Wychowanie, stosowane przez rodziców środki, wpajane zasady i normy życia w społeczeństwie w głównej mierze decydują o dalszych czynach i postępowaniu dziecka. Dla uzyskania w/w założeń niezbędne jest pozytywne oddziaływanie na młodzież czyli wszechstronna socjalizacja oraz resocjalizacja. Oddziaływanie wychowawcze wobec osób źle przystosowanych społecznie powinno skutkować zwróceniu tych osób społeczeństwu. Jest ono niezbędne dla ich powrotu do normalnego życia i pracy zawodowej.

⁹⁴K. Bargiel-Matusiewicz, *Negocjacje i mediacje*, Warszawa 2001, s. 96-98

⁹⁵ Ustawa z dnia 10 stycznia 2003 r, Kodeks Postępowania Karnego

⁹⁶ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r o kuratorach sądowych(Dz. U. z 2001 roku nr. 98, poz.1071 z późn .zmian.)

⁹⁷ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2003r(Dz. U. z 2003 roku nr.112, poz. 1064)

3.7. Problemy osób starszych

Zmiany w strukturze demograficznej i wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców Gminy Głogów Małopolski uzasadnia potrzebę podjęcia działań w zakresie różnorodnych form aktywizacji osób starszych, m.in. poprzez specjalistyczne programy aktywizacyjne.

Głównymi celami takich działań winny być m.in.: utrzymanie sprawności i samodzielności osób starszych poprzez aktywizację fizyczną i psychiczną, poprawa bezpieczeństwa osobistego osób starszych, zwiększenie jakości i dostępu do edukacji społecznej seniorów, kreowanie w środowisku integracji międzypokoleniowej oraz wykorzystywanie aktywności i doświadczenia osób starszych. Sytuacja ta wyraźnie wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć:

samotność;

- ograniczenie sprawności psychofizycznej i liczne choroby wieku starszego;
- pogorszenie sytuacji ekonomicznej;
- życie w ubóstwie często w związku z brakiem świadczeń rentowych, emerytalnych;
- utrata pozycji społecznej wynikająca często z zakończeniem aktywności zawodowej;
- trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz załatwianiu spraw urzędowych;
- zmiana pełnionych funkcji w rodzinie co powoduje często izolowanie się od innych;
- brak koncepcji na nową organizację życia, trudności w kontaktach ze środowiskiem;
- groźba śmierci lub utraty bliskich osób;
- kłopoty z przystosowaniem się do szybkich zmian cywilizacyjnych i technicznych.

Sytuacja ta skłania do poszerzenia oferty usług systemu pomocy społecznej. Jedną z najczęściej przyznawanych form pomocy dla osób starszych są usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze przysługujące osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub z innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Zapewnienie osobom starszym pomocy w formie usług w miejscu zamieszkania zapobiega utracie kontaktu ze swoim środowiskiem.⁹⁸

⁹⁸ Małgorzata Kaczmarczyk, Elżbieta Trafiałek, „ Aktywizacja osób w starszym wieku jako szansa na pomyślne starzenie”, dostępne na: <http://gerontologia.org.pl/wp-content/uploads/2016/05/2007-04-6.pdf>

Niekorzystne tendencje demograficzne oraz zmiany w strukturze rodzin sprawiają, że coraz większa część opieki nad osobami starszymi i przewlekle chorymi jest przenoszona do innych form pomocy instytucjonalnej, z tego też powodu skierowanie i opłacanie pobytu w domu pomocy społecznej systematycznie zwiększa poziom wydatków, jakie ponosi Gmina na ten cel.

Organizacje samopomocowe i pozarządowe oferują szeroką gamę zajęć dla osób starszych, umożliwiają aktywizację i integrację z młodym pokoleniem m.in. poprzez realizację projektów dofinansowanych z zewnętrznych źródeł.

Na terenie Gminy działa Dzienny Dom „Senior-WIGOR” w Budach Głogowskich. Powstał w ramach rządowego programu „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020. Uczestnikami są seniorzy nieaktywni zawodowo w wieku powyżej 60 roku życia z terenu gminy Głogów Małopolski.

Dzienny Dom realizuje zadania w szczególności w zakresie terapii zajęciowej grupowej i indywidualnej dla podtrzymania kondycji psychofizycznej, usług rehabilitacyjnych, zapewnienia posiłku, poradnictwa specjalistycznego, zaspokojenia potrzeb towarzyskich i rekreacyjno-kulturalnych. Seniorzy każdego dnia uczestniczą w różnorodnych zajęciach takich jak: zajęcia ruchowe, taneczne, muzyczne, plastyczne, filmowo-teatralne, sportowo-rekreacyjne. Dużym zainteresowaniem cieszy się także trening pamięci oraz masaż rehabilitacyjny.

3.8. Problemy niepełnosprawności

W rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.⁹⁹

Obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania.

W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć

⁹⁹ USTAWA z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046, 1948)

mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczne są działania, które będą respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnego wsparcia w rehabilitacji, edukacji i życiu społecznym. Bez wątpienia konieczne jest zapobieganie izolacji oraz marginalizacji życia osób niepełnosprawnych na terenie gminy Głogów Małopolski. Dużą rolę w realizacji tych zadań powinny odgrywać i odgrywają organizacje pozarządowe. W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa. Celem pierwszej z nich jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Dla osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi. Od roku 2005 w ramach w gminie Głogów Małopolski funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Wysokiej Głogowskiej (ŚSDS). Stanowi on oparcie społeczne dla pełnoletnich osób upośledzonych umysłowo i przewlekle psychicznie chorych z terenu Gminy Głogów Młp. (dom typu A i B). Osoby te w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Środowiskowy Dom Samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Usługi te obejmują w szczególności: trening funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, trening umiejętności spędzania czasu wolnego, poradnictwo psychologiczne (indywidualne i grupowe), poradnictwo socjalne, pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, terapię ruchową, terapię zajęciową, zajęcia z zakresu aktywizacji zawodowej, współpracę z rodzinami, opiekunami i innymi osobami lub podmiotami działającymi na rzecz integracji społecznej uczestników. Poza instytucjonalnymi formami pomocy Gmina Głogów Małopolski angażuje się w realizację szeregu projektów mających na celu integrację i aktywizację osób niepełnosprawnych.

3.9. Służba zdrowia w gminie Głogów Małopolski

Pacjentom ubezpieczonym w NFZ przysługują bezpłatne świadczenia zdrowotne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. Ubezpieczony ma prawo wyboru lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, musi to być jednak lekarz posiadający umowę z NFZ. Lekarz pierwszego kontaktu nie tylko leczy, ale i realizuje zadania z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia, jest odpowiedzialny za wykonywanie szczepień ochronnych. Decyduje o sposobie leczenia, wykonywanych badań diagnostycznych, skierowaniu do poradni specjalistycznej lub objęcia leczeniem szpitalnym, wydaje wnioski na leczenie uzdrowiskowe.

Opieka zdrowotna, świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej mieszkańcy Gminy Głogów Małopolski mogą realizować w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej - NZOZ w Głogowie Małopolskim, Przewrotnem, Rudnej Małej oraz Wysokiej Głogowskiej . Oferta placówek obejmuje usługi zdrowotne z zakresu medycyny rodzinnej , z zakresu niektórych usług specjalistycznych, oraz podstawowe badania diagnostyczne. Szerszy dostęp do specjalistycznej opieki medycznej oraz rehabilitacji możliwy jest poprzez placówki w powiatowych i wojewódzkich zakładach opieki zdrowotnej. Na terenie Głogowa Małopolskiego działają 4 apteki oraz 4 gabinety rehabilitacyjne , które posiadają umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia oraz 1 Szpital Specjalistyczny im. Św. Rodziny w Rudnej Małej. W Szpitalu działa:

- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii
- Oddział Chirurgii Ogólnej
- Oddział Chirurgii Klatki Piersiowej
- Oddział Chorób Wewnętrznych
- Oddział Neurologiczny z Udarowym
- Oddział Ortopedii i Traumatologii Ruchu
- Oddział Rehabilitacji

W szpitalu działają również liczne poradnie specjalistyczne:

- Poradnia Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej
- Poradnia Chirurgii Ogólnej
- Poradnia Chirurgii Klatki Piersiowej
- Poradnia Neurologiczna
- Poradnia Stwardnienia Rozsianego

- Poradnia Neurochirurgiczna
- Poradnia Chorób Wewnętrznych
- Poradnia Diabetologiczna
- Poradnia Kardiologiczna
- Poradnia Reumatologiczna
- Poradnia Kardiochirurgiczna
- Poradnia Leczenia Bólu
- Poradnia Diagnostyki i Terapii Zaburzeń Pamięci
- Poradnia Psychologiczna
- Poradnia Nefrologiczna

Ubezpieczeni mają prawo do świadczeń zdrowotnych mających na celu zachowanie zdrowia, zapobieganie chorobom i urazom, wczesne wykrywanie chorób, leczenie oraz zapobieganie niepełnosprawności i jej ograniczanie. Świadczenia z ubezpieczenia zdrowotnego obejmują: Badania i opiekę lekarską, badania diagnostyczne, leczenie ambulatoryjne, w domu chorego, oraz w ramach pomocy doraźnej, rehabilitację leczniczą, świadczenia pielęgniarstwa, opiekę nad kobietą w okresie ciąży i porodu, opiekę prenatalną nad płodem i opiekę nad noworodkiem, opiekę profilaktyczną, opiekę paliatywno-hospicyjną.

W systemie ochrony zdrowia piętrzą się problemy, narastają wyzwania, a warunki dla jego rozwoju są ciągle ograniczone. Sektor zdrowotny od dłuższego czasu funkcjonuje w warunkach kryzysu zarządzania oraz poważnego niedofinansowania przy rosnących potrzebach osób tego wymagających. Wyzwaniem jest opieka długoterminowa. Wzrost potrzeb w tej dziedzinie w związku ze starzeniem się i niedołączeniem osób starszych zmusza do przygotowania koncepcji funkcjonowania tego obszaru opieki zdrowotnej, który wymaga znacznie szerszego współdziałania ze specjalistami od spraw geriatricznych i gerontologii, spraw socjalnych. Rozwiązywanie narastających problemów funkcjonowania służby zdrowia, oraz sprostania nowym i pilnym wyzwaniom demograficznym oraz epidemiologicznym wymagają zwiększenia dofinansowania z różnych źródeł.

3.10. Oświata w gminie Głogów Małopolski

Problemy dotyczące nauczania i wychowania unormowane są w ustawie o systemie oświaty oraz w ustawie wprowadzającej reformę ustroju szkolnego. W aktach tych stwierdza się, że system oświaty zapewnia w szczególności m.in. realizację prawa każdego obywatela polskiego do kształcenia, oraz dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i rozwoju, wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny, możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną, oraz niedostosowaną społecznie, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, oraz predyspozycjami.

W Gminie Głogów Małopolski działają placówki oświatowe, do których należą:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Głogowie Małopolskim;
- Zespół Szkół w Głogowie Małopolskim;
- Zespół Szkół w Budach Głogowskich;
- Zespół Szkół w Pogwizdowie Nowym;
- Zespół Szkół w Przewrotnem;
- Zespół Szkół w Wysokiej Głogowskiej;
- Szkoła Podstawowa w Stykowie;
- Szkoła Podstawowa w Rudnej Małej;
- Publiczne Przedszkole w Głogowie Młp.
- Zespół Żłobków Gminy Głogów Małopolski w skład którego wchodzi:
 - ✓ Gminny Żłobek w Lipiu;
 - ✓ Gminny Żłobek w Rogoźnicy
- Szkoła Muzyczna I Stopnia w Głogowie Małopolskim;

Na terenie gminy Głogów Małopolski działa również :

- Niepubliczne Przedszkole Parafialne im. Św. Michała Archanioła - organem prowadzącym jest Parafia Trójcy Świętej w Głogowie Małopolskim,
- Żłobek „Akademia Maluszka Słodki Bobasek” – żłobek powstały w wyniku partnerstwa prywatno-publicznego.

Na bieżąco realizowana jest współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną w Rzeszowie. Przeprowadzane są badania psychologiczne i pedagogiczne określające sposób

kształcenia dzieci, co w efekcie skutkuje dostosowaniem wymagań edukacyjnych do możliwości dziecka oraz organizowaniem pomocy dla dzieci o specyficznych wymaganiach edukacyjnych. Organizowane są konsultacje nauczycieli i rodziców w sprawach wychowawczych. Szkoły współpracują z kuratorami sądowymi. Instytucje te wymieniają się informacjami na temat sytuacji dzieci z rodzin objętych opieką kuratora, wspólnie poszukują możliwości pomocy i rozwiązania problemów, rozważają przyczyny wejścia dzieci w konflikt z prawem. W ramach zajęć dodatkowych organizowane są w szkołach zajęcia wyrównawcze oraz rewalidacyjne. W celu wsparcia dzieci najbardziej zagrożonych różnego rodzaju dysfunkcjami na terenie gminy zostały utworzone 4 świetlice socjoterapeutyczne w Przewrotnem, Głogowie Małopolskim, Budach Głogowskich, Wysokiej Głogowskiej. Od marca 2017 roku działalność rozpoczyna również świetlica socjoterapeutyczna dla 20 dzieci w Pogwizdowie Nowym. W świetlicach socjoterapeutycznych obok profesjonalnej opieki, wychowankowie mogą otrzymać pomoc w nauce oraz spędzić wolny czas, rozwijać zainteresowania.

W ramach programów profilaktycznych szkoły prowadzą profilaktykę pierwszorzędową, organizowane są pogadanki, spotkania edukacyjne z rodzicami i młodzieżą, lekcje wychowawcze, spotkania psychoedukacyjne, które mają na celu ukazywać skutki zdrowotne i społeczne stosowania używek. Profilaktyka przemocy i agresji również traktowana jest jako pierwszorzędowa. W ramach niej kształtowane mają być umiejętności pokojowego rozwiązywania konfliktów (reagowanie asertywne) przy wykorzystaniu aktywizujących metod w procesie rozwiązywania konfliktów. Analizowane są również przyczyny i skutki agresji. Ponadto realizowane są spektakle profilaktyczne oraz zajęcia warsztatowe mające na celu przybliżenie uczniom podstawowych informacji na temat agresji, jej przejawów i przyczyn. W zakresie innych działań profilaktycznych szkoły realizują programy propagowania prowadzenia zdrowego trybu życia, zdrowia fizycznego/gimnastyka korekcyjno - kompensacyjna. Pedagodzy szkolni objęli opieką uczniów mających problemy w nauce i zachowaniu. Należy tu wymienić również dysleksję, trudności adaptacyjne i emocjonalne, wagary, agresję, nadpobudliwość oraz problemy zgłaszane przez nauczycieli lub uczniów w zależności od pojawiających się problemowych sytuacji.

Badaniu logopedycznemu poddawane są dzieci z wadami wymowy i innymi zauważalnymi wadami. Prowadzone jest również gimnastyka korekcyjna. W większości szkół

zatrudniony jest pedagog. Niektóre szkoły przygotowują również uczniów do prac w wolontariacie m.in. Szkolne Koło Caritas.

Szkoły na terenie gminy uczestniczą w europejskim programie „Owoce i warzywa w szkole”. Celem programu jest trwała zmiana nawyków żywieniowych dzieci poprzez zwiększenie udziału owoców i warzyw w ich codziennej diecie oraz propagowanie zdrowego odżywiania poprzez działania towarzyszące o charakterze edukacyjnym.

W celu zmniejszenia nasilania się oraz eliminowania na terenie szkoły zachowań o cechach patologii społecznej, nauczyciele przeprowadzają rozmowy z rodzicami i uczniami. Ustalone są wspólne działania oraz monitorowane zachowania.

Wszystkie placówki oświatowe na terenie gminy współpracują z Miejsko- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej odnośnie potrzeb dzieci i młodzieży z rodzin ubogich czy dotkniętych różnego rodzaju dysfunkcjami, systematycznie rozpatrywane są możliwości udzielania stosowanej pomocy. Wszystkie szkoły oraz przedszkola prowadzą dożywianie dzieci, funkcjonują stołówki lub dożywianie odbywa się na zasadzie dowozu obiadów ze stołówek, działa także catering. Koszty dożywianie dzieci i młodzieży pokrywane przez MGOPS.

3.11. Organizacje pozarządowe, grupy wsparcia w gminie Głogów Małopolski

W Polsce powstaje coraz więcej organizacji pomagających dzieciom i rodzinom w pełnieniu ich funkcji wychowawczych, jak również uzupełniając zadania instytucji publicznych, których zadaniem jest pomoc rodzinie. Pomoc taka odnosi się nie tylko do działań opiekuńczo-wychowawczych jak odrabianie lekcji, organizowanie wypoczynku letniego dla młodzieży, festiwali i wycieczek, ale również ma szczególny charakter w świadczeniu specjalistycznej pomocy np. dla rodzin z problemem alkoholowym, czy przemocy w rodzinie. Władze samorządowe powinny pamiętać o roli organizacji pozarządowych o zasięgu lokalnym w realizacji własnych zadań, związanych ze sprawnie funkcjonującym systemem pomocy.

Organizacja pozarządowa może pomóc rozwiązać lokalne problemy, którym trudno przeciwdziałać ze względu na luki w ofercie placówek podległych samorządom. Współpracując z organizacją pozarządową można osiągnąć cele polityki gminy przy mniejszych nakładach

finansowych, korzystając poniekąd ze środków finansowych organizacji oraz pracy, wiedzy czy umiejętności jej członków czy współpracowników. W organizacjach pozarządowych częstokroć działają niepoprawni optymiści, pasjonaci i altruści, a takim osobom zdarza się osiągać cele niedostępne dla innych.

Grupa wsparcia to grupy równouprawnionych uczestników spotykających się w celu wzajemnego zapewnienia pomocy i oparcia w radzeniu sobie z własnymi problemami, w udoskonalaniu swojego psychicznego funkcjonowania i zwiększenia skuteczności własnych działań: przy czym źródłem tej pomocy jest wzajemny wysiłek, umiejętność i wiedza członków, często o podobnych kolejach losu i doświadczeniach życiowych.

Grupy samopomocy są dobrowolnymi, małymi strukturami nakierowanymi na wzajemną pomoc i osiągnięcie określonego celu. Są one zwykle stworzone przez ludzi sobie podobnych pod jakimś względem, którzy skupiają się na wzajemnej pomocy w zaspokajaniu wspólnej potrzeby, przezwyciężaniu wspólnego upośledzenia lub utrudniających życie problemów i osiągnięciu pożądanых zmian społecznych i osobowościowych. Grupy te często dostarczają pomocy materialnej jak również wsparcia emocjonalnego. Propagują idee czy wartości, dzięki którym członkowie grup mogą osiągać wzbogacone poczucie tożsamości.

Kapitał społeczny Gminy Głogów Małopolski jest bardzo duży o czym świadczą liczne organizacje pozarządowe działające na rzecz społeczności gminy. Na terenie Gminy działają następujące organizacje:

- UKS „Sajdak”
- UKS „Żagielek”
- Głogów Golf Club
- KS „Biegunka Team”
- UKS „Ikar”
- OGNISKO TOWARZYSTWA KRZEWIENIA KULTURY FIZYCZNEJ „SOKÓŁ”
- STOWARZYSZENIE Na Plus
- Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich "Gospośnia"
- Stowarzyszenie Razem
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Głogowie Małopolskim
- Związek Emerytów i rencistów w Głogowie Małopolskim.

Grupy wsparcia czy samopomocy są formą pracy przeznaczoną dla osób, które mają podobne trudności i kłopoty. Celem pracy jest wymiana doświadczeń, wspieranie w konstruktywnej zmianie, uzyskanie zrozumienia, pomocy i wsparcia od osób z podobnymi przeżyciami, a przez to przełamanie izolacji. Mogą być tworzone grupy wsparcia dla rodziców dzieci niepełnosprawnych, samotnych rodziców, byłych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, osób starszych czy samotnych itp.

ROZDZIAŁ IV

4.1. Metody i techniki badań, analiza wyników badań własnych

Aby uzyskać rzetelny materiał empiryczny prowadząc proces badawczy należy posłużyć się odpowiednimi metodami i technikami badawczymi.

Według Stefana Nowaka metoda badawcza to „...określony, powtarzalny i wyuczalny sposób – schemat lub wzór postępowania, świadomie skierowany na realizację celu poprzez dobór środków odpowiednich do tego celu” (Nowak 2007, s. 19). Janusz Sztumski przez metodę rozumie „system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel do jakiego się świadomie zmierza” (Sztumski 2005, s.68). Technika zaś, jak podaje Luba Sołoma „(...)w odróżnieniu od metody badań – nazywamy sposób uzyskiwania (zbierania, zdobywania) danych (informacji, materiałów)” (Sołoma 2002, s. 103).

W niniejszej Strategii zastosowana została metoda badań terenowych, która „...polega na traktowaniu układu społecznego jako pewnej całości i dąży do zanalizowania układu relacji między częściami tej całości, zasad jej funkcjonowania i dynamiki. Zbieranie danych odbywa się w jednym środowisku a ich rezultaty można odnieść do wszystkich innych zbiorowości tego typu” (Sołoma 2002, s.74).

Do zebrania materiału empirycznego wykorzystana została technika ankiety. „Ankieta zatem jest to taka standaryzowana technika otrzymywania informacji w procesie wzajemnego komunikowania się, w którym porozumiewanie odbywa się w formie pisemnej, a więc bez pośrednictwa osoby badającej. Ankieta stanowi technikę o wysokim stopniu „samoczynności”. Rola osób badających sprowadza się jedynie do rozprowadzenia i zebrania kwestionariuszy ankiety” (Sołoma 2002, s.150).

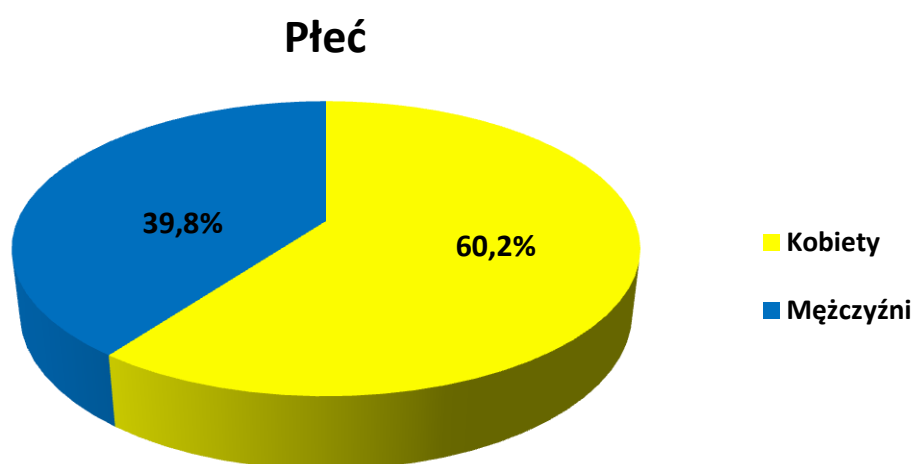
Do wyboru respondentów wybrana została metoda doboru celowego. Celowy dobór próby jak podaje Albert Maszke „polega na świadomym i zamierzonym wyborze do badań osób, obiektów, instytucji itp. charakteryzujących się takimi bądź innymi cechami i spełniające określone kryteria będąc przedmiotem zainteresowania badacza. Decyzje o tym czy dana jednostka z populacji generalnej zostanie zakwalifikowana do próby badawczej czy też nie wejdzie w jej skład podejmuje badacz kierując się celem badań oraz posiadana wiedzą na o badanych osobach, obiektach, instytucjach i o wartościach interesujących go zmiennych w populacji” (Maszke 2004,s.84).

W niniejszej Strategii za podstawowe kryterium przyjęte zostało miejsce zamieszkania – gmina Głogów Małopolski oraz wiek: ukończony 18 rok życia.

Charakterystyka cech społeczno-demograficznych badanych respondentów

Badana próba to mieszkańcy Głogowa Małopolskiego, ogółem 103 respondentów, w tym 39,8 % mężczyzn oraz 60,2 % kobiet.

Wykres 10. Struktura badanej próby ze względu na płeć

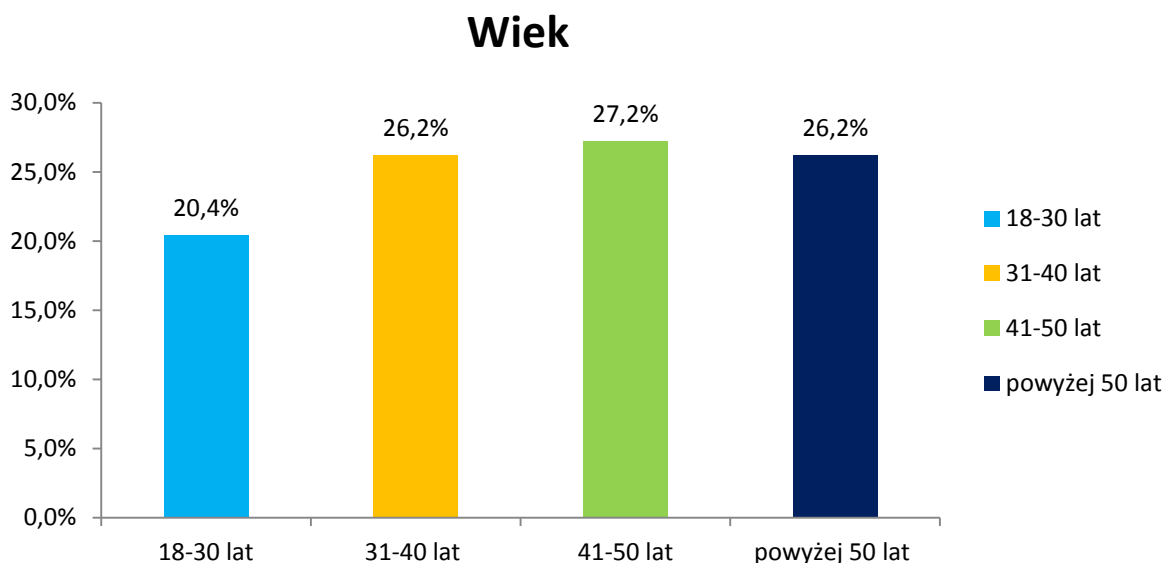


Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

Badani respondenci to osoby pełnoletnie, które ukończyły 18 rok życia. Nie została określona górna granica wieku. Badana próba, przedstawia się następująco według czterech grup wiekowych, mianowicie : 18-30 lat, 31-40 lat 41-50 lat oraz powyżej 50 lat. Liczba respondentów w każdym przedziale była względnie wyrównana, każdy przedział wiekowy liczył powyżej 20% respondentów.

Rozkład wyżej opisanej zmiennej przedstawia Wykres 11.

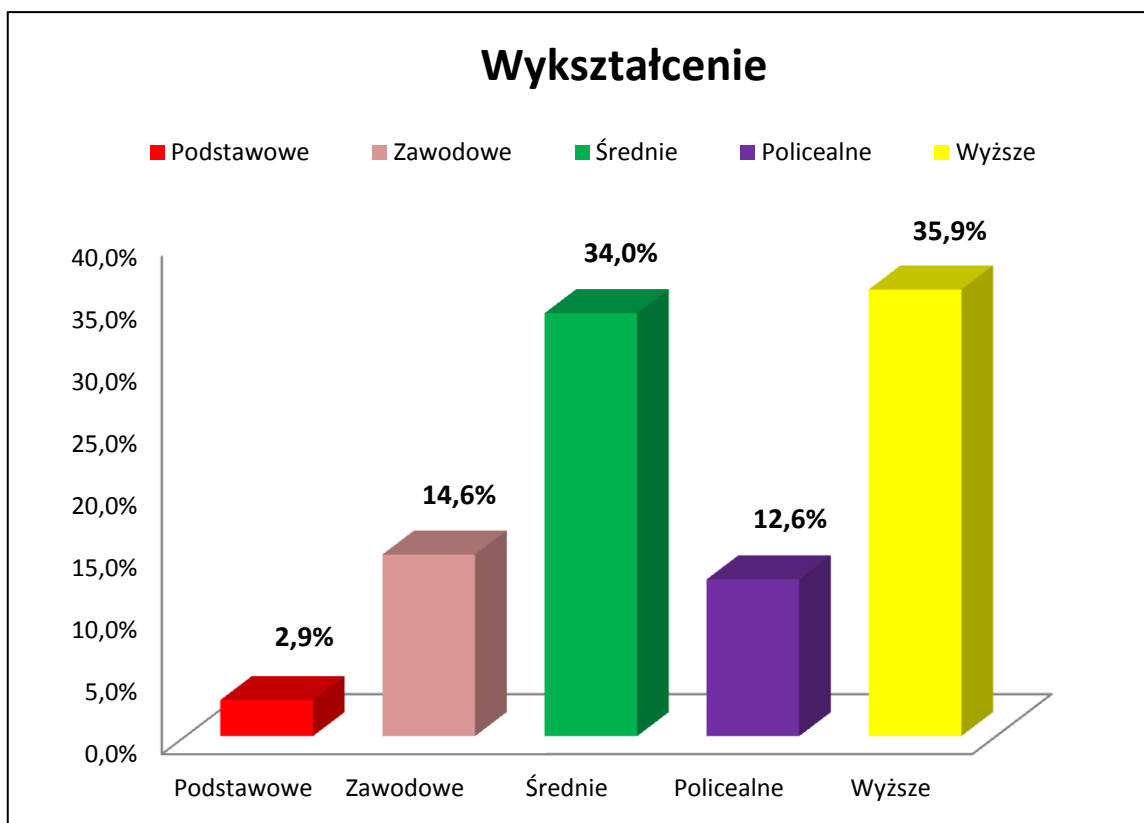
Wykres 11. Struktura badanej próby ze względu na wiek



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

Respondenci biorący udział w badaniu to osoby o zróżnicowanym wykształceniu, wśród badanych znalazły się osoby z wykształceniem podstawowym, zawodowym, średnim, policealnym oraz wyższym. Najliczniejszą grupę stanowią badani z wykształceniem wyższym - 35,9% badanych, nieznacznie mniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem średnim – 34%. Najmniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym, jedynie 2,9% respondentów legitymuje się takim wykształceniem. Osoby z wykształceniem zawodowym stanowią 14,6% badanych, z kolei osób z wykształceniem policealnym jest nieznacznie mniej 12,6% wszystkich badanych.

Wykres 12. Struktura badanej próby ze względu na wykształcenie



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

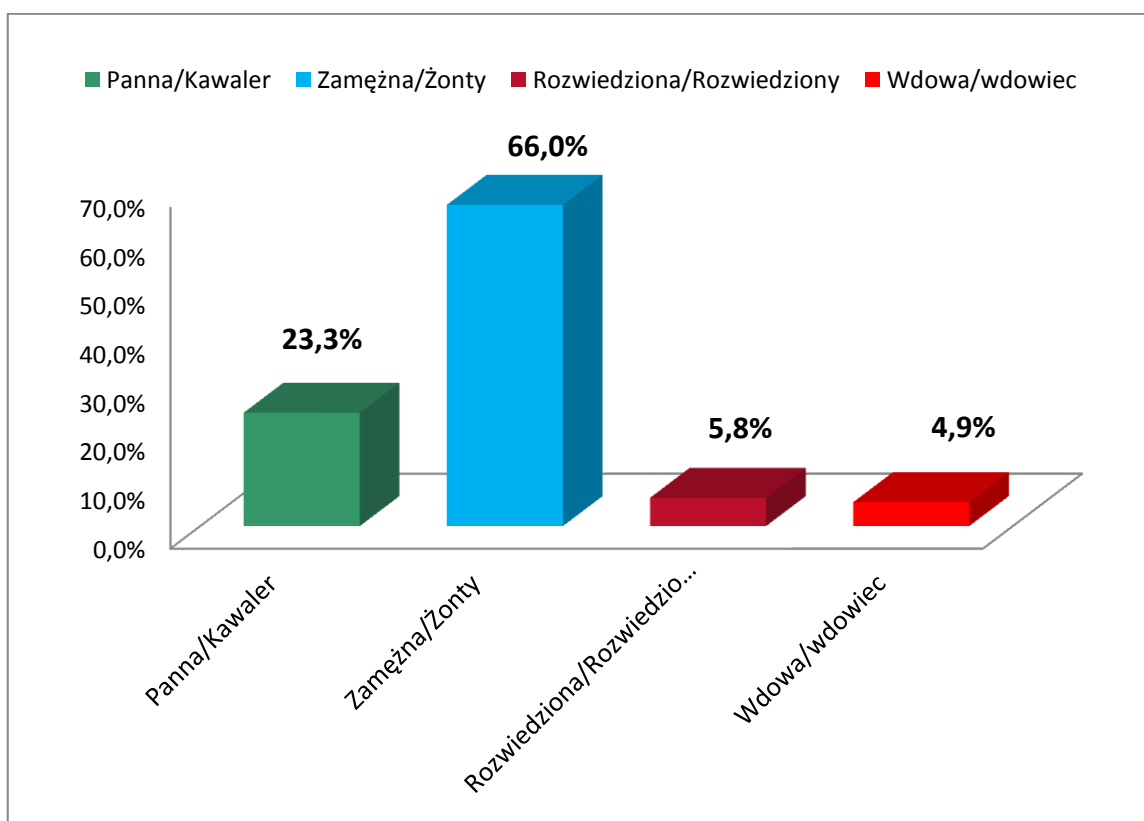
Respondenci biorący udział w badaniu posiadają zróżnicowany stan cywilny, mianowicie: panna/kawaler, zamężna/zonaty, rozwiedziona/rozwiedziony, oraz wdowa/wdowiec. Osoby objęte badaniem w większości zadeklarowali że, pozostają w związku małżeński (66,0% wszystkich badanych). W grupie tej zdecydowanie przeważają mieszkańcy wsi 38,8%, natomiast mieszkańcy miasta stanowią 27,2% badanych w tej grupie. Odsetek osób, które określiły swój stan cywilny jako panny/kawalerowie stanowi 23,3% badanych, w tej grupie z kolei przeważają osoby mieszkające w mieście 15,5% respondentów, na wsi mieszka jedynie 7,8% badanych osób stanu wolnego. Osoby rozwiedzione stanowią 5,8% badanej populacji, w tej grupie także przeważają osoby mieszkające w mieście (3,9%), natomiast na wsi mieszka zaledwie 1,9% badanych osób. Najmniejszą grupę badanych stanowią wdowy/wdowcy, grupa ta stanowi 4,9% ogółu badanych, wszystkie osoby badane w tej grupie to mieszkańcy wsi. Rozkład wyżej opisanej zmiennej przedstawia Tabela 12. oraz Wykres 13.

Tabela 12. Struktura badanej próby ze względu na stan cywilny i miejsce zamieszkania

Stan cywilny	Miejsce zamieszkania		Ogółem
	Miasto	Wieś	
Panna/kawaler	15,5%	7,8%	23,3%
Zamężna/żonaty	27,2%	38,8%	66,0%
Rozwiedziona/rozwiedziony	3,9%	1,9%	5,8%
Wdowa/wdowiec	4,9%	0%	4,9%
Ogółem	51,5%	48,5%	100,0%

Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

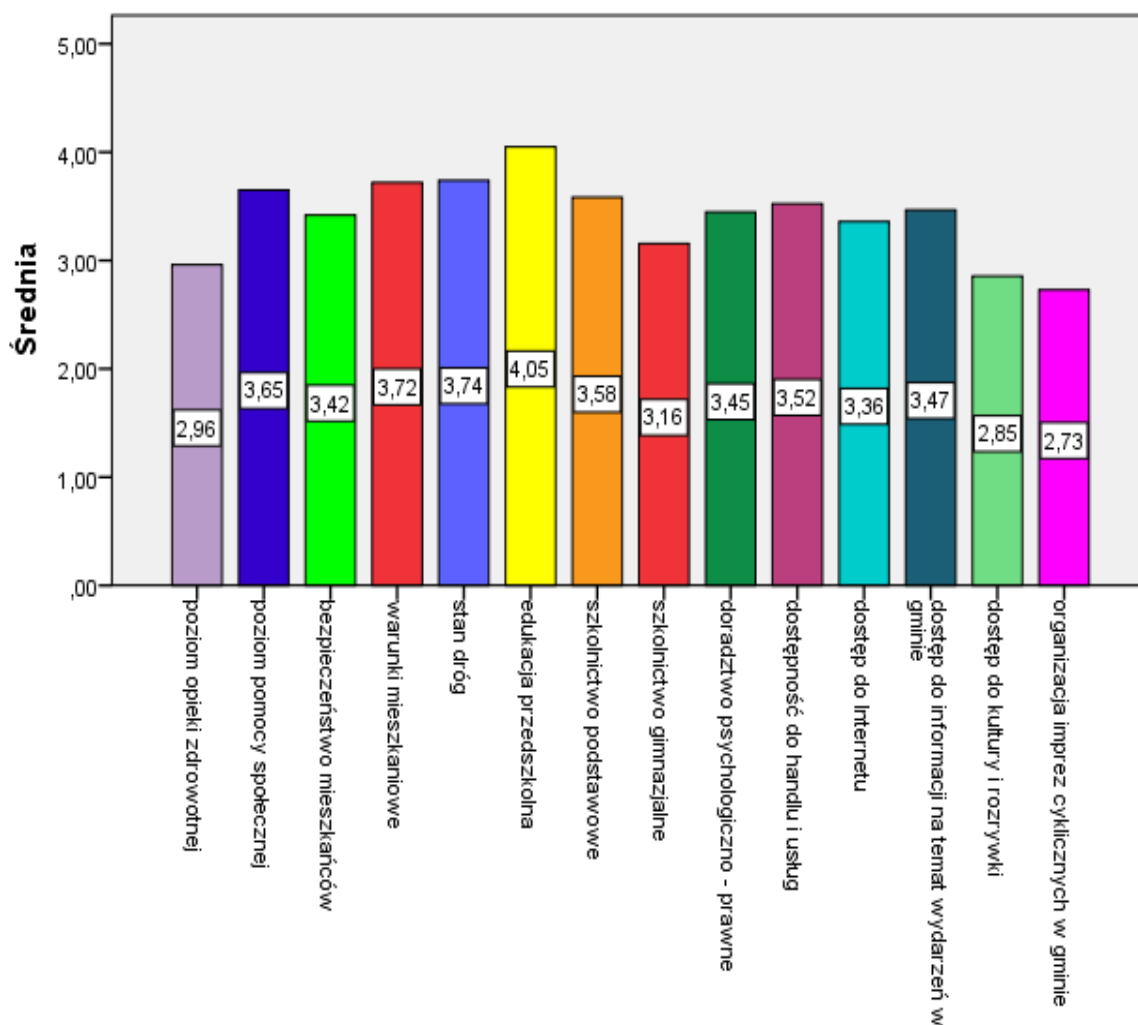
Wykres 13 .Struktur badanej populacji ze względu na stan cywilny



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

Analiza

Wykres 14. Stopień zadowolenia z warunków życia w gminie Głogów Małopolski



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

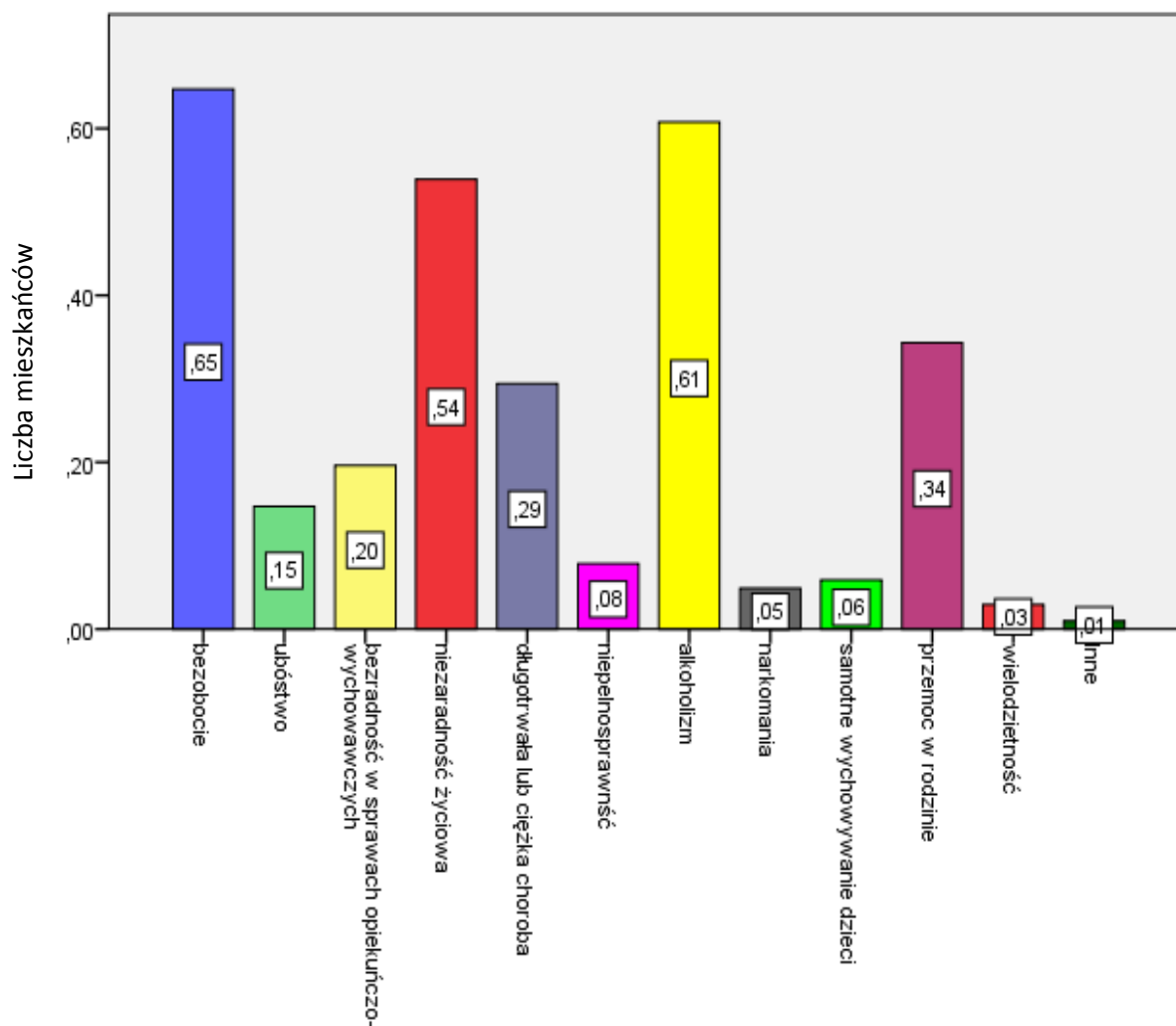
Legenda:

- 1- Bardzo niezadowolony/a
- 2- Niezadowolony/a
- 3- Niezdecydowany/a
- 4- Zadowolony/a
- 5- Bardzo zadowolony/a

Z uzyskanych danych wynika, że respondenci są raczej zadowoleni z warunków życia w gminie Głogów Małopolski. Najwyżej oceniana jest edukacja przedszkolna, większość badanych respondentów wskazała, iż są zadowoleni lub bardzo zadowoleni (średnia 4,05). Stosunkowo wysoko oceniany jest stan dróg (3,74), warunki mieszkaniowe (3,72), poziom pomocy społecznej(3,65), szkolnictwo podstawowe (3,58), dostępność do handlu i usług (3,52). Raczej dobrze mieszkańcy oceniają dostęp

do informacji na temat wydarzeń w gminie (3,47) oraz bezpieczeństwo mieszkańców (3,42). Mieszkańcy gminy są raczej niezadowoleni z poziomu opieki zdrowotnej (2,96), organizacji imprez cyklicznych w gminie (2,73) oraz dostępu do kultury i rozrywki (2,5). Tak niskie średnie oznaczają, że wśród badanych większość wskazała, że jest niezadowolona lub bardzo niezadowolona.

Wykres 15. Główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców gminy Głogów Małopolski



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

Wykres 15 przedstawia hierarchię problemów społecznych powodujących trudne warunki życia mieszkańców gminy Głogów Małopolski. Respondenci za najczęstszą przyczynę problemów w gminie podają bezrobocie – aż 65 badanych uważa, że jest to największy problem społeczny w gminie. Respondenci w liczbie 61 osób wskazują alkoholizm jako przyczynę problemów i tym samym ten problem społeczny zajmuje drugie miejsce w gminie. Na trzecim

miejscu znalazła się niezaradność życiowa (54 osoby), na czwartym miejscu przemoc w rodzinie (34 badanych), a piątą pozycję zajmuje długotrwała lub ciężka choroba. Z kolei do najmniej istotnych problemów społecznych respondenci zaliczają wielodzietność, którą wskazują 3 osoby, narkomanię 5 osób, samotne wychowywanie dzieci, które wskazuje 6 –ciu respondentów. W związku z tym, że badani mieli możliwość wskazania maksymalnie 3 odpowiedzi nie sumują się one do 100.

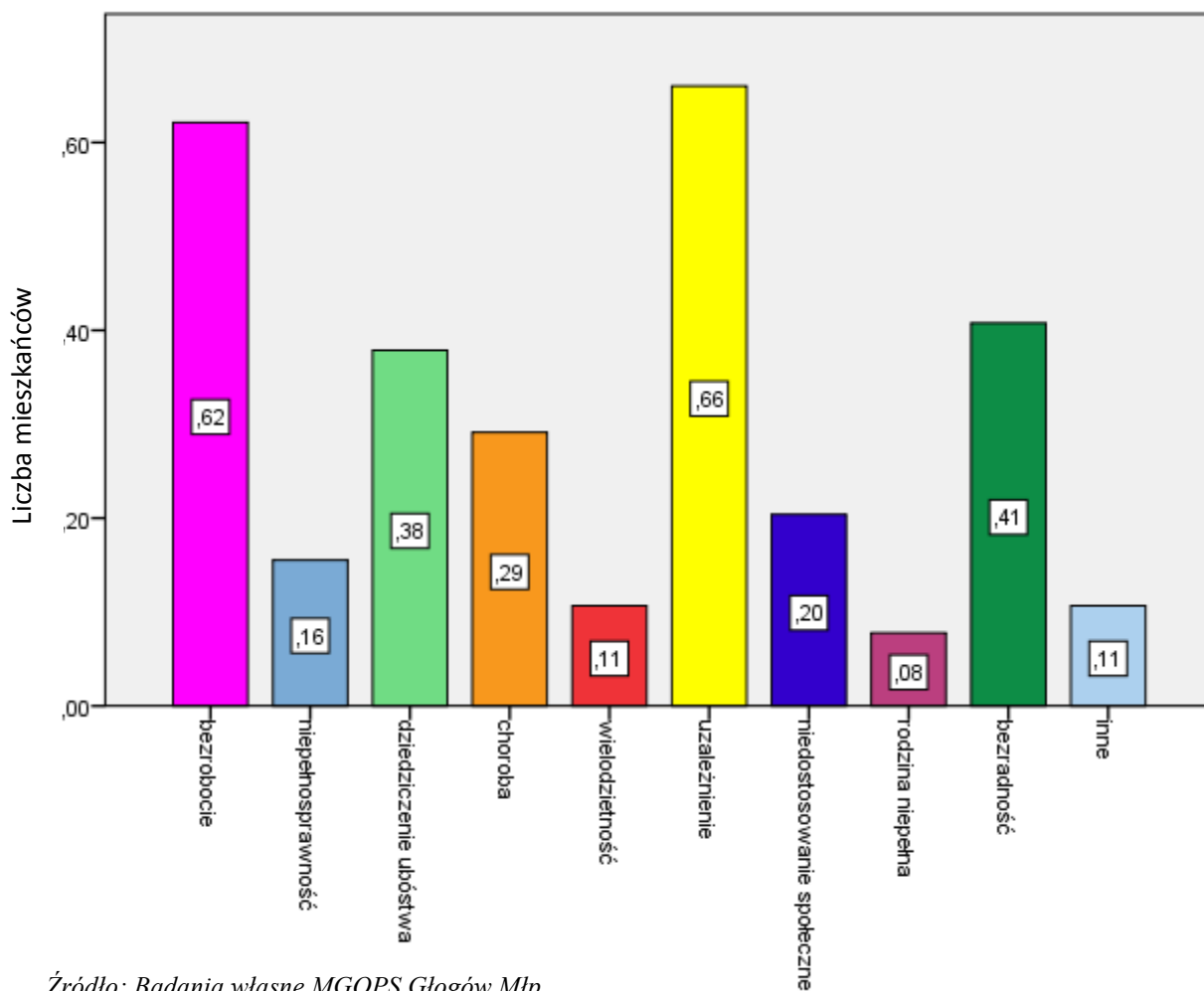
Tabela 13. Postrzeganie problemu ubóstwa przez respondentów

Płeć	Nie słyszałem/am o takich rodzinach	Słyszałem/am o takich rodzinach	Znam nieliczne takie rodziny	Znam wiele takich rodzin	Ogółem
Kobiety	12,6%	19,4%	24,3%	3,9%	60,2%
Mężczyźni	10,7%	9,7%	16,5%	2,9%	39,8
Ogółem	23,3%	29,1%	40,8%	6,8%	100,0%

Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Mlp.

Jak przedstawia Tabela 13 wśród wszystkich badanych mieszkańców gminy aż 40,8% zna nieliczne takie rodziny, w tym 24,3% stanowią kobiety, mężczyźni 16,5%. Wiele rodzin ubogich zna jedynie 6,8% ogółu badanych. O rodzinach ubogich słyszało 29,1% respondentów. Na uwagę zasługuje fakt, że aż 23,3% respondentów nie słyszało o rodzinach ubogich, w tym 12,6% to kobiety, a 10,7% mężczyźni.

Wykres 16. Przyczyny popadania w ubóstwo.



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Mlp.

Jak pokazuje Wykres 16 respondenci za najczęstszą przyczynę popadania w ubóstwo wskazują uzależnienie, aż 66 wszystkich badanych wskazało powyższą przyczynę. Na drugim miejscu znalazło się bezrobocie, taką odpowiedź wskazało 62 badanych, 41 osób wskazało bezradność, 38 dziedziczenie ubóstwa, zaś 29 osób wybrało chorobę. Rzadziej badani wskazywali niedostosowanie społeczne, odpowiedź taką wybrało 20 badanych, niepełnosprawność 16 respondentów oraz wielodzietność, którą wybrało 11 badanych. Za najniższą przyczynę ubóstwa badani wskazywali rodzinę niepełną, odpowiedzi takiej udzieliło jedynie 8 badanych.

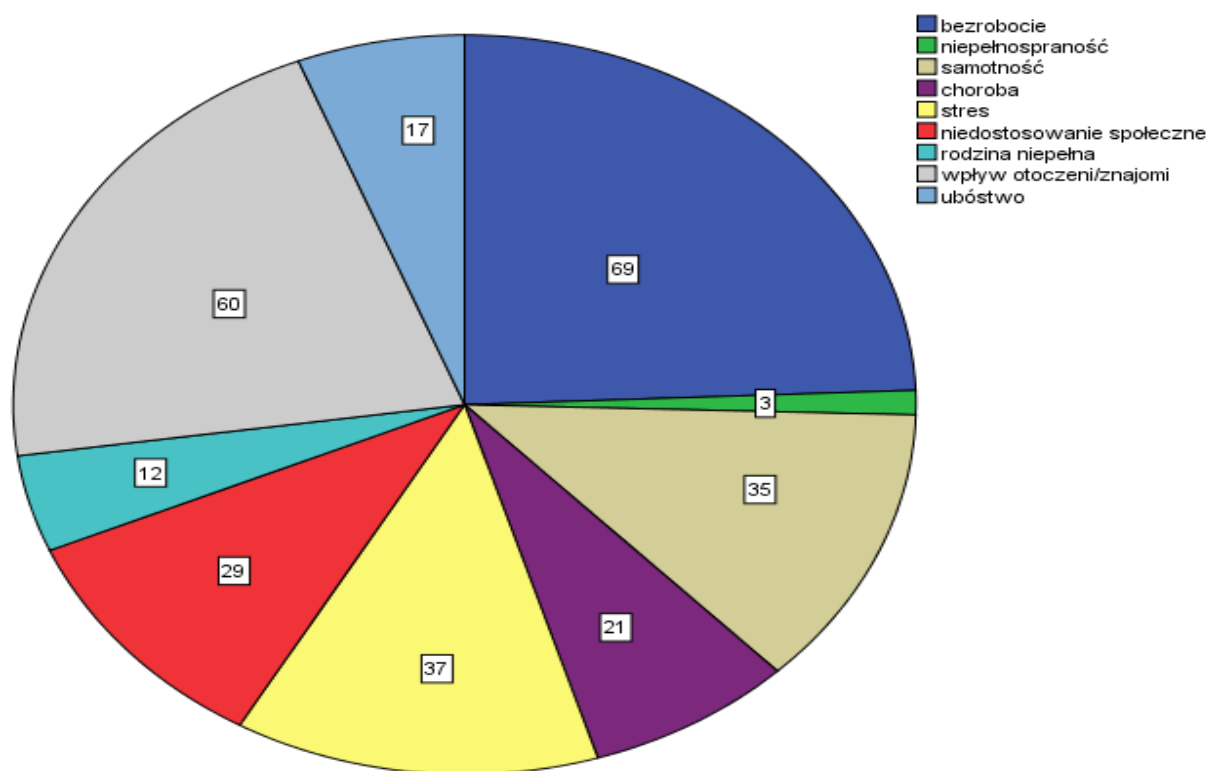
Tabela 14. Skala problemu uzależnień na terenie gminy Głogów Małopolski

Płeć	Trudno powiedzieć	Niska	Średnia	Wysoka	Ogółem
Kobieta	12,6%	2,9%	30,1%	14,6%	60,2%
Mężczyzna	15,5%	2,9%	14,6%	6,8%	39,8%
Ogółem	28,2%	5,8%	44,7%	21,4%	100,0%

Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Mlp.

W opinii badanych respondentów na terenie gminy Głogów Małopolski istnieje problem uzależnień, aż 44,7% wszystkich badanych uznało, że problem ten nie tylko istnieje, ale także jest on na średnim poziomie. Występowanie tego problemu częściej dostrzegają kobiety, odpowiedzi takiej udzieliła 30,1% badanych co stanowi połowę wszystkich respondentek oraz 14,6% mężczyzn. Warto zauważyć, że 21,4% badanych wskazuje, iż skala uzależnień w gminie jest wysoka. W tej grupie respondentów także dominują kobiety -14,6%, a jedynie 6,8% mężczyzn udzieliło takiej odpowiedzi. Według 5,8%, w tym 2,9% kobiet oraz 2,9% mężczyzn uważa, że skala problemu uzależnień jest niska. Jednocześnie blisko 30% respondentów nie jest w stanie określić skali w/w problemu w gminie Głogów Małopolski. Mężczyźni nieco częściej, bo w 15,5% wskazali tę odpowiedź, kobiety opowiedziało tak w 12,6%.

Wykres 17. Przyczyny występowania uzależnień



Źródło: badania własne MGOPS Gogów Młp.

Przeprowadzone badania pokazują, że w opinii badanych respondentów za główną przyczynę uzależnień uważa się bezrobocie, taką przyczynę wskazało 69 badanych oraz wpływ otoczenia znajomych – 60 badanych. Za ważną przyczyną popadania w uzależnienia badani uważają stres (37) oraz samotność (35). W następnej kolejności badani wskazują niedostosowanie społeczne (29), choroby (21) oraz ubóstwo (17). Najrzadziej badani wskazują rodzinę niepełną (12) oraz niepełnosprawność (3). Inne przyczyny także wskazywane są marginalnie, 3 badanych wskazało inną przyczynę uzależnień.

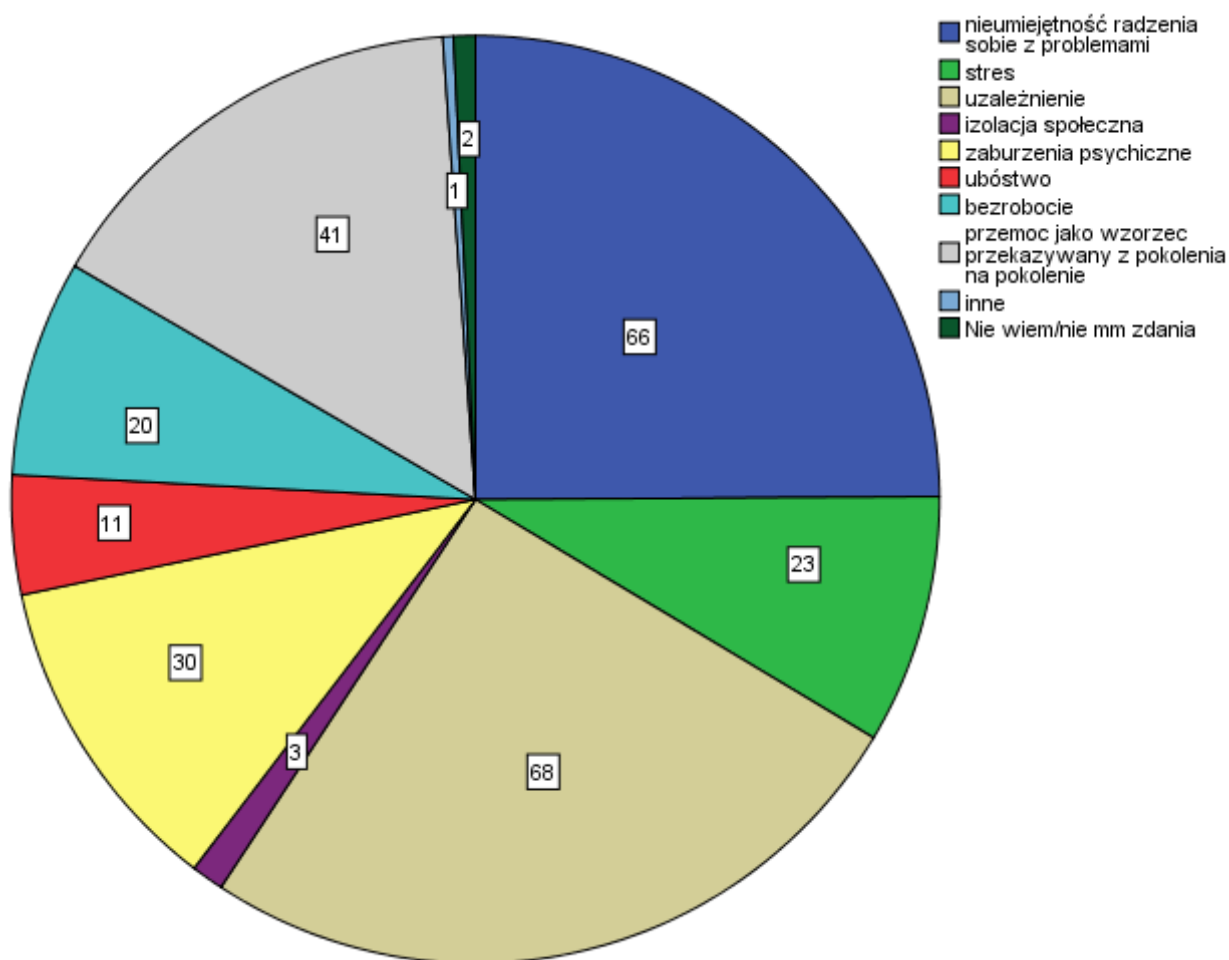
Tabela 15. Występowanie przemocy domowej w gminie Głogów Małopolski

Płeć	Zdecydowanie NIE	Raczej TAK	Trudno powiedzieć	Raczej NIE	Zdecydowanie NIE	Ogółem
Kobieta	0,0%	2,9%	27,2%	24,3%	5,8%	60,2%
Mężczyzna	1,0%	5,8%	18,4%	12,6%	1,9%	39,8%
Ogółem	1,00%	8,7%	45,6%	36,9%	7,8%	100,0%

Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

W opinii blisko połowy ankietowanych (45,6%) trudno jednoznacznie stwierdzić czy na terenie gminy Głogów Małopolski występuje zjawisko przemocy domowej. Co znamienne w grupie osób które udzieliły takiej odpowiedzi przeważają kobiety (27,2%), mężczyźni stanowi 18,4% tak odpowiadających. Problem przemocy domowej raczej nie występuje na terenie gminy według 36,9% wszystkich badanych osób, 24,3% kobiet oraz 12,6% mężczyzn. Zdecydowanie takiego problemu nie dostrzega 7,8% badanych, z czego 5,8% stanowią kobiety, 19% mężczyźni. Występowanie problemu na terenie gminy dostrzega raczej 8,7% respondentów, w tym 5,8% mężczyzn oraz 2,9% kobiet. Przemoc domowa zdecydowanie dostrzega 1% badanych mężczyzn

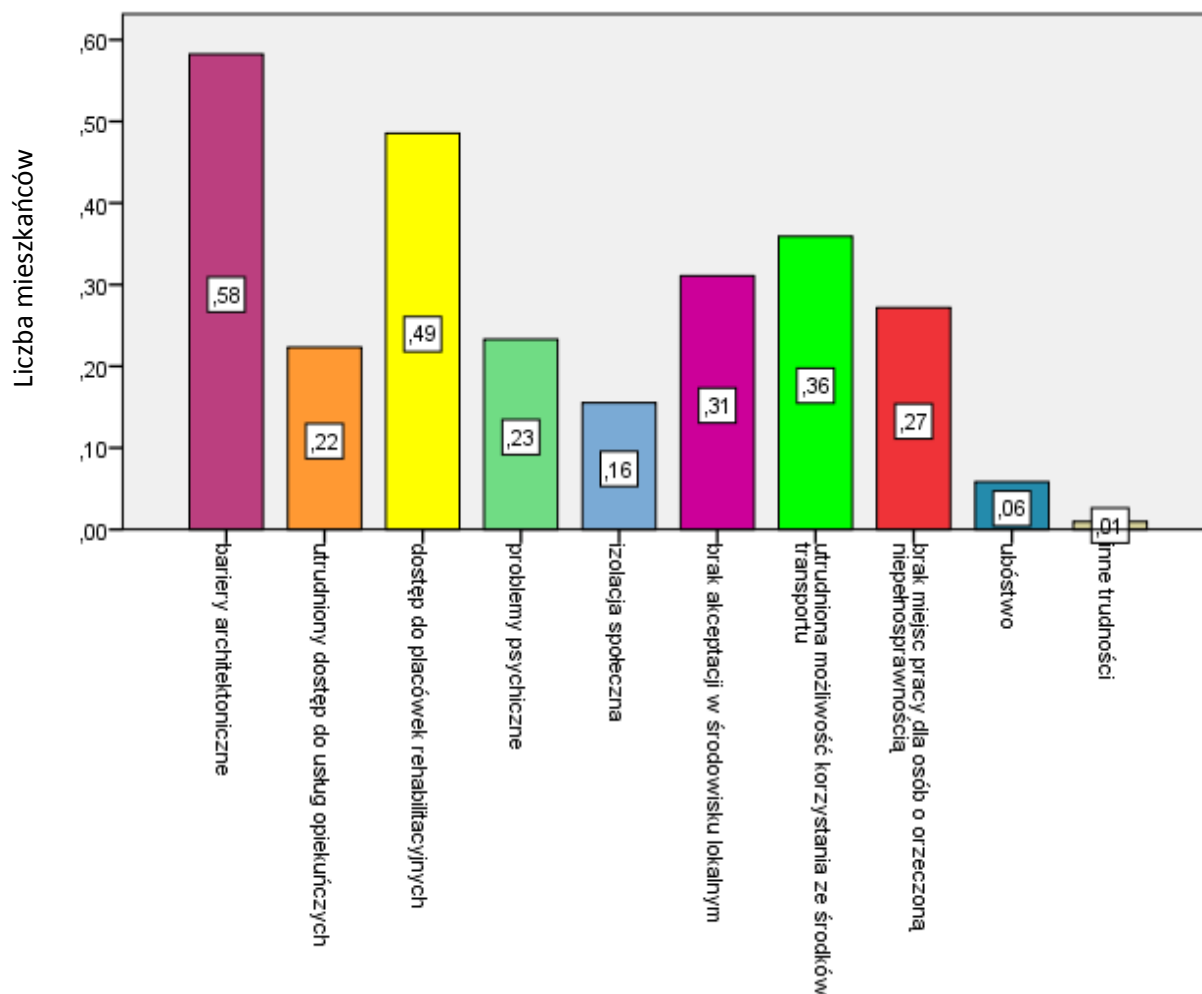
Wykres 18. Przyczyny przemocy domowej



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

Z przeprowadzonych na terenie gminy Głogów Małopolski badań wynika, że za główny czynnik przemocy domowej respondenci uważają uzależnienia, które wskazało aż 68 badanych oraz nieumiejętność radzenia sobie z problemami, którą wskazało 66 respondentów. Warto zauważyć, że 41 respondentów wskazało przemoc jako wzorzec przekazywany z pokolenia na pokolenie. W dalszej kolejności badani wskazują zaburzenia psychiczne, które wybrało 30 badanych. Jako przyczynę przemocy badani wskazują także stres, 23 badane osoby uznały, że to właśnie nieumiejętność może generować przemoc, 20 badanych wybrało bezrobocie, które bezpośrednio wiąże się z ubóstwem, które wskazało 13 badanych. Przemoc jako pochodna izolacji społecznej zostało wskazane zaledwie 3 razy.

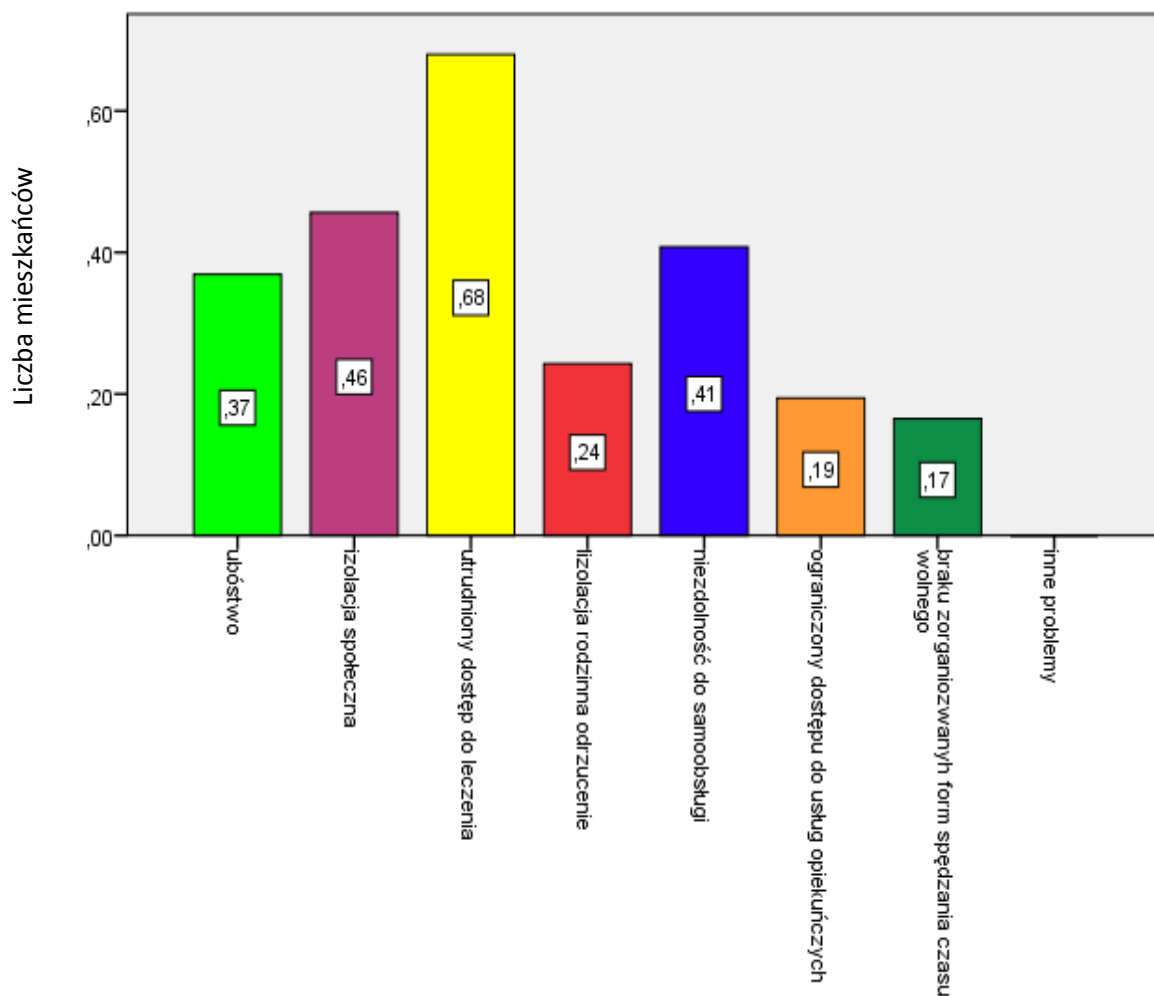
Wykres 19. Problemy z jakimi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne na terenie gminy Głogów Małopolski



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

Osoby niepełnosprawne najczęściej w gminie Głogów Małopolskim spotykają się z problemem barier architektonicznych – 58 razy respondenci wskazali taką odpowiedź. Bardzo duży problem stanowi także ograniczony dostęp do placówek rehabilitacyjnych, które wskazało w 49 respondentów. Badani wskazują również utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu (36), brak akceptacji w środowisku lokalnym (31) jak również brak miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością (27). W dalszej kolejności badani wskazują problemy psychiczne (23), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (22) oraz izolacje społeczną (16). Najrzadziej respondenci wskazują ubóstwo jako problem osoby niepełnosprawnej, odpowiedzi takiej udzieliło 6 badanych.

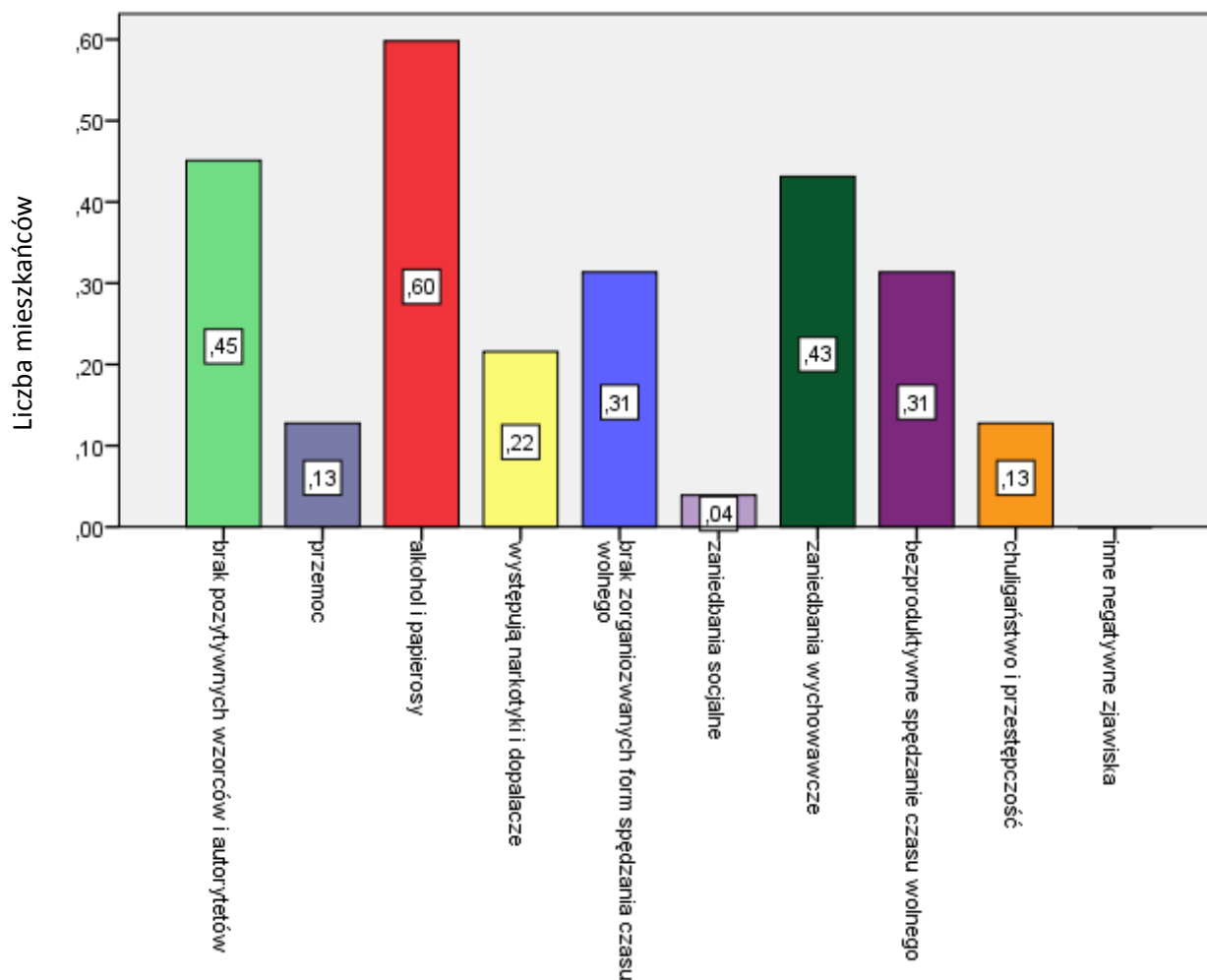
Wykres 20. Problemy społeczne z jakimi borykają się osoby starsze na terenie gminy Głogów Małopolskim



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Mlp.

Zdaniem respondentów największym problemem osób starszych w gminie Głogów Małopolski jest utrudniony dostęp do leczenia, problem taki dostrzega 68 badanych. Bardzo ważną kwestią zdaniem 46 osób badanych jest również izolacja społeczna czyli osamotnienie. Niezdolność do samoobsługi to problem wskazywany przez 41 respondentów, za raz za nim 37 badanych mieszkańców Gminy wskazało ubóstwo. Wielu badanych dostrzega także wagę problemu jakim jest izolacja rodzinna tj. odrzucenie przez najbliższych członków rodziny blisko 1/5 badanych, bo 24 osoby wskazały taką odpowiedź. Najrzadziej, jedyne 17 badanych wskazało brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze jako istotny problem społeczny w tej grupie.

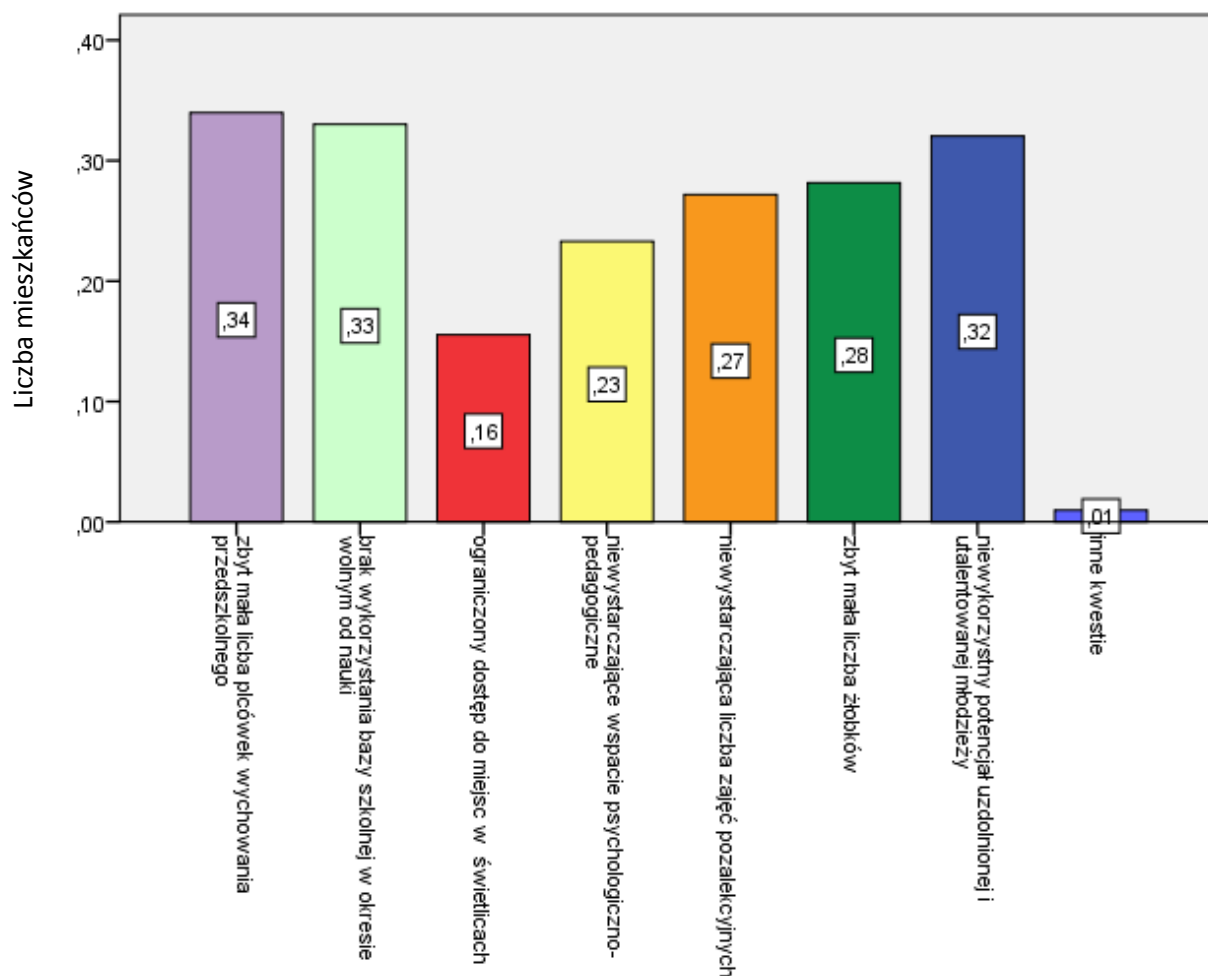
Wykres 21. Negatywne zjawiska występujące wśród dzieci i młodzieży na terenie Gminy Głogów Małopolski.



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

W opinii badanych respondentów najbardziej negatywnym zjawiskiem występującym wśród dzieci i młodzieży na terenie gminy Głogów Małopolski jest sięganie po alkohol i papierosy. Problem ten dostrzega ponad połowa badanych osób (60). Brak pozytywnych wzorców i autorytetów jako problem dotyczący najmłodszych mieszkańców gminy wskazuje 45 respondentów, z kolei zaniedbania socjalne 43 badanych osób. Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego jako negatywne zjawisko postrzega 31 badanych, na takim samym poziomie (31) jest brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego. Obecność narkotyków i dopalaczy jako problem wskazuje 22 badanych respondentów, chuligaństwo i przestępczość oraz przemoc wskazało odpowiedni po 13 ankietowanych. Dla 4 badanych negatywnym zjawiskiem dotyczącym dzieci i młodzieży są zaniedbania wychowawcze.

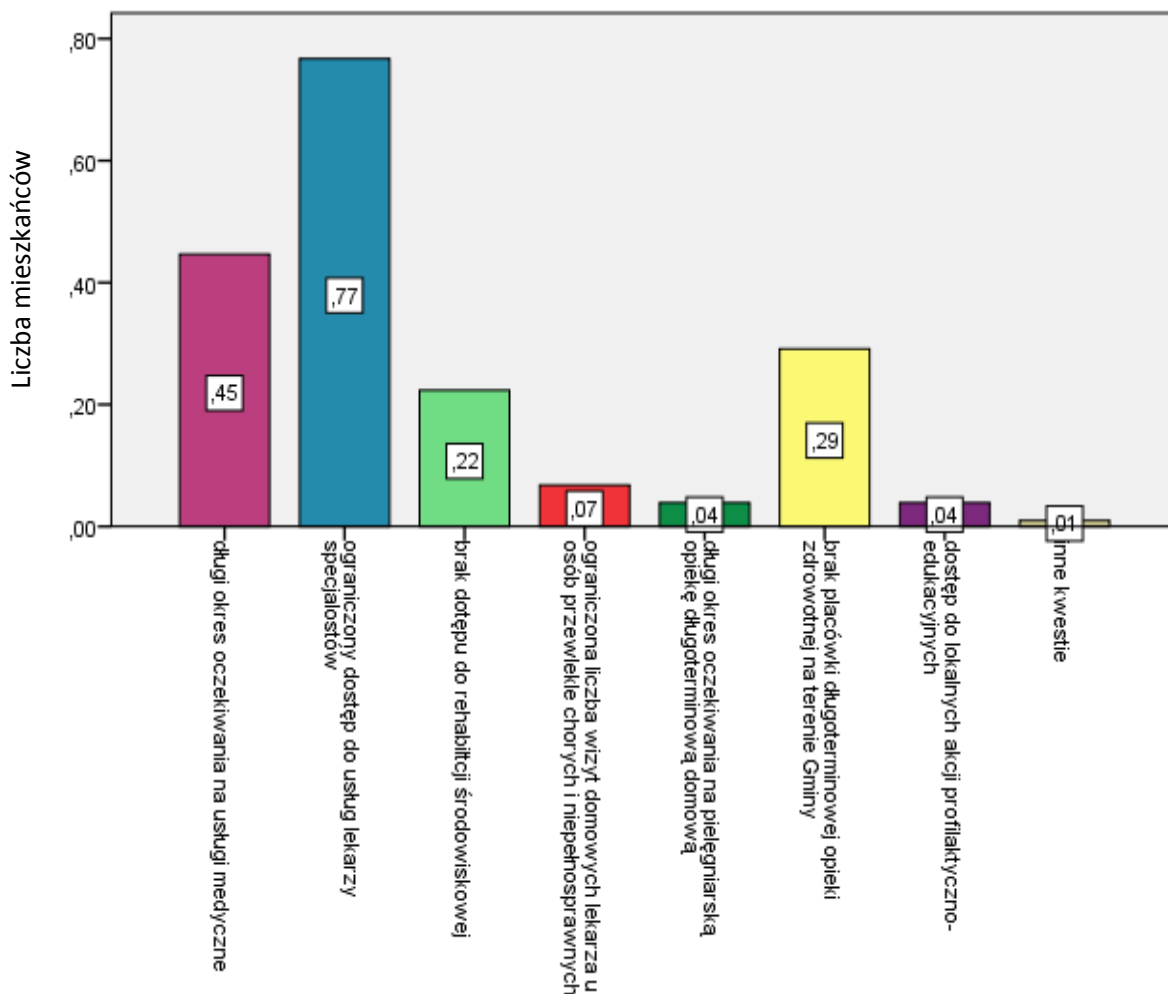
Wykres 22. Najważniejsze problemy w obszarze edukacji na terenie gminy Głogów Małopolski.



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

Z przeprowadzonych badań wynika, iż najczęściej (34) wskazywanym problemem w obszarze edukacji na terenie gminy Głogów Małopolski jest zbyt mała liczba placówek wychowania przedszkolnego. Za istotną kwestię respondenci uważają brak wykorzystania bazy szkolnej w okresie wolnym od nauki, odpowiedzi takiej udzielono 33 razy. Badani zauważają również że problemem jest niewykorzystanie potencjału uzdolnionej młodzieży, 32 odpowiedzi wskazujące powyższy problem. Niewiele niżej w skali problemów znalazła się zbyt mała liczba żłobków (28), niewystarczająca liczba zajęć pozalekcyjnych (27) oraz niewystarczające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne (23). Najrzadziej ankietowani wskazywali ograniczony dostęp do miejsc w świetlicach, który wskazało 16 badanych respondentów. Inne kwestie w obszarze edukacji poruszyła 1 osoba.

Wykres 23. Najważniejsze problemy w obszarze opieki zdrowotnej na terenie gminy Głogów Małopolski



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów MI

Osoby biorące udział w badaniu wskazały, że największym problem w obszarze opieki zdrowotnej na terenie gminy Głogów Małopolski jest ograniczony dostęp do usług lekarzy specjalistów, 77 respondentów udzieliło takiej odpowiedzi. Z kolei długi okres oczekiwania na usługi medyczne został wskazany przez 45 ankietowanych. Dotychczasowy brak długoterminowej placówki opieki zdrowotnej wskazało 29 ankietowanych, natomiast brak dostępu do rehabilitacji środowiskowej 22 respondentów. Najrzadziej osoby badane wskazywały organiczną liczbę wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych (7 badanych), długi okres oczekiwania na pielęgniarską opiekę długoterminową oraz dostęp do lokalnych akcji profilaktyczno - edukacyjnych, które odpowiednio wskazały po 4 osoby ankietowane.

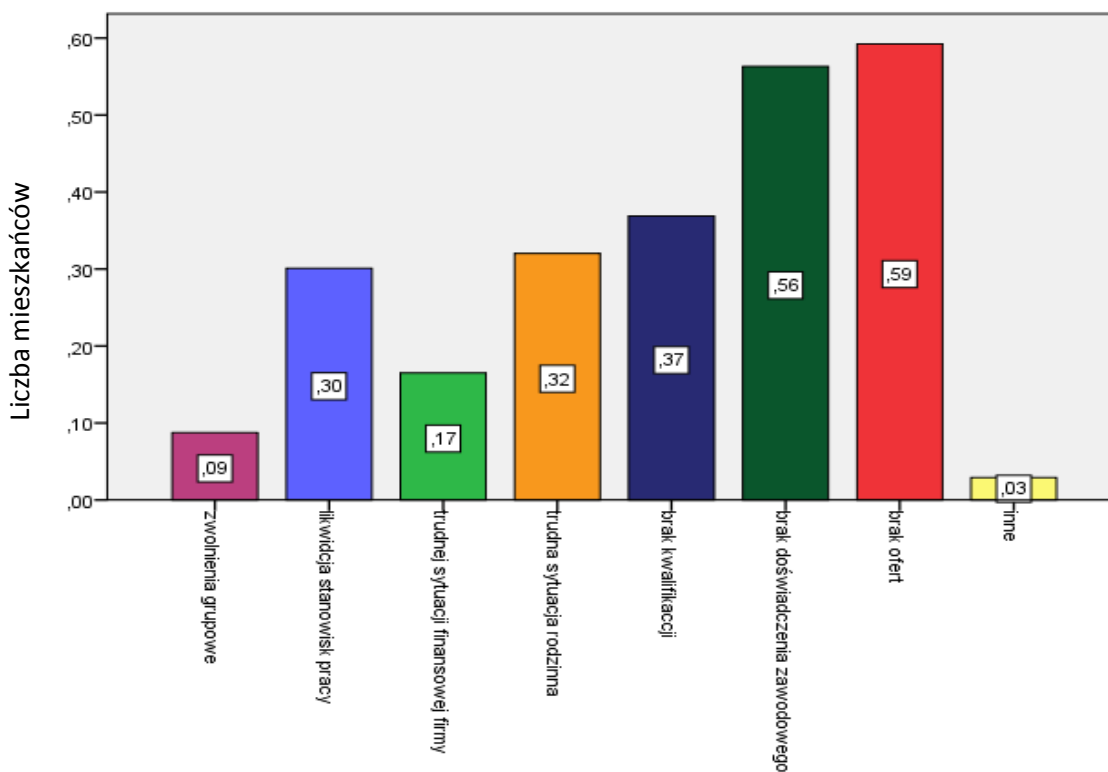
Tabela 16. Obecność problemu bezrobocia na terenie gminy Głogów Małopolski

Wykształcenie	Czy u Pani/Pana lub u znajomych, krewnych występuje problem bezrobocia		Ogółem
	Nie	Tak	
Podstawowe	1,0%	1,9%	2,9%
Zawodowe	5,8%	8,7%	14,6%
Średnie	17,5%	16,5%	34,0%
Policealne	2,9%	9,7%	12,6%
Wyższe	17,5%	18,4%	35,9%
Ogólne	44,7%	55,3%	100,0%

Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

W opinii ponad połowy ankietowanych osób (55,3%) na terenie gminy Głogów Małopolski występuje problem bezrobocia. Z problemem tym zmagają się zarówno krewni jak i znajomi respondentów. Problemu bezrobocia jednocześnie nie dostrzega 44,7% badanych osób.

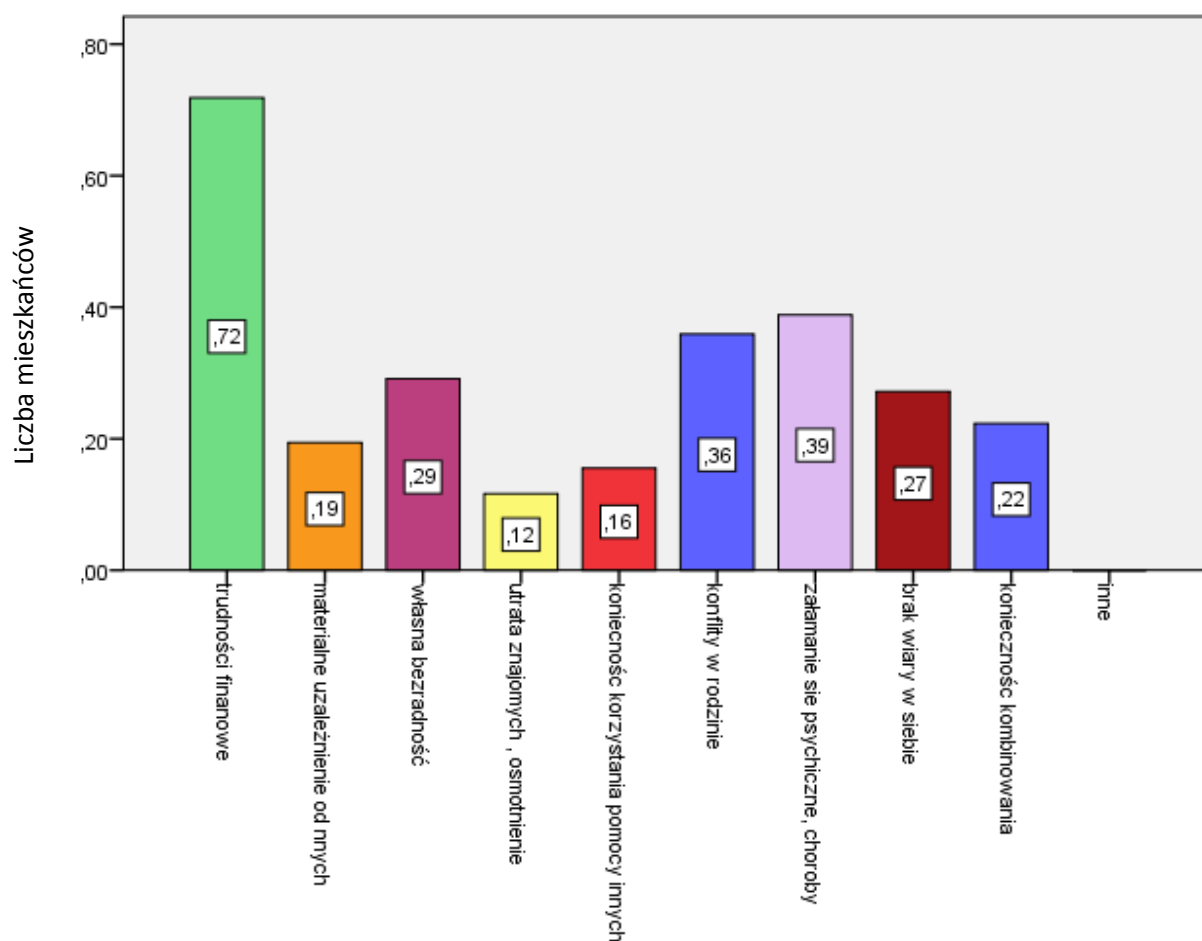
Wykres 24. Najczęstsza przyczyna braku pracy w opinii mieszkańców gminy Głogów Małopolski



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

Z przeprowadzonych badań wynika, że mieszkańcy Głogowa Małopolskiego za najczęstsze przyczyny braku pracy uważają brak ofert pracy – 59 respondentów wskazało taką odpowiedź oraz brak doświadczenia zawodowego zdaniem 56 badanych. W dalszej kolejności respondenci wskazali brak kwalifikacji – 37 ankietowanych, trudną sytuację rodzinną, osobistą - wskazało 32 badanych. Likwidacja stanowiska pracy została wskazana przez 30 respondentów. Natomiast 17 badanych uważa że to trudna sytuacja finansowa firmy. Najrzadziej bo jedynie 9 razy badani wskazali zwolnienia grupowe za przyczynę braku pracy.

Wykres 25. Najtrudniejsze konsekwencje pozostawania bez pracy.

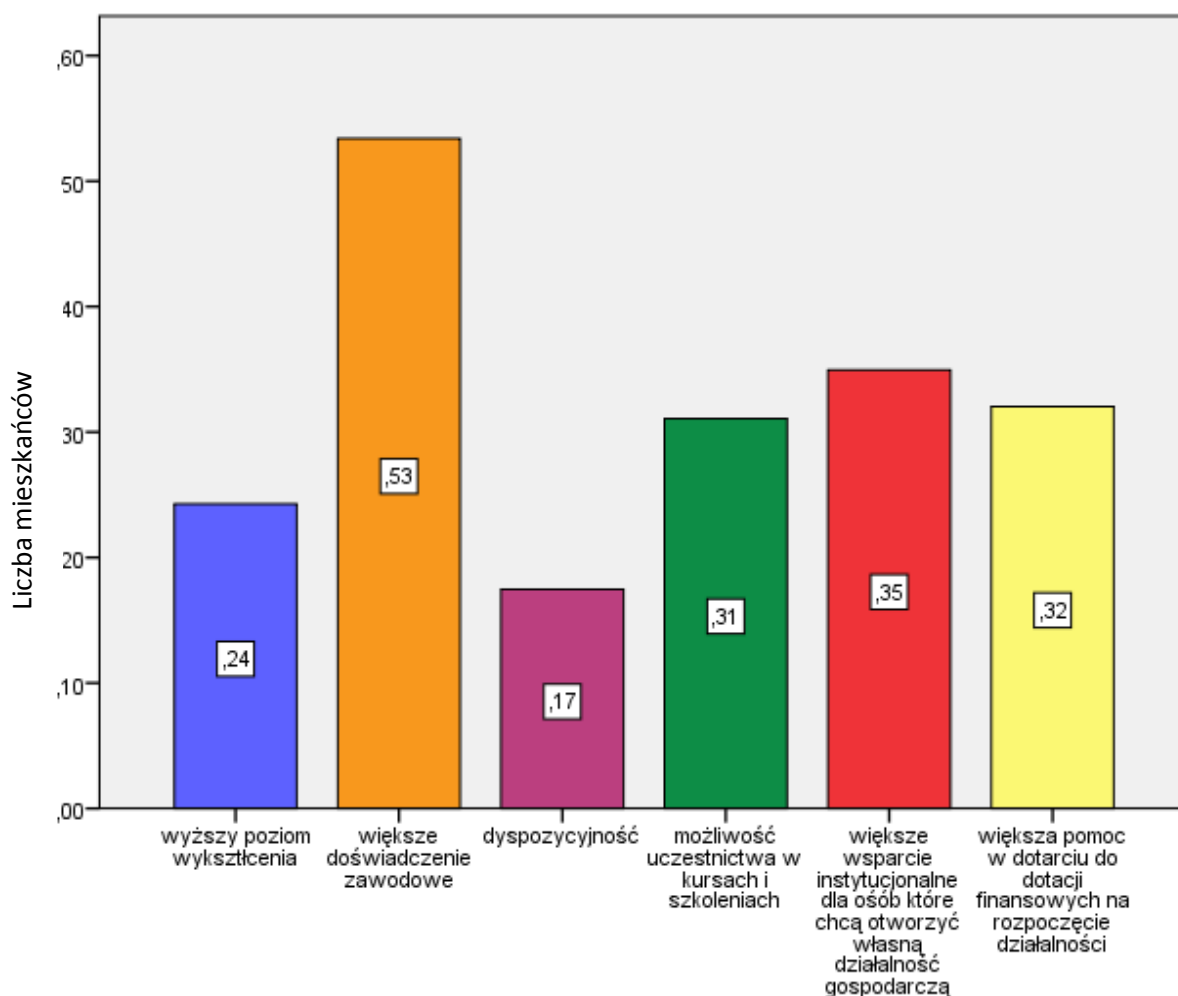


Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

Z przeprowadzonych badań jednoznacznie wynika, że respondenci za trudności finansowe są najtrudniejszą konsekwencją pozostawania bez pracy w opinii 72 ankietowanych. Drugą poważną konsekwencją braku pracy jest załamanie się psychiczne oraz choroby, tę konsekwencje wskazuje 39 badanych, 36 respondentów wskazuje konflikty w rodzinie jako bezpośredni wynik braku pracy. W dalszej

kolejności 29 respondentów wskazało własną bezradność, 27 ankietowanych wybrało brak wiary w siebie. Konieczność kombinowania jako konsekwencje braku pracy wskazało 22 badanych, 19 ankietowanych materialne uzależnienie od innych zaś 16 respondentów widzi konieczność korzystanie z pomocy instytucji. Zdaniem 12 badanych respondentów konsekwencją braku pracy jest utrata znajomych i osamotnienie.

Wykres 26.. Czynniki zwiększające szansę na znalezienie pracy.



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

W opinii 53 badanych respondentów szansę na znalezienie pracy dałoby większe doświadczenie zawodowe. Znaczącą rolę według 35 badanych osób odegrałoby również większe wsparcie instytucjonalne dla osób, które chcą otworzyć własną działalność gospodarczą oraz większa pomoc w dotarciu do dotacji finansowych na rozpoczęcie działalności, takiej odpowiedzi udzieliło 32 badanych. W dalszej kolejności ankietowani wskazali możliwość uczestnictwa w kursach i szkoleniach, odpowiedzi

takiej udzieliło 31 respondentów według 24 ankietowanych wyższy poziom wykształcenia byłby szansą na znalezienie pracy. Jedynie 17 badanych osób wskazało dyspozycyjność jako czynnik ułatwiający podjęcie pracy.

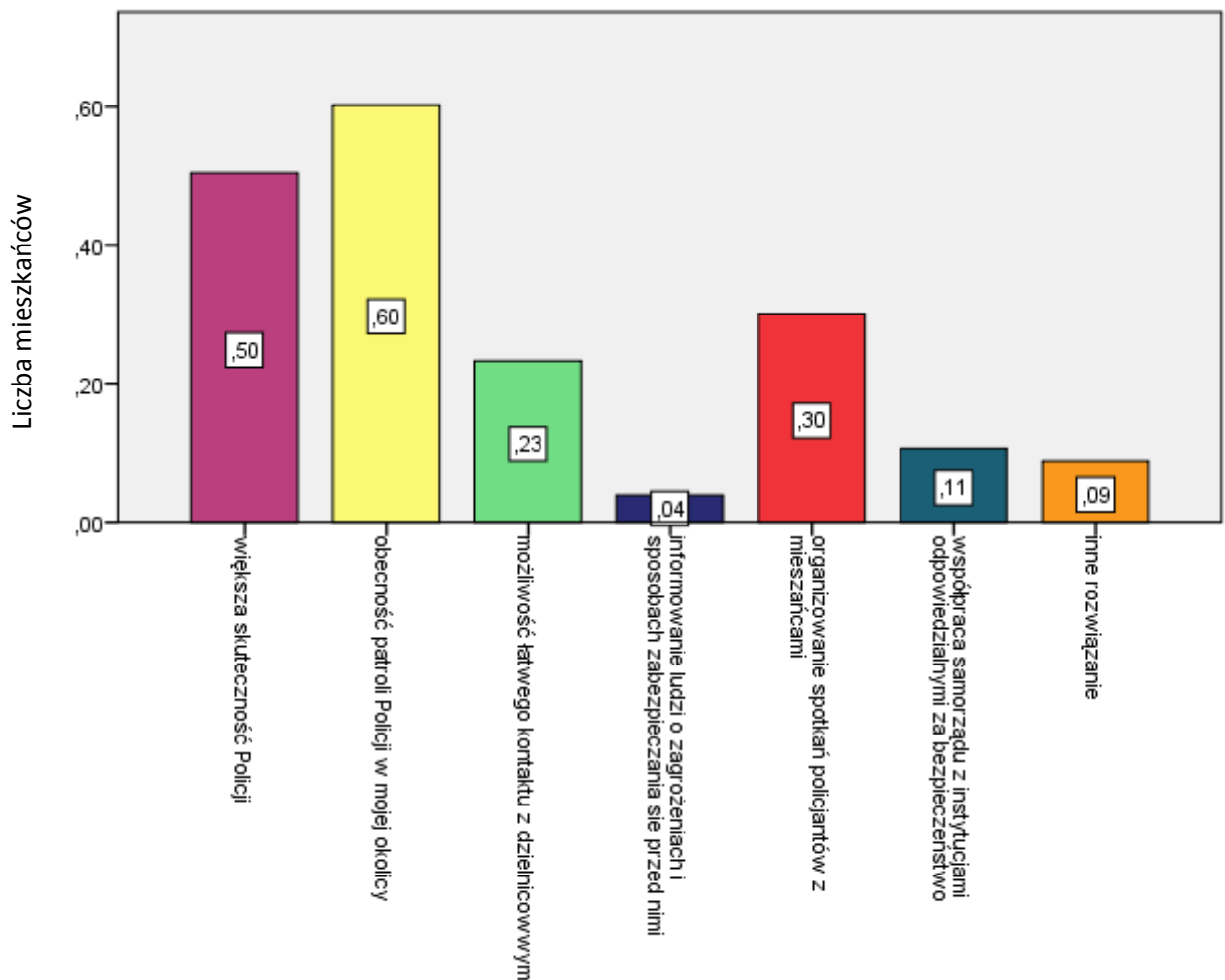
Tabela 17. Stan bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania w opinii mieszkańców gminy Głogów Małopolski

Miejsce zamieszkania	Jak ocenia Pani/Pan stan bezpieczeństwa w miejscu swojego zamieszkania?					Ogółem
	Zdecydowanie źle	Raczej źle	Trudno powiedzieć	Raczej dobrze	Zdecydowanie dobrze	
Miasto	0,0%	2,9%	14,6%	30,1%	2,9%	51,5%
Wieś	1,9%	3,9%	14,6%	26,2%	1,9%	48,5%
Ogółem	1,9%	6,8%	29,1%	56,3%	4,9%	100,0%

Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

Z przeprowadzonych badań wynika, że ponad połowa 56,3% wszystkich respondentów raczej dobrze ocenia stan swojego bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Zdecydowanie dobrze stan bezpieczeństwa w miejscu swojego zamieszkania ocenia 4,9% respondentów, częściej bezpiecznie czują się mieszkańcy Głogowa Małopolskiego (2,9% badanych) aniżeli sołectw w gminie (1,9% badanych). Raczej źle stan bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania oceniają mieszkańcy wsi (3,9% badanych) aniżeli mieszkańcy Głogowa Małopolskiego (2,9% badanych). W grupie mieszkańców, którzy zdecydowanie źle oceniają stan bezpieczeństwa są wyłącznie mieszkańcy wsi, którzy stanowią 1,9% ogółu respondentów. Warto zauważyć, że trudności z określeniem swojego stanu bezpieczeństwa ma znacząca część badanych osób bo aż 29,1%.

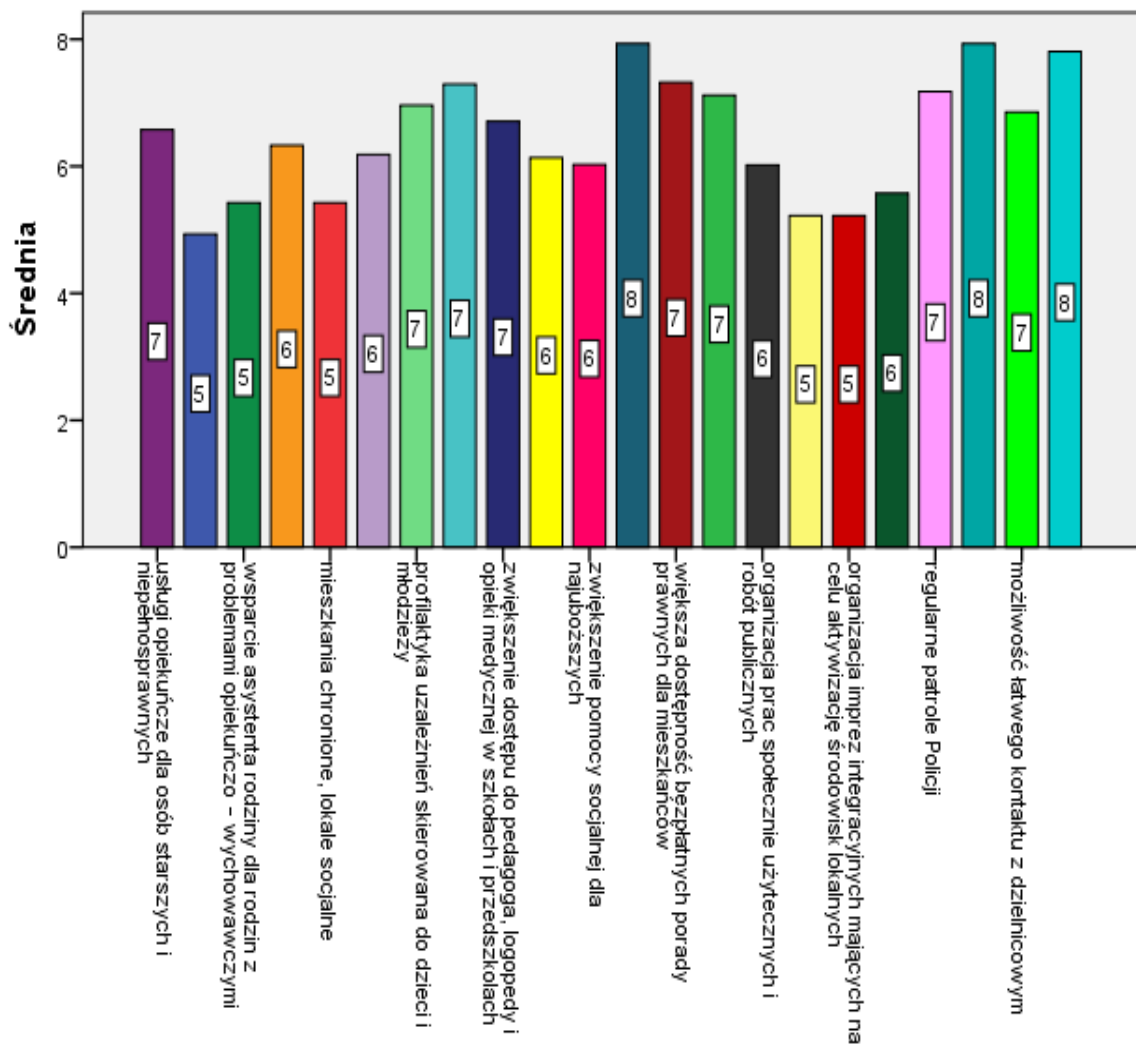
Wykres 27. Działania Policji najważniejsze dla poprawy bezpieczeństwa mieszkańców gminy Głogów Małopolski.



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

Z przeprowadzonych badań wynika, że za najważniejsze działanie z punktu widzenia poprawy bezpieczeństwa w miejscu swojego zamieszkania w opinii 60 respondentów jest obecność patroli Policji w miejscu zamieszkania. Według 50 badanych to większa skuteczność Policji (zatrzymanie przestępców, odzyskanie mienia, przywrócenie porządku, itp.) wpłynęłoby na poprawę stanu bezpieczeństwa. Z kolei 30 ankietowanych uważa, że cel ten udałoby się osiągnąć poprzez organizowanie spotkań policjantów z mieszkańcami. Najrzadziej bo jedynie 11 respondentów wskazywało współpracę samorządu z instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo czy o informowanie ludzi o zagrożeniach i sposobach zabezpieczania się przed nimi

Wykres 28. Działania przyczyniające się do rozwiązania problemów społecznych na terenie gminy Głogów Małopolski



Źródło: Badania własne MGOPS Głogów Młp.

Legenda:

- 1– 3 - brak znaczenie
- 4 - 5 - małe znaczenie
- 6 - 8 – duże znaczenie
- 9 - 10 – najważniejsze

Z przeprowadzonych badań wynika, że respondenci uważają iż każde z przedstawionych działań w mniejszym lub większym stopniu przyczyniłoby się do rozwiązania problemów społecznych w gminie Głogów Małopolski.

Do działań o niskim znaczeniu dla rozwiązania problemów społecznych respondenci zaliczyli :

- usługi w postaci pomocy sąsiedzkiej,

- wsparcie asystenta rodziny dla rodzin z problemami opiekuńczo wychowawczymi ,
- mieszkania chronione, lokale socjalne;
- inicjowanie działań do powstania wolontariatu ,
- organizowanie imprez integracyjnych mających na celu aktywizację środowisk lokalnych.

Wszystkie pozostałe działania mają wysokie znaczenie dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie Głogów Małopolski.

ROZDZIAŁ V

5.1 Analiza SWOT

Analiza mocnych i słabych stron (SWOT) stanowi jedną z podstawowych metod strategicznych polegających na ocenie elementów, które należy wykorzystać lub też eliminować podczas realizacji zadań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Istotą analizy jest identyfikacja czynników które mogą wpływać na funkcjonowanie Strategii oraz posegregowanie ich na cztery grupy:

- mocne strony - S (Strengths) - to czynnik wewnętrzny Gminy, czyli to co stanowi atut, przewagę, zaletę
- słabe strony - W (Weaknesses) - to czynnik wewnętrzny Gminy czyli to co stanowi słabość, barierę, wadę
- szanse - O (Opportunities) - to czynnik zewnętrzny - otoczenie Gminy czyli to co stwarza korzystne zmiany,
- zagrożenia - T (Threats) - to czynnik zewnętrzny – otoczenie Gminy czyli to co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej

Tabela 18. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Dzieci i młodzież	
<ul style="list-style-type: none">• Wyspecjalizowana kadra kierownicza pracownicza świetlicy,• Zaangażowanie pracowników instytucji pomocy społecznej i wolontariuszy,• Otwartość administracji gminnej na problemy społeczne,• Istniejąca baza lokalowa świetlicy z bogatym wyposażeniem w sprzęt i pomieszczenia• Dobrze rozwinięta infrastruktura lokalna z dobrą lokalizacją i dobrą komunikacją,• Funkcjonujące i chętne do współpracy firmy.• Duży zakres środków wsparcia instytucjonalnego osób pozostających w trudnej sytuacji	<ul style="list-style-type: none">• Niechęć rodziców do korzystania z pomocy oferowanej przez świetlicę,• Niski poziom wiedzy na temat problemów społecznych,• Niski poziom świadomości społecznej na temat zasad i roli placówek opiekuńczo wychowawczych,• Słaba aktywność społeczna mieszkańców• Problem bezradności wychowawczo-opiekuńczej• Słabość systemu pośrednictwa pracy• Brak dostępu do specjalistycznych usług opieki medycznej• Niskie wykształcenie i brak

<p>życiowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dobra jakość funkcjonowania GKRPA, ZI oraz Grup roboczych • Dobra współpraca pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania patologiom społecznym • Dobra jakość pracy policji • Dobra jakość oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży • Dobra jakość oferty kulturalnooświatowej oraz rekreacyjnej skierowanej do mieszkańców Gminy • Ciągłe doskonalenie się kadry pomocy społecznej • Rosnące ambicje młodych ludzi do podwyższania kwalifikacji zawodowych • Działalność gminnych bibliotek • Funkcjonowanie trwałego systemu norm moralnych i prawnych 	<p>kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom aktywności bezrobotnych • Niewystarczająca oferta działań aktywizacyjnych wobec bezrobotnych • Niewystarczająca liczba ofert zatrudnienia • Występowanie patologii społecznych • Problem przemocy w rodzinach • Problem bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego • Występowanie problemu uzależnień • Niewystarczająca ilość mieszkań i lokali socjalnych • Niewystarczające nakłady na wdrażanie programów profilaktyki patologii społecznych • Niewystarczające nakłady na wdrażanie programów promocji zdrowia i aktywnego trybu życia • Niewystarczająca oferta działań aktywizacyjnych skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych • Niewystarczająca liczba wydarzeń kulturalnych, rekreacyjnych i oświatowych integrujących lokalną społeczność skierowanych do mieszkańców
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość pozyskiwania i wykorzystania środków z różnych źródeł /tj. Fundusze UE, budżet gminy, fundusze komisji przeciwdziałania alkoholizmowi, sponsorzy darczyńcy/, • Pozytywny odbiór działalności wśród uczestników i ich rodzin, 	<ul style="list-style-type: none"> • Słabo rozwinięta sieć informacyjna działalności świetlicy, • Istniejące stereotypy na temat osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, • Niechęć ludzi do współpracy,

<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi, instytucjami i firmami, • Możliwość tworzenia wolontariatu, • Pozytywna ocena efektów działalności świetlicy wśród pedagogów, nauczycieli kuratorów społecznych • Korzystne położenie Gminy umożliwiające rozwój zasobów ludzkich i gospodarki poprzez dostępność wojewódzkich ośrodków edukacji i zatrudnienia • Możliwość pozyskiwania krajowych środków finansowych na rozwój zasobów Gminy • Możliwość pozyskiwania europejskich środków finansowych w ramach Perspektywy 2014-2020 (m.in. POWER, RPO woj. Podkarpackiego) • Rozwój przedsiębiorczości lokalnej • Rozwój współpracy sektora samorządowego i organizacji pozarządowych • Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej • Promocja zdrowego stylu życia • Stworzenie zintegrowanego systemu współpracy instytucji i organizacji działających w obszarze zwalczania patologii społecznych • Zwiększenie promocji Gminy • Wzrost instrumentów finansowych wspierających tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich • Edukacja społeczeństwa w kierunku pozytywnego kształtowania świadomości i poczucia wartości • Poszerzenie procesów dydaktycznych o technologie informatyczne • Chęć zdobywania wykształcenia przez młodzież, która rozumie zachodzące przemiany • Zwiększenie dostępu do Internetu • Rozwój gospodarczy Gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • Obawy rodziców przed tzw. naznaczeniem ich dzieci • Występowanie szarej strefy zatrudnienia • Występowanie zjawiska dziedziczenia postaw patologicznych • Występowanie dysfunkcji społecznych w zakresie uzależnienia i przemocy w rodzinie • Narastający problem agresji wśród młodzieży • Kryzys rodziny (rodziny rozbite, samotne macierzyństwo) • Migracja zarobkowa ludzi młodych i wykształconych • Pogarszający się stan zdrowia społeczeństwa • Wyuczona bezradność i niechęć do zmiany sytuacji życiowej świadczeniobiorców pomocy społecznej • Brak integracji mieszkańców Gminy • Niski poziom włączenia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych • Roszczeniowa i agresywna postawa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym • Niewystarczająca ilość środków finansowych na wzmacnianie potencjału kadr instytucji pomocy społecznej • Ograniczona oferta usług NFZ • Silne zbiurokratyzowanie procesów pomocy • Postępująca degradacja wartości rodziny • Postępująca apatia i zniechęcenie oraz upowszechnienie się postawy roszczeniowej • Utrzymująca się rozbieżność pomiędzy kwalifikacjami a potrzebami rynku pracy • Słaba motywacja do podnoszenia kwalifikacji zawodowych społeczeństwa
---	--

5.2 Cele główne, cele szczegółowe, działania, wskaźniki pomiaru, instytucje odpowiedzialne, środki finansowania

Cel główny 1. Przeciwdziałanie czynnikom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz ograniczanie ich skutków.

Cel szczegółowy 1: Kreowanie i wdrażanie programów profilaktyki i ograniczania skutków bezrobocia

Działania:

1. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.
2. Organizowanie i wdrażanie kompleksowych programów szkoleniowo-doradczych skierowanych na reintegrację z rynkiem pracy osób bezrobotnych z wykorzystaniem środków finansowania w postaci dotacji unijnych w perspektywie 2014-2020.
3. Aktywizacja bezrobotnych poprzez organizację różnorodnych form wsparcia wynikających z ustawy a dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (m.in.: staże, szkolenia, praktyki zawodowe).
4. Zapewnienie porad psychologicznych i specjalistycznych osobom pozostającym bez zatrudnienia.
5. Organizacja robót publicznych i prac społecznie użytecznych.
6. Propagowanie idei przedsiębiorczości i ekonomii społecznej, w tym aktywne wsparcie osób zamierzających rozpocząć działalności gospodarczą lub założyć spółdzielnię socjalną.
7. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami pozostającymi poza rynkiem pracy w oparciu o kontrakt socjalny.
8. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez świadczenie usług pomocy społecznej na rzecz osób bezrobotnych – wsparcie finansowe, materialne i niematerialne.
9. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Rzeszowie w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie Gminy.
10. Upowszechnienie informacji o usługach i instrumentach rynku pracy oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Rzeszowie
11. Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy (edukacja szkolna w zakresie wyboru zawodu i umiejętności poruszania się po rynku pracy).
12. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych.

Cel szczegółowy 2: Kreowanie i wdrażanie programów profilaktyki i ograniczania skutków ubóstwa

Działania:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Udzielanie przez MGOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.
6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
7. Opracowanie, realizacja lub współdziałanie w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich

Cel szczegółowy 3: Kreowanie i wdrażanie programów profilaktyki i ograniczania skutków uzależnień.

Działania:

1. Organizowanie i finansowanie szkoleń/warsztatów/poradnictwa z dziedziny profilaktyki wszelkiego rodzaju uzależnień ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
2. Udzielanie pomocy specjalistycznej pomocy psychologicznej i prawnej osobom i rodzinom doświadczającym problemu uzależnienia lub współuzależnienia.
3. Organizowanie i finansowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
4. Organizacja i finansowanie edukacji publicznej, imprez zbiorowych, wyjazdów terapeutycznych i kampanii informacyjnych dot. profilaktyki uzależnień (narkotyki, dopalacze, alkohol, nikotyna, nowoczesne media – internet, komputer, telefon komórkowy).

5. Organizacja i finansowanie promocji zdrowego stylu życia.
6. Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia spożycia alkoholu oraz zmiany struktury spożycia alkoholu.
7. Stworzenie systemu kontroli społecznej w zakresie dostępności dzieci i młodzieży szkolnej do narkotyków, dopalaczy i alkoholu pochodzącego zwłaszcza z nielegalnych źródeł.
8. Organizacja wypoczynku z programem socjoterapii dla dzieci i młodzieży z rodzin doświadczających problemu uzależnień.
9. Świadczenie pracy socjalnej na rzecz osób i rodzin doświadczających problemu uzależnień.
10. Świadczenie wsparcia finansowego, materialnego i niematerialnego na rzecz osób i rodzin doświadczających problemu uzależnień przez MGOPS.
11. Opracowanie zintegrowanego systemu współpracy instytucji i organizacji działających w obszarze problemów uzależnień na terenie Gminy.
12. Upowszechnianie informacji o możliwościach i formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy osobom dotkniętym uzależnieniami.

Wskaźniki pomiaru Celu głównego 1:

1. Liczba osób bezrobotnych w Gminie.
2. Liczba osób biorących udział w programach i projektach skierowanych do osób bezrobotnych i ubogich.
3. Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia i ubóstwa.
4. Liczba świadczeń przyznanych i wypłacanych z powodu bezrobocia i ubóstwa.
5. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach z zakresu aktywizacji zawodowej.
6. Liczba osób bezrobotnych i ubogich objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
7. Liczba osób biorących udział w pracach społecznie użytecznych i robotach publicznych.
8. Liczba programów wsparcia osób bezrobotnych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych.
10. Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem.
11. Liczba osób korzystających z pomocy z powodu uzależnienia.
12. Liczba osób, które otrzymały wsparcie w ramach realizowanych programów i

- projektów. skierowanych do osób i rodzin doświadczających problemu uzależnienia.
13. Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych i profilaktycznych skierowanych do osób i rodzin doświadczających problemu uzależnienia.
14. Liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa.
15. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zorganizowanych formach wypoczynku.
16. Liczba informacji nt. ofert pomocy świadczonej przez instytucje i organizacje na rzecz osób doświadczających problemu uzależnienia.
17. Liczba zorganizowanych kampanii informacyjnych, imprez zbiorowych, wyjazdów terapeutycznych i innych działań z zakresu edukacji społecznej na rzecz informacji i profilaktyki uzależnień.
18. Liczba skontrolowanych punktów sprzedaży alkoholu.
19. Liczba świadczeń pomocy społecznej zrealizowanych na rzecz korzystających z pomocy z powodu uzależnień.

Dostępne narzędzia weryfikacji pomiaru wskaźników celu głównego 1 :

- dane statystyczne,
- dane budżetu gminy
- podpisane deklaracje uczestnictwa w projektach i programach,
- listy obecności na szkoleniach/kursach/warsztatach,
- wydane certyfikaty/dyplomy/świadectwa
- zawarte kontrakty socjalne,
- wywiady środowiskowe,
- zrealizowane świadczenia pomocy społecznej, zorganizowane kampanie informacyjne, imprezy zbiorowe, wyjazdy terapeutyczne i inne działania z zakresu edukacji społecznej i informacji na rzecz ograniczania czynników wykluczenia społecznego

Częstotliwość pomiaru wskaźników celu głównego 1:

Raz w roku – dane dotyczące realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Głogów Małopolski zostaną zawarte w rocznym sprawozdaniu z działalności MGOPS w Głogowie Małopolskim

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2017-2020

Instytucje odpowiedzialne za wdrożenie działań:

Burmistrz Gminy Głogów Małopolski, Miejsko- Gminnym Ośrodek Pomocy Społecznej w Głogów Małopolski, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe.

Partnerzy:

Powiatowy Urząd Pracy w Rzeszowie, organizacje rządowe, organizacje samorządowe, organizacje pozarządowe, organizacje wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżety: centralny, województwa, samorządu, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, sponsorzy.

Cel główny 2 Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży

Cel operacyjny 1: Wsparcie rodzin z dysfunkcją opiekuńczo-wychowawczą

Działania:

1. Organizowanie i wdrażanie programów skierowanych na podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.
2. Organizowanie wsparcia psychologiczno-doradczego i pedagogicznego dla członków rodzin z dysfunkcją opiekuńczo-wychowawczą.
3. Wzmacnianie rodzin dysfunkcyjnych poprzez zapewnienie usług asystenta rodziny.
4. Wzmacnianie pracy socjalnej na rzecz rodzin wykazujących problemy opiekuńczo-wychowawcze.
5. Zapewnienie rodzinom korzystającym ze świadczeń pomocy MGOPS wsparcia finansowego i rzeczowego na rzecz pokonywania trudności życiowych.
6. Włączenie społeczne członków rodzin dysfunkcyjnych poprzez udostępnienie możliwości korzystania z dóbr kultury, turystyki i rekreacji.
7. Organizowanie i wdrażanie programów socjoterapii dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.
8. Organizowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.
9. Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.
10. Realizowanie programu dożywiania.
11. Wdrażanie programów wsparcia rozwoju rodzin.

12. Zwiększenie jakości współpracy instytucji i organizacji świadczących pomoc na rzecz osób i rodzin z dysfunkcjami

Cel szczegółowy 2: Wsparcie rodzin z problemem przemocy

Działania:

1. Organizowanie i finansowanie poradnictwa dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
2. Udzielanie pomocy specjalistycznej pomocy psychologicznej i prawnej osobom i rodzinom doświadczającym problemu przemocy.
3. Organizowanie i finansowanie szkoleń/warsztatów/poradnictwa z dziedziny profilaktyki zachowań i postaw agresywnych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
4. Organizacja i finansowanie edukacji publicznej, imprez zbiorowych, wyjazdów terapeutycznych i kampanii informacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
5. Prowadzenie procedury „Niebieskich Kart”.
6. Zapewnienie rodzinom korzystającym ze świadczeń pomocy MGOPS wsparcia finansowego i rzeczowego na rzecz pokonywania trudności życiowych.
7. Rozwijanie form pracy socjalnej z rodzinami osobami doświadczającymi przemocy.
8. Współpraca z Komisariatem Policji w Głogowie Małopolskim, wymiarem sprawiedliwości wobec sprawców przemocy w rodzinie w celu zwiększenia szybkości i skuteczności oddziaływania szczególnie w przypadku przemocy wobec dzieci.
9. Rozwijanie form pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
10. Opracowanie zintegrowanego systemu współpracy instytucji i organizacji działających w obszarze problemów przemocy na terenie Gminy.
11. Upowszechnianie informacji o możliwościach i formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy osobom dotkniętym problemami przemocy.

Cel szczegółowy 3: Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju

Działania:

1. Podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania. .
2. Rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice

socjoterapeutyczne).

3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy).

4. Organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych (np. w formie bezpłatnych zajęć), przyznawanie im stypendiów za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe.

5. Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych, m.in. poprzez prowadzenie nauczania indywidualnego oraz likwidowanie barier architektonicznych.

6. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.

7. Rozwijanie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego, organizowanie wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Cel szczegółowy 4: opracowanie planu public relations świetlicy socjoterapeutycznej oraz upowszechnianie jej znaczenia dla społeczności lokalnej

Działanie:

- a) Sukcesywne uczestnictwo pracowników świetlicy w szkoleniach z zakresu „Kontakt z mediami”,
- b) Założenie i promowanie strony internetowej informującej o działalności świetlicy,
- c) Rozpowszechnianie informacji o działalności świetlicy wśród władz samorządowych,
- d) Zamieszczanie informacji o działalności świetlicy na stronie internetowej wszystkich jednostek samorządu terytorialnego prowadzących swą działalność na terenie gminy,
- e) Informowanie rodzin z terenu gminy o działalności świetlicy,
- f) Zamieszczanie informacji o działalności świetlicy w prasie lokalnej,
- g) Umieszczanie informacji o działalności na tablicach ogłoszeń umiejscowionych na terenie gminy,
- h) Promowanie działalności świetlicy poprzez organizowanie imprez okolicznościowych,
- i) promowanie działalności świetlicy poprzez organizowanie wystaw prac

plastycznych wykonywanych przez uczestników, fotografii z zajęć i wyjazdów plenerowych

Wskaźniki pomiaru celu głównego 2:

1. Liczba rodzin objętych pracą socjalną,
2. Liczba rodzin objętych usługami asystenta rodziny,
3. Liczba dzieci objętych wsparciem,
4. Liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
5. Liczba żłobków i przedszkoli oraz liczba dzieci do nich uczęszczających
6. Liczba osób, które otrzymały wsparcie w ramach realizowanych programów i projektów skierowanych do rodzin.
7. Liczba uczestników biorących udział w formach zorganizowanego wypoczynku i zajęciach pozaszkolnych.
8. Liczba uczestników biorących udział w działaniach skierowanych na włączenie społeczne poprzez umożliwienie korzystania z dóbr kultury, rekreacji i turystyki.
9. Liczba przyznanych i wypłaconych świadczeń „500+”
10. Liczba wydanych kart „Dużej rodziny”
13. Liczba „Niebieskich kart” rodzinom z dziećmi

Dostępne narzędzia weryfikacji pomiaru wskaźników celu głównego 2 :

- dane statystyczne,
- dane budżetu gminy
- podpisane deklaracje uczestnictwa w projektach i programach,
- listy obecności na szkoleniach/kursach/warsztatach,
- wydane certyfikaty/dyplomy/świadczenia,
- zawarte kontrakty socjalne,
- wywiady środowiskowe,
- zrealizowane świadczenia pomocy społecznej,
- zorganizowane kampanie informacyjne, imprezy zbiorowe, wyjazdy terapeutyczne i inne działania z zakresu edukacji społecznej i informacji na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny

Częstotliwość pomiaru wskaźników Celu głównego 2:

Raz w roku – dane dotyczące realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Głogów Małopolski, zostaną zawarte w rocznym sprawozdaniu

z działalności MGOPS w Głogowie Małopolskim
<u>Czas realizacji działań:</u> Działania ciągłe w latach 2017-2020.
<u>Instytucje odpowiedzialne za wdrożenie działań:</u> Burmistrz Gminy Głogów Małopolski, Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głogowie Młp., Zespół Interdyscyplinarny, Policja, placówki oświatowe.
<u>Partnerzy:</u> organizacje rządowe, organizacje samorządowe, organizacje pozarządowe, organizacje wyznaniowe, społeczność lokalna.
<u>Źródła finansowania działań:</u> Budżety: centralny, województwa, samorządu, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, sponsorzy.

Cel główny 3: Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz ich włączenie społeczno-zawodowe.
Cel szczegółowy 1: Podniesienie zdolności do zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Działania: 1. Organizacja i współfinansowanie programów, którym celem jest aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. 2. Ułatwienie dostępu dla osób starszych i niepełnosprawnych do informacji o możliwych formach pomocy. 3. Udzielanie przez MGOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym. 4. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. 5. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi. 6. Zwiększenie dostępności do usług edukacyjnych osobom starszym i niepełnosprawnym. 7. Rozwój klas integracyjnych w systemie oświaty na terenie Gminy. 8. Promowanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych na terenie Gminy.
Cel szczegółowy 2: Podniesienie dostępności usług specjalistycznych i zdrowotnych świadczonych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Działania:

1. Podniesienie dostępności usług specjalistycznych i zdrowotnych świadczonych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
3. Zwiększenie dostępności do usług medycznych i rehabilitacyjnych dla osób starszych i niepełnosprawnych.
4. Organizacja i finansowanie działań mających na celu propagowanie zdrowego stylu życia, profilaktyki zdrowotnej i aktywności fizycznej.
5. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym.
6. Promocja wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Cel szczegółowy 3: Podniesienie aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych.

Działania:

1. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek.
2. Zwiększenie dostępności oraz podniesienie jakości usług społecznych w sferze sportu, rekreacji i kultury
3. Likwidacja barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej.
4. Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec osób starszych i niepełnosprawnych.
5. Organizacja i finansowanie programów i imprez informacyjnych mających na celu wzrost świadomości społecznej na temat problemów i sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych.
6. Podjęcie działań zmierzających do powołania grup samopomocowych dla osób starszych i niepełnosprawnych.
7. Profilaktyka wykluczenia poprzez propagowanie zdrowego stylu życia osób starszych i niepełnosprawnych.
8. Propagowanie idei wymiany międzypokoleniowej i międzykulturowej poprzez

rozwój wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie ubiegania się o dofinansowanie projektów pomocowych dotyczących problematyki osób starszych i niepełnosprawnych oraz wzajemne informowanie się o potrzebach oraz podejmowanych działaniach na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, współpraca przy pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych.

10. Zmiana wizerunku społecznego osób starszych i niepełnosprawnych poprzez prowadzenie kampanii informacyjnych.

Wskaźniki pomiaru Celu głównego 3:

1. Liczba projektów i programów skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych.

2. Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego.

3. Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych świadczeniami pomocy społecznej.

4. Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną.

5. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi.

6. Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi.

7. Liczba zdarzeń kulturalno-oświatowych skierowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych.

8. Liczba organizacji działających aktywnie na rzecz integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych.

9. Liczba świadczeń pomocy społecznej na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

10. Liczba osób niepełnosprawnych i wieku poprodukcyjnym na terenie Gminy.

11. Liczba placówek opieki zdrowotnej długoterminowej na terenie Gminy.

Dostępne narzędzia weryfikacji pomiaru wskaźników Celu głównego 3 :

- dane statystyczne,
- podpisane deklaracje uczestnictwa w projektach i programach,
- listy obecności na szkoleniach/kursach/warsztatach/poradnictwie,
- wydane certyfikaty/dyplomy/świadectwa,
- wywiady środowiskowe,
- ankiety,
- zrealizowane świadczenia pomocy społecznej,
- zrealizowane usługi opiekuńcze,
- zrealizowane usługi rehabilitacyjne,

<ul style="list-style-type: none"> • zorganizowane zdarzenia kulturalno-oświatowe skierowane na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych, • zorganizowane spotkania integracyjne osób starszych i niepełnosprawnych
<p><u>Częstotliwość pomiaru wskaźników celu głównego3:</u></p> <p>Raz w roku – dane dotyczące realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Głogów Małopolski zostaną zawarte w rocznym sprawozdaniu z działalności MGOPS w Głogowie Małopolskim</p>
<p><u>Czas realizacji działań:</u></p> <p>Działania ciągłe w latach 2017-2020.</p>
<p><u>Instytucje odpowiedzialne za wdrożenie działań:</u></p> <p>Burmistrz Gminy Głogów Małopolskiego, Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głogów Małopolskim, placówki oświatowe, Dzienny Dom Senior-Wigor w Budach Głogowskich.</p>
<p><u>Partnerzy:</u></p> <p>organizacje rządowe, organizacje samorządowe, organizacje pozarządowe, organizacje wyznaniowe, społeczność lokalna.</p>
<p><u>Źródła finansowania działań:</u></p> <p>Budżety: centralny, województwa, samorządu, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, sponsorzy</p>

5.3. Źródła finansowania działań przewidzianych od realizacji w ramach strategii

Podstawowym warunkiem realizacji celów zawartych w strategii jest jej finansowanie.

Zakłada się, że ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Głogów Małopolski obejmują lata 2017-2020 i dzięki alokacji środków unijnych na lata 2014-2020 z możliwością, będą one realizowane w sposób ciągły.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy;
- środki przekazane Gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszy krajowych (PFRON);
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

5.4. Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Głogów Małopolski na lata 2017-2020 służy sprawdzeniu czy planowane działania zostały zrealizowane oraz jaki jest ich wynik.

Monitoring ma na celu uzyskanie informacji na temat realizacji planowanych działań w zakresie ich czasu realizacji, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenia na osiągnięcie rezultatów.

Postępy w realizacji strategii będą na bieżąco monitorowane przez Dyrektora Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Głogowie Małopolskim.

Raz w roku dane dotyczące realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Głogów Małopolski zostaną zawarte w rocznym sprawozdaniu z działalności MGOPS w Głogowie Małopolskim.

Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględnienia w strategii. Dlatego wprowadzanie zmian w zapisach

strategii jest niezbędne. Monitorowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawowy warunek jej należytego wdrożenia. Z uwagi na to corocznie dane dotyczące realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Głogów Małopolski zostaną zawarte w rocznym sprawozdaniu z działalności MGOPS w Głogowie Małopolskim

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji, czy osiągnięto zakładane rezultaty oraz czy pozwoliły one i w jakim stopniu na realizację celów strategii.

Cele ewaluacji to:

- doskonalenie działań podejmowanych w ramach strategii;
- informacja o efektach wdrażania strategii oraz uzyskanie odpowiedzi na pytania związane z jej realizacją;
- pogłębienie odpowiedzialności za wdrażanie strategii wśród wszystkich zainteresowanych jej funkcjonowaniem i efektami.

5.5. Podsumowanie

Diagnoza problemów społecznych jednoznacznie pokazuje, że konieczne są długofalowe programy działań podejmowanych w celu zapobiegania oraz przeciwdziałania społecznemu wykluczeniu. Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyczyni się do wdrożenia nowoczesnego modelu polityki społecznej w gminie Głogów Małopolski. Strategia zorientowana jest na wybrane grupy społeczne w celu ich aktywizacji, udzielenia wsparcia i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy wymaga zintegrowanych działań wszelkich podmiotów, organizacji pozarządowych, a przede wszystkim rodzin. Osiągnięcie oczekiwanych rezultatów będzie w dużym stopniu uzależnione od akceptacji strategii przez wszystkich sojuszników podejmowanych działań pomocowych.

W ramach wdrażania Strategii należy podjąć następujące działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych:

1. Zapewnienie finansowania ze źródeł zewnętrznych i wewnętrznych (zasoby finansowe).
2. Profesjonalne przygotowanie instytucji i kadr, które będą zarządzać, wdrażać i monitorować realizowane projekty strategiczne.
3. Reorientacja wydatków w ramach polityki społecznej na obszary kluczowe z punktu polityki społecznej.
4. Wprowadzenie rozwiązań umożliwiających większy udział mieszkańców i organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu najistotniejszych problemów społecznych.

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Wykaz tabel

Tabela 1. Liczba osób zameldowanych na pobyt stały w poszczególnych sołectwach.....	23
Tabela 2. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną 2014-2015.....	35
Tabela 3. Powody przyznania pomocy.....	36
Tabela 4. Formy udzielonej pomocy w latach 2014-2015.....	37
Tabela 5. Argumenty przemawiające za prowadzeniem PR w instytucji pomocy społecznej..	40
Tabela 6. Zjawisko przemocy w latach 2014-2016.....	50
Tabela 7. Osoby stosujące przemoc w latach 2014-2016.....	50
Tabela 8. Działania pomocowe w latach 2014-2016.....	51
Tabela.9. Działania pomocowe wobec osób doświadczających przemoc w latach 2014-2016.....	51
Tabela.10. Działania pomocowe wobec osób podejrzanych o stosowanie przemoc w latach 2014-2016	52
Tabela 11. Poradnictwo specjalistyczne w latach 2014-2016.....	52
Tabela.12.Struktura badanej próby ze względu na stan cywilny i miejsce zamieszkania.....	82
Tabela 13. Postrzeganie problemu ubóstwa przez respondentów	85
Tabela 14. Skala problemu uzależnień na terenie gminy Głogów Małopolski	86
Tabela 15. Występowanie przemocy domowej w gminie Głogów Małopolski.....	88
Tabela 16. Obecność problemu bezrobocia na terenie gminy Głogów Małopolski.....	95
Tabela 17. Stan bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania w opinii mieszkańców gminy Głogów Małopolski	98
Tabela 18. Analiza SWOT.....	102-104

Wykaz wykresów:

Wykres 1. Struktura ludności gminy Głogów Małopolski ze względu na płeć.....	24
Wykres 2. Ludność gminy Głogów Małopolski według płci i wieku.....	25
Wykres 3. Wybrane dane demograficzne dla gminy Głogów Małopolski.....	26
Wykres 4. Migracja ludności na pobyt stały w gminie Głogów Małopolski.....	26
Wykres 5. Struktura dochodów budżetu gminy Głogów Małopolski.....	28
Wykres 6. Struktura budżetu Gminy według rodzajów dochodów i wydatków w 2015r.....	30
Wykres 7. Wysokość środków unijnych w budżecie gminy Głogów Małopolski.....	31
Wykres 8. Wybrane funkcje public relations instytucji pomocy społecznej.....	38
Wykres 9. Przestępczość oszacowana na podstawie danych GUS w gminie Głogów Małopolski.....	57
Wykres 10. Struktura badanej próby ze względu na płeć.....	79
Wykres 11. Struktura badanej próby ze względu na wiek.....	80
Wykres 12. Struktura badanej próby ze względu na wykształcenie.....	81
Wykres 13. .Struktur badanej populacji ze względu na stan cywilny.....	82
Wykres 14. Stopień zadowolenia z warunków życia w gminie Głogów Małopolski	83
Wykres 15. Główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców gminy Głogów Małopolski.....	84
Wykres 16. Przyczyny popadania w ubóstwo	86
Wykres 17. Przyczyny występowania uzależnień.....	87
Wykres 18. Przyczyny przemocy domowej	89
Wykres 19. Problemy z jakimi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne na terenie gminy Głogów Małopolski.....	90
Wykres 20. Problemy społeczne z jakimi borykają się osoby starsze na terenie gminy Głogów Małopolskim.....	91
Wykres 21. Negatywne zjawiska występujące wśród dzieci i młodzieży na terenie Gminy Głogów Małopolski.....	92
Wykres 22. Najważniejsze problemy w obszarze edukacji na terenie gminy Głogów Małopolski.	93
Wykres 23. Najważniejsze problemy w obszarze opieki zdrowotnej na terenie gminy Głogów Małopolski	94
Wykres 24. Najczęstsza przyczyna braku pracy w opinii mieszkańców gminy Głogów Małopolski.....	95
Wykres 25. Najtrudniejsze konsekwencje pozostawania bez pracy.....	96
Wykres 26.. Czynniki zwiększające szansę na znalezienie pracy.....	97

Wykres 27. Działania Policji najważniejsze dla poprawy bezpieczeństwa mieszkańców gminy Głogów Małopolski.....	99
Wykres 28. Działania przyczyniające się do rozwiązania problemów społecznych na terenie gminy Głogów Małopolski.....	100

Kwestionariusz ankiety

dotycząca Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Głogów Małopolski

Szanowni Państwo, prosimy o wypełnienie poniższej ankiety. Jest ona skierowana do mieszkańców Gminy Głogów Młp. ma na celu właściwe zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na jej obszarze. Jej wyniki posłużą do opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020

Ankieta ma charakter anonimowy!

1. W jakim stopniu jest Pan/Pani zadowolony/a z warunków życia w Gminie?

(zaznacz odpowiedź stawiając symbol X, gdzie:

1 = bardzo niezadowolony/a,

2 = niezadowolony/a,

3 = niezdecydowany/a

4 = zadowolony/a

5 = bardzo zadowolony/a

Lp.	Pytanie/ocena	1	2	3	4	5
1	Poziom opieki zdrowotnej					
2	Poziom pomocy społecznej					
3	Bezpieczeństwo mieszkańców					
4	Warunki mieszkaniowe					
5	Edukacja przedszkolna					
6	Szkolnictwo podstawowe					
7	Szkolnictwo gimnazjalne					
8	Dostępność doradztwa psychologiczno – prawnego					
9	Dostęp do Internetu					
10	Dostęp do informacji na temat wydarzeń w gminie					
11	Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe, imprezy kulturalne itp.)					
12	Miejsca rekreacji (plac zabaw, szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe, boiska sportowe)					
13	Poziom udziału mieszkańców w życiu publicznym gminy					
14	Siła więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców					

2. Jakie są według Pana/Pani główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców Gminy powodujące trudne warunki życia ? (zaznacz max 3 odp.)

Bezrobocie	
Ubóstwo	
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	
Niezaradność życiowa	
Długotrwała lub ciężka choroba	
Niepełnosprawność	
Alkoholizm	
Narkomania	
Samotne wychowanie dzieci	
Przemoc w rodzinie	
Wielodzietność	
Inne (jakie ?).....	

3. Czy Pani/Pana zdaniem na terenie Gminy jest dużo rodzin ubogich? (zaznacz właściwą odp.)

Znam wiele takich rodzin	
Znam nieliczne takie rodziny	
Słyszałem/am o takich rodzinach	
Nie słyszałem/am o takich rodzinach	

4. Jakie są Pani/Pana zdaniem przyczyny popadania w ubóstwo? (zaznacz max 3 odp.)

Bezrobocie		Uzależnienia	
Niepełnosprawność		Niedostosowanie społeczne	
Dziedziczenie ubóstwa		Rodzina niepełna	
Choroby		Bezradność	
Wielodzietność		Inne.....	

5. Jaka jest Pani/Pana zdaniem skala problemu uzależnień na terenie Gminy? (zaznacz właściwą odpowiedź)

Wysoka		Niska	
Średnia		Trudno powiedzieć	

6. Jakie są według Pani/Pana przyczyny występowania uzależnień? zaznacz max 3 odp.)

Bezrobocie		Niedostosowanie społeczne	
Niepełnosprawność		Rodzina niepełna	
Samotność		Ubóstwo	
Choroby		Wpływ otoczenia/znajomi	
Stres		Inne.....	

7. Czy na terenie Gminy według Pani/Pana występuje zjawisko przemocy domowej w rodzinach ?(zaznacz właściwą odp.)

Zdecydowanie tak		Nie wiem		Zdecydowane nie	
Raczej tak		Raczej nie			

8. Jakie są przyczyny przemocy domowej według Pani/Pana? (zaznacz max 3 odp)

Nieumiejętność radzenia sobie z problemami		Ubóstwo	
Stres		Bezrobocie	
Uzależnienia		Przemoc jako wzorzec przekazywany z pokolenia na pokolenie	
Izolacja społeczna		Inne jakie.....	
Zaburzenia psychiczne		Nie wiem/ nie mam zdania	

9. Z jakimi problemami społecznymi Pani/Pana zdaniem najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne na terenie Gminy? (zaznacz max 3 odp.)

Bariery architektoniczne		Brak akceptacji w środowisku lokalnym	
Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych		Utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu	
Utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych		Brak miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością	
Problemy psychologiczne		Ubóstwo	
Izolacja		Inne:.....	

10. Z jakimi problemami społecznymi Pani/Pana zdaniem najczęściej borykają się osoby starsze na terenie Gminy? (zaznacz max 3 odp.)

Ubóstwo		Niezdolność do samoobsługi	
Utrudniony dostęp do leczenia		Ograniczony dostęp do usług opiekuńczych	
Izolacja społeczna (samotność)		Brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu	
Izolacja rodzinna (odrzućenie)		Inne:.....	

11. Jakie Pani/Pana zdaniem negatywne zjawiska występujące wśród dzieci i młodzieży na terenie Gminy można dostrzec najczęściej? (zaznacz max 3 odp.)

Brak pozytywnych wzorców i autorytetów		Zaniechanie socjalne (niedożywienie, brak higieny)	
Przemoc		Zaniechania wychowawcze	
Alkohol i papierosy		Bezproduktywne spędzanie wolnego czasu	
Narkotyki , dopalacze		Chuligaństwo i przestępczość	
Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu		Inne.....	

12 . Jakie problemy w obszarze edukacji są najważniejsze na terenie Gminy? (zaznacz 2 odp.)

Zbyt mała liczba placówek wychowania przedszkolnego		Niewystarczająca ilość zajęć pozalekcyjnych	
Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki		Zbyt mała liczba żłobków	
Ograniczony dostęp do miejsc w świetlicach		Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży	
Niewystarczające wsparcie psychologiczno - pedagogiczne		Inne:.....	

13. Jakie problemy w obszarze opieki zdrowotnej są najważniejsze na terenie Gminy? (zaznacz 2 odp.)

Długi okres oczekiwania na usługi medyczne		Długi okres oczekiwania na pielęgniarstwą opiekę długoterminową domową	
Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów		Brak placówki długoterminowej opieki zdrowotnej na terenie Gminy	
Brak dostępu do rehabilitacji środowiskowej (w miejscu zamieszkania)		Ograniczony dostęp do lokalnych akcji profilaktyczno- edukacyjnych	
Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych		Inne:.....	

14. Czy u Pani/Pana lub u znajomych, krewnych występuje problem bezrobocia ?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

15. Co Pani/Pana zdaniem jest najczęstszą przyczyną braku pracy? (zaznacz max 3 odp.)

Zwolnienia grupowe		Brak kwalifikacji	
Likwidacja stanowisk pracy		Brak doświadczenia zawodowego	
Zwolnienia z powodu trudnej sytuacji finansowej firmy		Brak ofert pracy	
Trudna sytuacja rodzinna , życiowa, (np. brak opieki nad dzieckiem, osobą zależną itp.)		Inne:	

16. Jakie są Pani/Pana zdaniem najtrudniejsze konsekwencje pozostawania bez pracy (zaznacz max 3 odp.)

Trudności finansowe		Konflikty w rodzinie	
Materialne uzależnienie od innych		Załamanie się psychiczne, choroby	
Własna bezradność		Brak wiary w siebie	
Utrata znajomych , osamotnienie		Konieczność „kombinowania”	
Konieczność korzystania z pomocy instytucji		Inne:.....	

17. Co Pani /Pana zdaniem zwiększyłoby szansę znalezienia pracy (zaznacz max 2 odp.)?

Wyższy poziom wykształcenia		Możliwość uczestnictwa w kursach, szkoleniach zawodowych	
Większe doświadczenie zawodowe		Większe wsparcie instytucjonalne dla osób chcących założyć własną działalność gospodarczą	
Dyspozycyjność		Większa pomoc w dotarciu do dotacji finansowych na rozpoczęcie działalności	

18. Jak ocenia Pani/Pan stan bezpieczeństwa w miejscu swojego zamieszkania?

Zdecydowanie dobrze		Raczej źle	
Raczej dobrze		Zdecydowanie źle	
Trudno powiedzieć			

19. Które z działań Policji uznaje Pani/Pan za najważniejsze z punktu widzenia poprawy bezpieczeństwa w swoim miejscu zamieszkania? (zaznacz 2 odp.)

Większa skuteczność Policji (zatrzymanie przestępców, odzyskanie mienia, przywrócenie porządku, itp.)		Informowanie ludzi o zagrożeniach i sposobach zabezpieczania się przed nimi	
Obecność patroli Policji w mojej okolicy		Systematyczne organizowanie spotkań policjantów z mieszkańcami	
Możliwość łatwego kontaktu z dzielnicowym		Współpraca samorządu z instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo	
Inne :.....			

20. Oceń jakie działania przyczynią się do rozwiązania problemów społecznych na terenie Gminy ? (w skali od 1- (mało ważne) do 10 – (bardzo ważne) oceń, na ile ważne są poszczególne zadania

1	Usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych	
2	Usługi w postaci pomocy sąsiedzkiej	
3	Wsparcie asystenta rodziny dla rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi	
4	Stworzenie i wspieranie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie: poradnictwo psychologiczne, terapeutyczne, działania interwencyjne	
5	Mieszkania chronione, lokale socjalne	
6	Likwidacja barier architektonicznych w instytucjach publicznych	
7	Profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci i młodzieży	
8	Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	
9	Zwiększenie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach	
10	Potrzeba pedagogizacji rodziców i dzieci	
11	Zwiększenie pomocy socjalnej dla najuboższych	
12	Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów	
13	Większa dostępność bezpłatnych porady prawnych dla mieszkańców	
14	Szkolenia umożliwiające podniesienie kwalifikacji zawodowych dla osób bezrobotnych	
15	Organizacja prac społecznie użytecznych i robót publicznych	
16	Inicjowanie działań do powstawania wolontariatu	
17	Organizacja imprez integracyjnych mających na celu aktywizację środowisk lokalnych	
18	Powstanie świetlic wiejskich, działalność Klubu Seniora	
19	Regularne patrole Policji	
20	Większa skuteczność Policji (zatrzymanie przestępców, odzyskanie mienia, itp..)	
21	Możliwość łatwego kontaktu z dzielnicowym	
22	Zwiększenie dostępności rehabilitacji środowiskowej w miejscu zamieszkania	
23	Inne:.....	

METRYCZKA

m1. Płeć

1. Kobieta
2. Mężczyzna

m.2 Miejsce zamieszkania:

1. Miasto
2. Wieś

m.3 Stan cywilny:

- 1.panna/kawaler
- 2.zamężna/żonaty
- 3.rozwiedziona/rozwiedziony
- 4.wdowa/wdowiec

m4. Wykształcenie:

1. podstawowe
2. zawodowe
3. średnie
4. policealne
5. wyższe

m5. Wiek:

- 1.18-30
- 2.31-40
- 3.41-50
4. powyżej 50 lat

Serdecznie dziękujemy za udział w ankiecie.

Strategię opracował zespół w składzie:

1. mgr Lucyna Maźnicka
2. mgr Renata Kloc